Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

C 13

IHS
BIBLIOTECA DE LOYOLA.
Sala 1
Estante 6
Plúteo 4

Universidad de Deusto Biblioteca

ΩΡΟΥ Α-

ΠΌΛΛΩΝΟΣ ΝΕΙΛΏΟΥ
ἱερογλυφικά.

ORI APOLLINIS NILIACI, DE SACRIS

notis & sculpturis libri duo, vbi ad fidem vetusti codicis manu scripti restituta sunt loca permulta, corrupta ante ac deplorata.

Quibus accessit uersio recens, per Io. Mercerum Vticēsem concinnata, & obseruationes non infrugiferæ.

PARISIIS
Apud Iacobum Keruer, via Iacobæa, sub duobus Gallis.
M. D. LI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ΕἸΣ ὯΡΟΝ ἈΠΌΛΛΩΝΑ
τετράστιχον.

Νειλιακοῦ ποθέεις τελέως μυστήρια γνῶναι
λαοῦ, καὶ ἱερὰς, ὦ νέε, ζωγραφίας;
Δεῦρο ἴθ᾽ ἄπου, βίβλον σπουδαίως τήνδε μετέρχου,
ἐντεῦθεν χρησμοὺς μάνθανε θεσπεσίους.

TETRASTICHON IN ORVM Apollinem.

Vis Phariæ gentis, lector, ſimulacra doceri,
Vnde arcana licet plurima colligere?
Hunc lege ſcriptorem, dabit hic oracula mira,
Vtpote qui præfert nomen, Apollo, ſacrum.

ALIVD QVOD AD Græcum propius accedit.

Vis Phariæ gentis plenè myſteria noſſe
Lector, & arcanis ſcripta notata modis?
Huc age, perlegito hunc attenta mente libellũ:
Hinc oracla tibi diſcere ſacra licet.

IN ORI COMMENDATIOnem, Ioannis Caruini ad Lectorem, ἑνδεκάστιχον ἑνδεκασύλλαβον.

Si te ſacra iuuant, amice lector,
Ægypti monumenta, cerne quæſo,
Orus quæ tibi nunc refert Apollo.
Nam ſacris aperit notis, docétque,
Summus quis deus orbis autor huius,
Phœbi, quæ'ue ſoror, Cypríque diua,
Mars atrox, hominum cruore lætus,
Et diuum pia iuſſa ferre promptus,
Tellus vt medio librata mundi
Centro: proxima, pontus, ignis, aër,
Et quæcunque cauo geruntur orbe.

EIVSDEM AD IO. MERCERVM Tetraſtichum.

Palladis atque Iouis dulci te nectare potũ
Credo: quippe ſacris nocte diéque vacas.
Sacra doces, ſcribis, legis, aſsiduè meditaris.
Iure igitur ſacro nomine dignus eris.

IO. MERCERI AD EVNDEM.

Neſcio quod tibi me conſtanti fœdere iungit
Sidus, & æterna nectit amicitia.
Ætatis teneræ primus veſtigia rexti,
Nunc etiam ex te vir pendeo ſollicitus.
Ergo ſacri ſi quid meditari aut ſcribere poſſũ,
Hæc accepta tibi à cunctipotente, refer.

Universidad de Deusto Biblioteca

OBSERVANDO IN Christo patri, Ioanni Sangelasio, viro & eruditione, & morum integritate celebratissimo, dignissimo Vticensiũ Episcopo, Io. Mercerus S. D. P.

CVM nunquam non, lectissime Præsul, mihi à teneris, quod aiunt, vnguiculis, quodã naturæ instinctu persuasissem, eorúmq; sentẽtiæ obfirmato animo insistendũ duxissem, qui virtute & humanitate prẽstãtius nihil in hac vita parari posse tradiderunt: hinc factum est, vt omni via & conatu ad ea semper studia cõtenderim, quæ harum rerum facultatem hominibus suppeditant. Quis enim est, qui vulga-

tissimũ illum & celeberrimũ apud Græcos prouerbialem versiculum ignoret: βακτηρία γάρ ἐστι παιδεία βίου? vt interim tot tantorúmque autorum passim obuia mittam testimonia, quibus pleni libri sunt, plenæ sapientum voces, plena denique vniuersa vetustas. Atque haud scio, an his reipub. administratio carere possit studiis. Quod tametsi ex permultis quæ à Platone scripta sunt, & ab aliis philosophiæ humanitatísq; magistris, abundè firmari queat, apertissimè certè Hebræorum quidam ostendisse videtur his verbis, quæ sua natiuáq; lingua ascribere (quòd ea te in primis oblectari, ínque ea à multis annis non segniter esse versatum intelligam) non horrui, על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמלת חסדים: vbi inter ea

quibus mundũ subsistere dicit, & legis, quæ vtique harum literarum præsidio maximè fulcitur, cognitionem cõmemorat. Neque sanè procul à scopo abfuisse videntur ij, qui Stoicam coluere philosophiam, cũ absolutissimum, precipuum, atque adeò solum bonum esse virtutẽ constanter asseruerunt. Qua de re extat apud Græcos pulcherrimum epigramma.

Ὦ στοϊκῶν μύθων εἰδήμονες, ὦ πανάριστα
δόγματα ταῖς ἱεραῖς ἐνθέμενοι σελίσιν,
τὰν ἀρετὰν, ψυχᾶς ἀγαθὸν μόνον· ἅδε γὰρ ἀνδρῶν
μούνα καὶ βίοτον ῥύσατο, καὶ πόλιας.
Σαρκὸς δ' ἡδυπάθημα φίλον τέλος, ἀνδράσιν ἄλλοις
Ἡ μία τῶν μνήμης ἤνυσε θυγατέρων.

Quod nos ita utcunque uertimus.

O quorum studiis infixa est Stoica secta,
Indentes libris dogmata mira sacris:
vtpote sola bonum mentis, quòd splendida uirtus
Sit, quæ uitam hominum seruat & una fouet.
Ast aliis ut sit finis iucunda uoluptas,
Natarum in causa est unica Mnemosynes.

Huius itaque nomine, cùm nullum non & animo & corpore subeundum laborem existimarem, Lutetiam ab initio, omnium bonorum studiorum parẽtem fœcundissimã adire visum est. Vbi cũ per aliquot annos humanitati planè animũ adiunxissem, indéq; velut è medio cursu à parentibus (vt solent liberos ad artes questuarias, & vt ille dicit, πρὸς τὰ ἄλφιτα facientes, omni ope reuocare) abreptus, legitimæ scientiæ Auenione ac Tolosæ aliquandiu attendissem: ecce de integro me & certè ἀπροσδοκήτως benignissima parens reuocat, quasi & legum facultas illic esset absoluenda, vbi cæteræ disciplinæ longè sunt absolutissimæ. Lutetiam itaque redij, nescio an magis, vt quicquid ex prudentum responsis accepissem, audiendis in amplis-

Universidad de Deusto Biblioteca

ſimo totius Europę ſenatu cauſis roborarem, an verò vt me velut recoquendum traderem, animúmque iã fatiſcentem, manſuetioribus muſis reficerẽ. Hîc cùm in Orum Apollinem vetuſtiſsimum ſanè autorem incidiſſem, Deus bone, quàm reconditam in eo doctrinam, quãtam ad myſteria plurima pernoſcenda feneſtram patefactam deprehendi: quid non ſyncerioris occultiorísque philoſophiæ? Quem quidem autorem dum attentiſsimè perlegerem, ſæpe mihi in mentem venit, nõ de nihilo eſſe, quòd Plato, Pythagoras, aliíq; eminentiſsimi viri, AEgyptum ſibi perluſtrandam duxiſſent. Enimuero quãta in eius autoris lectione voluptas oboriebatur, tanta altera ex parte ſeſe offerebat difficultas, quòd multa perſpicerem loca mutila, & quæ vix citra vetuſtiſsimi exemplaris copiam poſſent reſtitui. Taceo ꝙ à Bernardino quodam Vincentino multa non ſatis feliciter verſa ſunt, pleraque etiam prætermiſſa, quod fortè codici in quem inciderat, aſcribẽdum fuerit. Itaque cùm autorem hunc, vt quàm commodiſsima dictione verterẽ, ſcholíiſque, ſi res poſtularet, illuſtrarem, à quibuſdam eſſem rogatus, id quidem mei amantiſsimis, & quibus me plurimũ debere fateor hominibus negare non potui. Cæterùm cùm quicquid eſt à me in hac re laboratum, diſquirerem in cuius nomine euulgarẽ (neque enim obtrectatores defuturos, qui noſtrum hunc laborem, vt cętera ſolent, in peiorem partẽ raperent) vnus occurriſti, humaniſsime Præſul, qui totum hoc tibi prope tuo iu

re vẽdicare posses. At miraberis forsan, qua via in tuam nunc velut imprudẽs familiaritatem irrepam, qui forsan ne nomine quidẽ tibi notus sim, quóque pacto religionem sanctimoniámque tuam ausim ad hęc profana alioqui reuocare. Sed illud primum tibi, charissime Antistes, persuadeas velim, me cùm ex ciuiũ tuorum, hoc est Vticensium, numero sim, nihil nõ tibi vt integerrimo pastori debere, omnibus rebus tibi esse obstrictissimum. Rursus huc me tua nominis celebritas & splendor impulit, qui non his contentus studiis, quæ quis in præsule necessariò postulet, in penetralia etiam Gręcarum & Hebraicarum literarum tete abdere volueris. Testes ij sunt quos pro humanitate tua ab aliquot annis in tuo celeberrimo comi

tatu fouisti, & liberalissimè excepisti. De tua porro in nostrates omnes beneuolẽtia, nihil est quod hoc loco fusiùs agam. Huc accedit, ꝙ & quosdam ex genere nostro, arctissimo nimirum mihi propinquitatis gradu coniunctos, ad amplissimos in tua ciuitate regẽda honores promouisti. Quæ omnia me nunc vel inuitum impellunt, vt & Orum ipsum αὐτόγραφον, multo tamẽ quàm antea emendatiorem, & eundem à nobis latinitate donatũ, scholiísq; illustratum tuæ consecrem humanitati. Quæ si quo à me offeruntur animo exceperis, quod equidẽ (quę tua est in omne literarum & studiosorum hominũ genus humanitas) te nõ dubito facturum: me primum tibi planè deuincies, deinde & ad maiora posthac molienda animum

Universidad de Deusto Biblioteca

addes. Quanquam his quid maius esse potest, quæ ex intimis & ipsissimis, vt ita dicam, naturalis moralisque philosophiæ fontibus, quin & plerunque ex mathesεων axiomatis & scitis sumpta sunt? Hoc ergo quale quale est, tibi totum offero, sub tua fide & clientela colloco, vt me qui tuam, quemadmodum noster loquitur Proculus, maiestatem comiter obseruo, nostrúmq; Orum ab omni malignorũ hominũ rabie vindices ac tuearis. Generosum autẽ animum tuum, & sublime istud honoris fastigiũ, omnẽ deniq; rerũ tuarum statum bene fortunet Deus Opt. Max. ϗ ὄλβια δοίη. Bene vale dignissime Præsul, & munusculum nostrum candido animo suscipe. Lutetiæ Parisiorum. 13. Cal. Maias. 1548.

l. nõ dubito. de capt. & postl. reuer.

AD LECTOREM.

Admonitum te velim, lector, in hac Ori editione pleraq; secus habere, quàm in prioribus: idque propter oblatum nobis à doctiss. & diligentiss. homine Guil. Morelio vetustum huius autoris exemplar manu scriptum. Ex quo in primo libro (qui in eo tantum, nec tamẽ totus descriptus erat) multa restituimus. Hoc tamen scito, vbi alia illic lectio occurrebat, iudicio adhibito nos eã secutos quæ potior videretur, adiecta interim margini vetusti codicis lectione, vbi nostra nõ displicebat. Illud insuper es admonendus in vetusto exemplari capitibus titulos non præponi, sed ad marginem adscribi. Quod cùm parui referret, morem iam hic receptũ, temere immutare noluimus. Quòd ergo iam castigatiorem Orum habeas, beneuole lector, venerandę vetustati tribuito, & nostrum hac in re, atque aliorum quorũ opera castigatior nunc prodit Orus Apollo, laborem boni consulito.

Universidad de Deusto
Biblioteca

INDEX COPIOSISSImus eorum quæ in Oro Apolline, aut aliarum rerum signa, aut signata reperiũtur.

Acerra cõflagrãs. 40
Accipiter 10.112.197
Accipitres duo 12
Acuti uisus homo 198
Adiantus herba 190
Adulatione deceptus 188
Aedificandi cupidus 206
Aegyptiæ literæ 158
Aegyptus 40
Aequinoctia. 32
Aeuum 2
Amens 78
Amor 123
Anguilla 200
Anemones flos 105
Anguis in cuius medio domus 86
Anguis caudam ori admouens in orbis figurã 84
Anguis uigilans 85
Anima 11
Anima hoĩs masculi. 98
Animus seu animi præstãtia, 34
Annus quomomodo designetur 5
Annus instans 7
Annus quot dies habeat. 22
Antiqua origo 48
Apertum ac patens 44
Apes 87
Aqua & ignis 64
Aquila 153.193
Aquilæ pullus 99
Armatus homo 109
Aruum 8
Aspectus 21
Astromyon 5
Atramentum 58
Auditus 69
Auditus acutus 165
Auersio 119
Auidus 107
Auris picta 120
B
Bai & baieth quid apud Aegyptios significent 11
Basiliscus 1

Belli acies 102
Boni uiri os 101
Bouinum caput 221
C
Cæcus homo 160
Cædis admissæ pœnas dans 209
Cælum & terra 38
Cælum ros fundens 56
Calamitates oblatas intrepidè ferens 169
Calamitatibus prioribus emendatus 214
Camelus 197
Cancer cum Ostreo 205
Canis 60.62
Canis auersus 119
Capita duo 42
Capite carens ambulãs. 83
Capra 165
Carabus & polypus. 207
Castor 162
Cauens sibi ab inimicorum insidijs 191
Ceruus 118,184
Ceruus cum tibicine 188
Cibum uomens 207
Cicada 152
Ciconia 156
Cognitio 75
Columba 82.145
Columba nigra 129
Commercium cum alienigenis habens 208
Conciliãdi sibi alios ui præditus 213
Concordia 102
Concubitus 51
Confugiens ad propriũ patronum, neque adiutus 148
Conyza 176
Continuè laborans 194
Continentia hominis 104
Cor 55
Cor supra acerram 40
Cor hominis faucibus appensum 101
Cornix 186
Cornices duæ. 13,14,137
Cornicis pulli 194
Coturnix 72
Coturnicis os 107
Cribrum 58
Crocodilus 92,94,177,178
Crocodili cauda 95
Crocodili oculi 93
Crocodili uespa. 121
Cucupha 79
Culicum copia 144
Custos domus 62,85

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cygnus 136
Cynocephalus 28,32
D
Debilis homo, lasciuiens tamen 149
Debilis homo qui alio persequente aufugit 142
Desponsata mulier 111
Deus 10,25,98,222
Digitus 103,110
Dimensio 110
Doctrina 56
Domi sese continens 161
Domum mactandis ouibus & capris exhauriens. 176
Drachmæ duæ 23
E
Eccori 15
Elephantis 181,182,183
Equa lupum calcans 142
Equi cadauer 141
Equus fluuiatilis 81
F
Faces 172
Facies sine oculis 22
Fatum 26,126
Febricitans 173
Felis aquaticus 207
Filius 76
Fistula 214
Facundus 92
Fœcundi hominis penis. 70
Folia 124
Formica 75,161
Formicarum discessus 131
Fortis simul & temperans 67.
Fullo 90
Fumus 113
Furens 92
Fusus 219
Futurum opus 120
G
Gratus animus 79
Grues 191,195
Gustus 49
H
Hieracion herba 16
Hippopotami 81,117
Hircus 70
Hirundinis natura & pictura 128
Homo inualidus, & qui aliorũ auxilio egeat. 130
Homo lapsus suos occultans 164
Homo mulieri iũctus. 204
Homo multos seruãs in mari 201
Homo nõ habẽs per se bilẽ, sed ab alio cõmotus 145
Homo

Homo peregrè nunquã profectus 41
Homo accusatus, & ideo ægrotans 158
Homo castigatus resipiscẽs. 174
Homo metuens 171
Homo saltatione gaudens 151.
Hominis status 106
Homo primũ rudis & informis editus 43,180
Homo qui ad iustam ætatẽ uixit 186
Homo qui utilia & inutilia malè cõsumpserit 202
Homo seipsum curans ex oraculi responso 143
Homo seipsum non curans 205.
Homo sibi ipsi damna dans 162
Homo suũ scelus tegens 187
Homo tardus in mouendis pedibus 197,199
Homo tutè urbem incolens 146
Honesti studiosus 112
Horoscopus 63
Hora 117
Horus 34
Humilitas 10
Hyæna 166,167,168, 169.
Hydria 38
I
Ibis Mercurio sacra 55
Ichneumon 130
Ignis & aqua 64
Igne castigatus 172
Igne combustus 159
Ignis fumo designatur 113
Imago umbilico tenus cum gladio depicta 116
Immundities 72
Imperans hominibus sui generis 203
Impietas 116
Impossibile 83
Impudens 199
Impudentia 74
Inexpertus 126
Ingratus & iniustus 81
Ingratus in promeritos 82
Inimico superior 168
Inimicus & infestus omnibus 200
Inimicus cum pari inimico congrediens 132
Insanus 92
Instabilis 166
Instauratio diuturna 154
B

Universidad de Deusto
Biblioteca

Intemperans 210
Interitus 73
Inundatio 52
Ira 28,135
Isis 5
Iudex 60,61
Iunco scribunt Aegyptij 58
Iuno 23
Ius æquũ oĩbꝰ reddens 215

L

Labor 221
Lampas ardens 220
Laqueus 123
Leæna 179
Leo 34,35,36,38,135, 172,173.
Lepus 44
Liber signatus 124
Liberi matri insidiãtes 157
Liberos dimittens ob paupertatem 196
Limes 22
Linea super lineam 127
Lineæ decemplanæ 127
Lingua supra oculum cruẽtum 45
Literæ 28
Longæuus 118
Lumbus hominis 106
Luna 28,91
Lunæ ortus 30
Lupus 119,170,171

M

Magistratus 60,61,108
Manus una arcum, altera scutum tenens 102
Manes 223
Manus hominis 216
Mars & Venus 12
Masculus 98
Mater 21,23. Mẽsis 6,91
Minerua 23
Misericors 22
Morbus 105
Mors 122,219
Mula 139
Mulier abortũ faciens 142
Mulier lactãs & bene nutriens 150
Mulier quæ infantes fœminas aut mares peperit 140
Mulier quæ uirũ odit 156
Mulier semel enixa 179
Mulier sterilis 139
Mulier uidua 129
Mulier uiri præstans opera 133
Mundus 17
Muræna piscis 208
Mus 73 Musa 126
Musca 74
Mustella 133

N

Natatio 28
Nefanda res & abominãda 65
Nili inundatio 38
Nox 98. Nun 36
Nuptiæ 14
Nycticorax 122

O

Obsidio 125. Occasus 94
Oculus 45,222
Onocephalus 41
Oppressus ab hostibus 170
Opus 114
Orbis terrarum 28
Origanum 131
Ortus 17,93
Os spinæ dorsi 106
Os 49,66
Ostrea 204,205
Otis & æquus 147

P

Pædicatio 192
Pallium sacrum ferens 62
Palma 5. Palũbus 143
Papyri fasciculus 48
Pardus 167,187
Passer & noctua 148
Passerculus pyrgites 212
Pater signatur Scarabæo 17
Pater 63
Patris amans 156
Patrimonium 128
Pedes compacti & fir. 100
Pedes hominis in aqua ob ambulantes 83
Pelicanus 78
Penis manu cõpressus 104
Perniciosus homo 134
Populus regi obsequens 87
Porcus 134. Præsagiũ 22
Præstãtia 10. Puritas 64

Q

Quarta anni pars 7
Quinarius numerus 25

R

Ramus 6. Rana 43
Rapax 92,128
Resipiscens 214
Rex custos 85
Rex fugiens insipiẽtiã. 182
Rex fugiens nugatorẽ 183
Rex orbis moderator 86, 88.
Risus 60. Robur 35
Robustus homo 181
Ros è cælo 56

S

Sacer scriba 58,60
Sacra ambres sacerdotũ Aegyptiorum liber 68
Sacris initiatus 152

Universidad de Deusto
Biblioteca

INDEX.

Salamandra	152	Tauri auricula	69
Saltatione gaudens	151	Temperantiæ dubiæ hō.	175
Sanguis 10,121. Scala	125	Tempus 98 Tenebræ	95
Scarabæus	17,24,138	Terribilis	36
Scorpius & crocodilus	132	Tonitru	47
senex fame confectus	193	Torpedo piscis	201
senex musicus	136	Tumultus	109
Sepia	211	Turtur	150,151,209
Sepulturæ prospiciens	185	Tutela & præsidium	42
Sermo	45,124	V	
Serò rediēs ex peregrin.	54	Vates	50
Serpens dimidiatus	88	Vbæus quid significet	1
Serpens integer	89	Veneri addictus	212
Sideralis sciētiæ gnarus.	195	Venti 112. Vermes	144
Sidus 25 Silentium	47	Vescens homo	177
Simia	163,164	Vescēs profusius alienis	210
Sol dominus uisus	10	vespæ.	121.141
Sol & Luna æuū notant	2	vetustißimum	124
Solis ardor	138	Victoria 10. vigilās	35
Solis circulus & discus.	111	vindemia copiosa	189
Solis cursus	00	Vipera	157,184
Sothis 5. Splen	60	Vir 17.137. vita	220
Stabile ac tutum	107	Vltio 115. Vnigenitus	16
Stella	4,98.	Voluptas	50
Stomachus	163	vox remota	47
Struthiocamelus	215	Vpupa	189.190
Sublimitas	10	Vrsæ partus	180
T		vuæ esu offensus	190
Talpa	168	Vultur	21,24
Taurus	67,140		
Taurus ligatus	174,175		

FINIS.

ὩΡΟΥ ἈΠΌΛΛΩΝΟΣ *ΝΕΙΛΏΟΥ, Νειλιακοῦ

ἱερογλυφικὰ, ἃ ἐξήνεγκε μὲν αὐτὸς Αἰγυπτίᾳ φωνῇ, μετέφρασε δὲ Φίλιππος εἰς τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον.

ORI APOLLINIS NILIACI SAcræ sculpturæ, quas ipse quidem AEgyptio sermone prodidit, Philippus uerò lingua Græca donauit.

Πῶς αἰῶνα σημαίνουσι.

ΑΙΩ͂ΝΑ σημαίνοντες, ἥλιον καὶ σελήνην γράφουσι, διὰ τὸ αἰώνια εἶναι στοιχεῖα. Αἰῶνα δ' ἑτέρως γράψαι βουλόμενοι, ὄφιν ζωγραφοῦσιν ἔχοντα τὴν οὐρὰν ὑπὸ τὸ λοιπὸν σῶμα κρυπτομένην, ὃν

Universidad de Deusto Biblioteca

καλοῦσιν Αἰγύπτιοι οὐβαῖον, ὅ ἐστιν ἑλληνιστὶ βασιλίσκον· ὅνπερ χρυσοῦν ποιοῦντες, θεοῖς περιτιθέασιν. αἰῶνα δὲ λέγουσιν Αἰγύπτιοι διὰ τοῦδε τοῦ ζώου δηλοῦσθαι, ἐπειδὴ τριῶν γενῶν ὄφεων καθεστώτων, τὰ μὲν λοιπὰ θνητὰ ὑπάρχει, τοῦτο δὲ μόνον ἀθάνατον, ὃ καὶ προσφυσῆσαν ἑτέρῳ παντὶ ζώῳ, δίχα καὶ τοῦ δακεῖν ἀναιρεῖ· ὅθεν ἐπειδὴ δοκεῖ ζωῆς καὶ θανάτου κυριεύειν, διὰ τοῦτο αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν θεῶν ἐπιτιθέασι.

de basilisco Plin. lib. 8. cap. 22.

Quo pacto æuum significent.

Æuum innuentes, Solem ac Lunam pingũt, quòd hęc æterna sint, æuíque fluxum producentia elementa. Quin & aliter æuum pictura exprimere volentes, serpẽtem pingunt, cuius cauda reliquo inuoluatur ac tegatur corpore. Hũc Ægyptii quidem lingua sua Vbæum, Græci verò Basiliscum appellant. Eundem ex auro conflatum diis circumponunt. Cęterum hoc animali æuum significari propterea Ægyptii dicũt, quòd cùm tria sint serpentium genera, solũ hoc ex omnibus immortale est, cætera mortalia: vtpote cùm quoduis aliud animal solo afflatu etiã absq; vllo morsu serpens hic interimat. Vnde & quoniam vitæ necisq; potestatem habere videtur, meritò sanè deorum capitibus inseritur.

Πῶς κόσμον.

Κόσμον βουλόμενοι γράψαι, ὄφιν ζωγραφοῦσι τὴν ἑαυτοῦ ἐσθίοντα οὐρὰν, ἐστιγμένον φολίσι ποικίλαις, διὰ μὲν τῶν φολίδων αἰνιττόμενοι τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ἀστέρας· βαρύτατον δὲ τὸ ζῶον, καθάπερ καὶ ἡ γῆ· λειότατον δὲ, ὥσπερ ὕδωρ· καθ᾽ ἕκαστον δὲ ἐνιαυτὸν τὸ γῆρας ἀφεὶς, ἀποδύεται· καθ᾽ ὃ καὶ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ ἐνιαύσιος χρόνος ἐναλλαγὴν ποιούμενος, νεάζει. τὸ δὲ ὡς τροφῇ χρῆσθαι τῷ ἑαυτοῦ σώματι, σημαίνει, τὸ πάντα ὅσα ἐκ τῆς θείας προνοίας ἐν τῷ κόσμῳ γεννᾶται, ταῦτα πάλιν καὶ τὴν μείωσιν εἰς αὐτὸν λαμβάνειν.

Quo pacto mundum.

Mundum exprimere volentes, serpẽtem pingũt qui suam ipsius caudam rodat, variis inter-

Universidad de Deusto Biblioteca

ſtinctum ſquamis: per ſquamas quidem ſtellas quibus cœlum mundúſue diſtinctus eſt, obſcurè innuentes. Cæterùm hoc animans non ſecus ac terra grauiſsimum eſt, læuiſsimũ autem ac maxime lubricum, in aquæ morem. Inſuper vt ſerpens quotannis pelle ſimulq; ſenio exuitur: ſic & annus vertẽs, qui mundi circumactu producitur, immutatione facta renouatur, ac velut reiuueneſcit. Quòd verò velut cibo ſuo vtatur corpore, ſignificat id, quęcunque Dei prouidentia in mundo gignuntur, ea rurſum in eundem reſolui, & tanquam imminutionem ſumere.

Πῶς ἐνιαυτόν.

Deeſt in veteri δὲ

Ἐνιαυτὸν * δὲ βουλόμενοι δηλῶσαι, ἶσιν τουτέστι γυναῖκα, ζωγραφοῦσιν· τῷ δὲ αὐτῷ, καὶ τὴν θεὸν σημαίνουσιν. ἶσις δὲ παρ' αὐτοῖς ἐστιν ἀστὴρ,

αἰγυπτιστὶ καλούμενος σῶθις, ἑλληνιστὶ δὲ ἀστρομύων, ὃς καὶ δοκεῖ βασιλεύειν τῶν λοιπῶν ἀστέρων, ὁτὲ μὲν μείζων, ὁτὲ δὲ ἥσσων ἀνατέλλων· καὶ ὁτὲ μὲν λαμπρότερος, *ὁτὲ δὲ οὐχ' οὕτως. ἔτι δὲ καὶ διότι κατὰ τὴν τούτου τοῦ ἄστρου ἀνατολὴν, σημειούμεθα περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων τελεῖσθαι· διόπερ οὐκ ἀλόγως τὸν ἐνιαυτὸν ἶσιν λέγουσιν. Καὶ ἑτέρως δὲ ἐνιαυτὸν γράφοντες, φοίνικα ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ τὸ δένδρον τοῦτο μόνον τῶν ἄλλων κατὰ τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης, μίαν βάϊν γεννᾷν, ὡς ἐν ταῖς δώδεκα *βάϊσιν ἐνιαυτὸν ἀπαρτίζεσθαι.

ἔσθ' ὅτε

βάεσιν

Quo modo annum.

Porrò annum demõſtrare volentes, Iſin, hoc eſt mulierem pingunt: quo etiam ſigno deam ſignificant. Eſt autem apud eos Iſis ſidus quod Ægyptio quidem nomine Sothis, Græco verò Aſtromyon dicitur, qui & inter reliqua ſidera principatum obtinere videtur: vt qui dum oritur, nunc maior ſit, nunc minor, interim ſplendidior, interim verò ſecùs. Inſuper & quoniam in huiuſce ſideris exortu, ea ſignis quibuſdam obſeruamus quæ toto anno peragẽda ſunt, propterea nõ ab re annum Iſin appellant. Aliter quoque annum indicantes, palmam pingunt, quod arbor hæc ſola ex omnibus ad ſingulos Lunæ ortus, ſingulos etiam ramos procreet, ita vt duodecim ramorum productione annus expleatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς μῆνα.

Μῆνα δὲ γράφοντες, βάϊν ζωγραφοῦσιν, ἢ σε-
λήνην ἐπεστραμμένην εἰς τὸ κάτω. βάϊν μὲν, τὸ προ-
ειρημένης ὑπὲρ τοῦ φοίνικος αἰτίας χάριν· σελήνην δὲ
ἐπεστραμμένην εἰς τὸ κάτω, ἐπειδή φασιν, ἐν τῇ ἀ-
νατολῇ πεντεκαίδεκα μοιρῶν ὑπάρχουσαν, πρὸς
τὸ ἄνω τοῖς κέρασιν ἐσχηματίσθαι· ἐν δὲ τῇ ἀποκρού-
σει, τὸν ἀριθμὸν τῶν τριάκοντα ἡμερῶν πληρώσα-
σαν, εἰς τὸ κάτω τοῖς κέρασι νεύειν.

Quo modo mensem.

Mensem autem notantes, ramum pingunt, aut Lunam deorsum conuersam. Ramum quidem, ob causam iam in palma dictam: Lunam verò deorsum vergentem, ꝙ in ortu quidem dicant eam cum quindecim est partium, sursum

erectis cornibus apparere: at in occasu, triginta diebus cōpletis, cornua deorsum inflexa gerere.

Πῶς τὸ ἐνιστάμενον ἔτος.

Ἔτος τὸ ἐνιστάμενον γράφοντες. τέταρτον ἀρού-
ρας γράφουσιν. ἔστι δὲ μέτρον γῆς ἡ ἄρουρα, πηχῶν
ἑκατόν. βουλόμενοί τε ἔτος εἰπεῖν, τέταρτον λέγου-
σιν, ἐπειδή φασι κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἄστρου τῆς
σώθεως, μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς, τέταρτον ἡμέ-
ρας προστίθεσθαι, ὡς εἶναι τὸ ἔτος τοῦ θεοῦ, τριακο-
σίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν, ὅθεν καὶ διὰ τετραε-
τηρίδος περισσὴν ἡμέραν ἀριθμοῦσιν Αἰγύπτιοι·
τὰ γὰρ τέσσαρα τέταρτα ἡμέραν ἀπαρτίζει.

Quo modo instantem annum.

Instantem annum significantes, quartam arui

Universidad de Deusto Biblioteca

partem pingunt. Est autem ἄρουρα, vnde Latinis aruum dicitur, terrę mensura centum complectens cubitos. Itaq; annum volentes dicere, quartum dicũt, propterea quòd ab vno, vt tradunt, sideris cui Sothis nomen fecimus, ortu ad alterũ quarta sit interiecta diei pars. Enimuero dei Solis inquã, annus trecẽtis sexaginta quinq; diebus absoluitur: vnde & quarto quoq; anno superuacuum diem computant atq; intercalant Ægyptii. Quatuor siquidem diei quadrantes, diem perficiunt.

t quadrante ex supputatione Cęsaris.

Τί δηλοῦσιν ἱέρακα γράφοντες.

Θεὸν βουλόμενοι σημῆναι, ἢ ὕψος, ἢ ταπείνωσιν, ἢ ὑπεροχήν, ἢ αἷμα, ἢ νίκην, ἢ ἄρεα, ἢ ἀφροδίτην, ἱέρακα ζωγραφοῦσι. θεὸν μέν, διὰ τὸ πολύγονον εἶναι

τὸ ζῶον, καὶ πολυχρόνιον· ἔτι γε μήν, ἐπεὶ καὶ δοκεῖ εἴδωλον ἡλίου ὑπάρχειν παρὰ πάντα τὰ πετεινὰ πρὸς τὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας ὀξυωπῶν, ἀφ' οὗ καὶ οἱ ἰατροὶ πρὸς ἴασιν ὀφθαλμῶν τῇ ἱερακίᾳ βοτάνῃ χρῶνται· ὅθεν καὶ τὸν ἥλιον ὡς κύριον ὄντα ὁράσεως, ἔσθ' ὅτε ἱερακόμορφον ζωγραφοῦσιν. Ὕψος δέ, ἐπεὶ τὰ μὲν ἕτερα ζῶα εἰς ὕψος πέτεσθαι προαιρούμενα, πλαγίως *φέρεται, ἀδυνατοῦντα κατ' εὐθὺ χωρεῖν· μόνος δὲ ἱέραξ εἰς ὕψος κατ' εὐθὺ πέτεται. Ταπείνωσιν δέ, ἐπεὶ τὰ ἕτερα ζῶα οὐ κατὰ κάθετον χωρεῖ πρὸς τοῦτο, πλαγίως δὲ καταφέρεται· ἱέραξ δὲ κατ' εὐθὺ ἐπὶ τὸ ταπεινὸν ῥέπεται. Ὑπεροχὴν δέ, ἐπειδὴ δοκεῖ πάντων τῶν πετεινῶν διαφέρειν. Αἷμα δέ, ἐπειδή *φασι τοῦτο τὸ ζῶον ὕδωρ μὴ πίνειν, ἀλλὰ αἷμα. Νίκην δέ, ἐπειδὴ δοκεῖ τοῦτο τὸ ζῶον, πᾶν νικᾶν πετεινόν. ἐπειδὰν γὰρ ὑπὸ ἰσχυροτέρου ζώου καταδυναστεύηται, τηνικαῦτα ἑαυτὸν ὑπτιάσας ἐν τῷ ἀέρι, ὡς τοὺς μὲν ὄνυχας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἄνω σχηματίζεσθαι, τὰ δὲ πτερὰ καὶ τὰ ὀπίσθια εἰς τὸ κάτω, τὴν μάχην ποιεῖται. οὕτω γὰρ ἀντιμαχόμενον αὐτῷ ζῶον, τὸ αὐτὸ ποιῆσαι ἀδυνατοῦν, εἰς ἧτταν ἔρχεται. Ἔτι γε μὴν καὶ ἀντὶ ψυχῆς ὁ ἱέραξ τάσσεται, ἐκ τῆς τοῦ ὀνόματος ἑρμηνείας. καλεῖται γὰρ παρ' Αἰγυπτίοις ὁ ἱέραξ, βαιήθ· τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα διαιρεθὲν ψυχὴν σημαίνει καὶ καρδίαν. ἔστι γὰρ τὸ μὲν βαϊ ψυχή, τὸ δὲ ἠθ καρδία· ἡ δὲ καρδία κατ' Αἰγυπτίους, ψυχῆς περίβολος· ὥστε σημαίνειν τὴν σύνθεσιν τοῦ ὀνόματος, ψυχὴν ἐγκαρδίαν. ἀφ'

*περιγράφεται

*δοκεῖ

Plin. lib. 10. cap. 3

Universidad de Deusto Biblioteca

οὗ καὶ ὁ ἱέραξ διὰ τὸ πρὸς τὴν ψυχὴν συμπαθεῖν, ὕδωρ οὐ πίνει τὸ καθόλου, ἀλλ' αἷμα, ᾧ καὶ ἡ ψυχὴ τρέφεται.

Quid accipitrem pingentes, innuant.

Deum cum volunt ſignificare, aut ſublimitatem, aut humilitatem, aut præſtantiam, aut ſanguinem, aut victoriam, accipitrem pingunt. Deum quidem, tum quòd fœcundũ ſit ac diuturnę vitę hoc animal, tum etiã quòd Solis pręter cęteras volucres ſimulacrum eſſe videatur, vtpote peculiari quadam atq; occulta naturę vi, intentiſsimis in eius radios oculis proſpiciens. Atq; hinc eſt, quòd medici ad ſananda oculorũ vitia, hieraceo herba vtuntur. Inde etiam fit, vt ſolem interdum, tãquam viſus auctorem ac dominum, accipitris forma pingãt. Sublimitatem verò, quoniam cum cætera quidem animantia, quoties in ſublime tolli volunt, obliquè ferantur, nec rectà ſurſum euehi poſsint, ſolus accipiter rectà in altum volat. Humilitatem porrò ſeu deiectionem, ꝙ eadem ratione cæterę animantes non perpendiculi modo, ſed velut ex tranſuerſo & flexuoſè deorſum ferantur, ſolus accipiter directò ad inferiora viam carpat. Præſtãtiam, quòd cæteris pręſtare videatur auibus. Sanguinem, quia animal hoc inquiũt nõ aquã, ſed ſanguinem bibere. Victoriam demum, quòd cætera volatilia vincere videatur. Cũ enim robuſtioris animantis potentia ſe videt opprimi,

tum ſeſe in aëre ita reſupinans, vt vngues quidẽ ſurſum, pennas verò ac poſteriores partes deorſum verſas habeat, cum idem auis quę cum eo congreditur efficere nequeat, ita facilè eam in fugam vertit, ac ſibi victoriam parat. Quin & pro anima ponitur accipiter, iuxta nominis interpretationem. Siquidem Ægyptiis accipiter baieth dicitur, quod nomẽ ſi diuiſeris, animam & cor ſonat. Bai enim anima eſt, eth cor. Cor autem ex Ægyptiorum ſententia, animæ ambitus eſt. Itaque nominis compoſitio animam cor datam notat. Vnde & accipiter ob eum quem cum anima habet naturæ conſenſum, aquam omnino nõ bibit, ſed ſanguinem, quo & ipſa nutritur anima.

Πῶς ἄρεα, καὶ ἀφροδίτην.

Ἄρεα δὲ γράφοντες καὶ ἀφροδίτην, δύο ἱέρα-

κας ζωγραφοῦσιν, ὧν τὸν ἄρσενα εἰκάζουσιν ἄρει· τὴν δὲ θήλειαν, ἀφροδίτῃ· ἐπειδὴ τὰ μὲν ἄλλα θηλυκὰ ζῶα πρὸς πᾶσαν μίξιν τῷ ἀνδρὶ οὐχ ὑπακούει, καθάπερ ἱέραξ. τριακοντάκις γὰρ τῆς ἡμέρας βασανιζομένη, ἐπειδὰν ἀναχωρήσῃ, φωνηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἄρσενος, πάλιν ὑπακούει. διὸ καὶ πᾶσαν θήλειαν τῷ ἀνδρὶ πειθομένην Αἰγύπτιοι ἀφροδίτην καλοῦσι· τὴν δὲ μὴ πειθομένην οὐχ οὕτω προσαγορεύουσι. διὰ τοῦτο ἐπὶ ἡλίῳ τὸν ἱέρακα ἀνέθεσαν. παραπλησίως γὰρ τῷ ἡλίῳ τὸν τριάκοντα ἀριθμὸν ἐν τῷ πλησιασμῷ τῆς θηλείας ἀποδίδωσιν. ἑτέρως δὲ τὸν ἄρεα καὶ τὴν ἀφροδίτην γράφοντες, δύο κορώνας ζωγραφοῦσιν, ὡς ἄνδρα καὶ γυναῖκα. ἐπεὶ τοῦτο τὸ ζῶον δύο ὠὰ γεννᾷ, ἀφ' ὧν ἄῤῥεν καὶ θῆλυ γεννᾶσθαι δεῖ. ἐπειδὰν δὲ γεννήσῃ, ὅπερ σπανίως γίνεται δύο ἀρσενικά, ἢ δύο θηλυκά, τὰ ἀρσενικὰ τὰς θηλείας γαμήσαντα οὐ μίσγεται
ἑτέρᾳ κορώνῃ
ἑτέρᾳ κορώνῃ, οὐδὲ μὴν ἡ θήλεια κωρώνη *ἑτέρᾳ μέχρι θανάτου, ἀλλὰ μόνα τὰ ἀζυγέντα διατελεῖ. διὸ ἐπὶ μιᾷ κορώνῃ συναντήσαντες, οἰωνίζονται οἱ ἄνθρωποι, ὡς χηρεύοντι συνηντηκότες ζώῳ. διὰ δὲ ταύτης αὐτῶν ὁμονοίας χάριν, μέχρι νῦν *οἱ ἕλληνες ἐν τοῖς γάμοις ἐκκορὶ κορὶ *κορώνην λέγουσιν ἀγνοοῦντες.

οἱ deest in veteri codice.

κορώνη

Quo modo Martem ac Venerem.

Martem verò & Venerem notātes, duos pingunt accipitres, eorum marem Marti, fœminam Veneri comparantes: idq; propterea quod ex

cęteris animantibus fœmina mari non ad omnē congressum obtemperat, vt in accipitrum genere, in quo etsi tricies in die fœmina à mare cōprimatur, ab eo digressa si inclamata fuerit, paret iterum. Ideoq; & fœminam omnem quæ viro morem gerit, Ægyptii Venerem vocāt: quæ verò non est dicto audiens, non ita appellant. Atq; hæc sanè causa fuit cur Soli accipitrē consecrarint: non secus enim ac Sol, ter denarium explet numerum in congressu fœminæ. Aliter quoq; Martem & Venerem scribētes, duas pingunt cornices, vt marem ac fœminam: quoniam animal hoc gemina solet oua parere, ex quibus mas & fœmina gignantur. Vbi verò, quod rarò tamen accidit, vel duo masculea vel duo fœminea oua pepererit, mares fœminis cōnubio iuncti nunquam ad alteram diuertunt cornicem, ac ne ipsa quidem fœmina, quoad viuit, ad alterum marem: sed disiuncti, soli deinceps semper degunt. Vnde & cùm vni cornici occurrerint homines, augurantur præsagiū sibi hoc esse viduæ vitæ, quòd scilicet animali viduam agenti vitā obuii facti fuerint. Proinde in hūc vsque diem Græci ob tantam harum auium cōcordiam, in nuptiis ignorantes verbum illud vsurpare solēt ἐκκορὶ, nimirum κορὶ cornicem appellantes.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς γάμον.

Γάμον δὲ δηλοῦντες, δύο κορώνας πάλιν ζωγραφοῦσι, τοῦ λεχθέντος χάριν.

Quo modo nuptias.

Atque eandem ob causam nuptias innuëtes, duas rursum appingunt cornices.

Πῶς μονογενές.

Μονογενὲς δὲ δηλοῦντες, ἢ γένεσιν, ἢ πατέρα, ἢ κόσμον, ἢ ἄνδρα, κάνθαρον ζωγραφοῦσι. μονογενὲς μὲν ὅτι αὐτογενές ἐστι τὸ ζῶον, ὑπὸ θηλείας μὴ κυοφορούμενον. *μόνη γὰρ γένεσις αὐτοῦ *τοιαύτη ἐστίν· ἐπειδὰν ὁ ἄρσην βούληται παιδοποιήσασθαι, βοὸς ἀφόδευμα λαβὼν, πλάσσει σφαιροειδὲς παραπλήσιον τῷ κόσμῳ σχῆμα, ὃ ἐκ τῶν ὀπισθίων μερῶν κυλίσας ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύσιν, αὐτὸς πρὸς ἀνατολὴν βλέπει, ἵνα ἀποδῷ τὸ τοῦ κόσμου σχῆμα. αὐτὸς γὰρ ἀπὸ τοῦ ἀπηλιώτου εἰς λίβα φέρεται, ὁ δὲ τῶν ἀστέρων δρόμος ἀπὸ λιβὸς εἰς ἀπηλιώτην. ταύτην οὖν τὴν σφαῖραν κατορύξας εἰς γῆν, κατατίθεται ἐπὶ ἡμέρας εἰκοσιοκτὼ, ἐν ὅσαις καὶ ἡ σελήνη ἡμέραις τὰ δώδεκα ζώδια κυκλεύει, ὑφ᾽ ἣν ἀπομένον ζωογονεῖται τὸ τῶν κανθάρων γένος. τῇ

Vide Plin. lib. 30 cap. 11. et lib. 11. c. 28.

μόνη
διαυτης

Plin. lib. 11. c. 2[illegible] [illegible] scribere ut. [illegible] [illegible] coitus [illegible] [illegible], [illegible] de scarabeis loqueretur.

Universidad de Deusto Biblioteca

ἐνάτῃ δὲ καὶ εἰκοστῇ ἡμέρᾳ ἀνοίξας τὴν σφαῖραν, εἰς
ὕδωρ βάλλει· ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν νομίζει σύνοδον
εἶναι σελήνης καὶ ἡλίου, ἔτι τε καὶ γένεσιν κόσμου. ἧς
ἀνοιγομένης ἐν τῷ ὕδατι, ζῶα ἐξέρχεται, τουτέστιν
οἱ κάνθαροι. γένεσιν δὲ, διὰ τὴν προειρημένην
αἰτίαν. Πατέρα δὲ, ὅτι ἐκ μόνου πατρὸς τὴν γέ-
νεσιν ἔχει ὁ κάνθαρος. Κόσμον δὲ, ἐπειδὴ κοσ-
μοειδῆ τὴν γένεσιν ποιεῖται. Ἄνδρα δὲ, ἐπειδὴ θη-
λυκὸν γένος αὐτοῖς οὐ γίνεται. Εἰσὶ δὲ καὶ κάν-
θάρων ἰδέαι τρεῖς. πρώτη μὲν αἰλουρόμορφος
καὶ ἀκτινωτή, ἥνπερ καὶ ἡλίῳ ἀνέθεσαν διὰ τὸ σύμ-
βολον· φασὶ γὰρ τὸν ἄρρενα αἴλουρον, συμμεταβάλ-
λειν τὰς κόρας τοῖς τοῦ ἡλίου δρόμοις. ὑπεκτείνον-
ται μὲν γὰρ κατὰ πρωῒ πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ ἀνατολήν·
στρογγυλοειδεῖς δὲ γίνονται κατὰ τὸ μέσον τῆς ἡμέ-
ρας, ἀμαυρότεραι δὲ φαίνονται, δύειν μέλλοντος
τοῦ ἡλίου· ὅθεν καὶ τὸ ἐν ἡλίου πόλει ξόανον τοῦ θεοῦ
αἰλουρόμορφον ὑπάρχει. ἔχει δὲ πᾶς κάνθαρος
τὴν τριακονταήμερον — καὶ δακτύλους τριάκοντα, διὰ * τὴν τριάκοντα ἡμε-
ρῶν τοῦ μηνὸς, ἐν αἷς ὁ ἥλιος ἀνατέλλων, τὸν ἑαυτοῦ
ποιεῖται δρόμον. Δευτέρα δὲ γενεά, ἡ δίκερως καὶ
ταυροειδής, ἥτις καὶ τῇ σελήνῃ καθιερώθη, ἀφ' οὗ
οὐράνιον — καὶ τὸν * ἐν οὐρανῷ ταῦρον, ὕψωμα τῆς θεοῦ ταύτης
λέγουσιν εἶναι παῖδες Αἰγυπτίων. τρίτη δὲ ἡ μονό-
κερως καὶ ἰδιόμορφος, ἣν Ἑρμῇ διαφέρειν ἐνόμισαν,
καθὰ καὶ ἶβις τὸ ὄρνεον.

Quo modo vnigenitum.

Vnigenitum autem significantes, aut ortum, aut

aut patrem, aut mūdum, aut virum, Scarabæum pingūt. Ac vnigenitum quidem, quòd per se gignatur hoc animal, vtpote in vtero fœminæ nō prius efformatum ac gestatum: eius enim solius huiuscemodi ortus est. Cùm mas sobolem procreare vult, bouis fimum nactus, globulum ex eo eiusdem cum mundo figuræ fingit: quem vbi ab ortu in occasum auersis pedibus volutarit, ipse rursum, vt orbi persimilem figurā edat atq; exprimat, in ortum conuertitur. Ipse siquidem orbis à Subsolano circūagitur in Africum. At siderū contrarius est cursus, ab Africo ad Subsolanum. Hāc itaq; pilam in terra defossam reponit in dies octo & viginti. nam & totidem dieb⁹ Luna duodecim zodiaci signa perlustrat, sub qua toto illo tempore permanens animatur ac semē vitale suscipit scarabæorum genus. Nono autem & vicesimo die apertam pilam in aquam coniicit (eum enim diem esse putat quo & Luna cum Sole cōgrediatur, & mundi insuper fiat generatio) quæ dum in aqua aperitur, prodeunt animalia, hoc est scarabæi. Ortum autem, propter iam dictam caussam. Patrem, quòd ex solo patre ortum habeat scarabæus. Mundum, quòd ad mundi figuram eius generatio ac fœtus accedat. Virum denique, quòd non sit in eorum genere fœmina. Sunt porro Scarabæorum formæ tres: Prima felium specie, ac velut radiis insignita, quam & Soli ob significationem quandā dicarunt. Aiunt enim felem marem iuxta varium solis habitum & cursum pupillas commutare,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad ortum quidem Solis manè nonnihil extendi, sub meridiem velut rotundas fieri, Sole ad occasum vergente obtusiores obscurioresq́; apparere. Vnde & quæ apud Heliopolin est Dei, Solis inquam, statua, felis speciem prę se fert. Habet autem & scarabęus omnis digitos triginta, idq́; in indicium 30 mensis dierum, quibus Sol oriẽs suum per singula zodiaci signa cursum peragit. Alterum Scarabæorũ genus bicorne est, & taurina specie, quod cum & Lunæ consecratum sit, inde etiam eum qui inter sidera relatus est taurũ huiusce deæ eleuationem esse perhibent Ægyptiorum filii. Tertium vnicorne est, & suæ peculiaris formæ, quod & Mercurio sacrum esse, vt etiam est ibis auis, existimarunt.

Τί γῦπα γράφοντες δηλοῦσι.

Μητέρα δὲ γράφοντες, ἢ βλέψιν, ἢ ὅριον, ἢ

πρόγνωσιν, ἢ ἐνιαυτόν, ἢ οὐρανίαν, ἢ ἐλεήμονα, ἢ ἀθηνᾶν, ἢ ἥραν, ἢ δραχμὰς δύο, γῦπα ζωγραφοῦσι. μητέρα μὲν ἐπειδὴ ἄρρεν ἐν τούτῳ τῷ γένει τῶν ζώων οὐχ' ὑπάρχει· ἡ δὲ γένεσις αὐτῶν γίνεται τρόπῳ τοιῷδε. ὅταν *ὀργύσῃ πρὸς σύλληψιν ἡ γύψ, τὴν φύσιν ἑαυτῆς ἀνοίξασα πρὸς βορέαν ἄνεμον ὑπὸ τούτου ὀχεύεται ἐπὶ ἡμέραις πέντε, ἐν αἷς οὔτε βρωτοῦ, οὔτε ποτοῦ μεταλαμβάνει, *ποιοῦσα παιδοποιίαν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα *γένη γυπῶν, ἃ ὑπὸ ἀνέμου *συλλαμβάνονται, ὧν τὰ ᾠὰ πρὸς βρῶσιν *αὐτῶν μόνον, οὐκέτι δὲ πρὸς ζωογονίαν ἐστὶ χρήσιμα. γυπῶν δὲ ὑπηνέμιον ποιουμένων τὴν ὀχείαν, ἡ τῶν ᾠῶν γένεσις ζωογονεῖται. βλέψιν δέ, ἐπειδὴ τῶν ἄλλων ζώων ἁπάντων ὀξυωπέστερον ὁρᾷ ἡ γύψ, ἐν μὲν *ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου ὄντος, πρὸς τὴν δύσιν βλέπουσα· ἐν δύσει δὲ τοῦ θεοῦ ὑπάρχοντος, πρὸς ἀνατολήν. ἐξ ἱκανοῦ διαστήματος πορίζομένη τὰ πρὸς χρῆσιν αὐτῇ βρώσιμα. Ὅριον δέ, διότι πολέμου μέλλοντος τελειοῦσθαι, τὸν τόπον ὁρίζει, ἐν ᾧ μέλλει ὁ πόλεμος γίνεσθαι, πρὸ ἡμερῶν ἑπτὰ ἐπ' αὐτὸν παραγινομένη. Πρόγνωσιν δέ, διά τε τὰ προειρημένα, καὶ ὅτι πρὸς τοὺς πλείονας *σφαζομένους καὶ *ἡττωμένους βλέπει, ταμιευομένη τὴν ἑαυτῆς ἐκ τῶν πτωμάτων τροφήν, παρ' ὃ καὶ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς, κατασκόπους ἔπεμπον σκεπτόμενοι κατὰ ποῖον τοῦ πολέμου αἱ γῦπες βλέπουσι μέρος, ἐντεῦθεν σημειούμενοι τοὺς ἡττωμένους. Ἐνιαυτὸν δέ, διὰ τὸ ἐν τούτῳ τῷ ζώῳ τριακοσίας

Plin. lib. 10. cap.

ὀργώσῃ

ποθοῦσα

ὀρνέων γένη

συλλαβάνει

αὐτὸ

τῇ

Pro his duob⁹ habet tantũ vetus, σφαζομένη

Universidad de Deusto Biblioteca

ἑξήκοντα πέντε ἡμέρας τοῦ ἔτους διαιρεῖσθαι, ἐν αἷς ὁ ἐνιαύσιος ἐκτελεῖται χρόνος. ἑκατὸν γὰρ εἴκοσιν ἡμέρας ἔγκυος μένει, καὶ τὰς ἴσας τοὺς νεοσσοὺς ἐκτρέφει· ταῖς δὲ λειπούσαις ἑκατὸν εἴκοσι τὴν ἑαυτῆς ἐπιμέλειαν ποιεῖται, μήτε κυοφοροῦσα, μήτε τρέφουσα, παρασκευάζουσα δὲ ἑαυτὴν εἰς ἑτέραν σύλληψιν. τὰς δὲ λοιπὰς πέντε τοῦ ἔτους ἡμέρας, ὡς ἤδη προεῖπον, εἰς τὴν τοῦ ἀνέμου ὀχείαν καταναλίσκει. Ἐλεήμονα δὲ, ὅπερ δοκεῖ παρά τισιν ἐναντιώτατον ὑπάρχειν, ἐπεὶ τοῦτο τὸ ζῶον πάντα ἀναιρεῖ. ἠναγκάσθησαν δὲ τοῦτο γράψαι, ἐπειδὴ ἐν ταῖς ρκ. ἡμέραις ἐν αἷς τὰ ἑαυτοῦ ἐκτρέφει τέκνα, ἐπὶ πλεῖον οὐ πέτεται. περὶ δὲ τοὺς νεοσσοὺς καὶ τὴν τούτων τροφὴν ἀσχολεῖται, ἐν αἷς ἀπορήσασα τροφῆς ἣν παράσχηται τοῖς νηπίοις, τὸν ἑαυτοῦ μηρὸν ἀνατεμοῦσα, παρέχει τοῖς τέκνοις τοῦ αἵματος μεταλαμβάνειν, ὡς μὴ ἀπορήσαντα τροφῆς ἀναιρεθῆναι. Ἀθηνᾶν δὲ καὶ ἥραν, ἐπειδὴ δοκεῖ παρ᾽ Αἰγυπτίοις, ἀθηνᾶ μὲν τὸ ἄνω τοῦ οὐρανοῦ ἡμισφαίριον ἀπειληφέναι, τὸ δὲ κάτω, ἥρα. ὅθεν καὶ ἄτοπον ἡγοῦνται ἀρσενικῶς δηλοῦν τὸν οὐρανὸν, θηλυκῶς δὲ τὴν οὐρανόν· διότι καὶ ἡ γένεσις ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων ἐν αὐτῷ ἀποτελεῖται, ὅπερ ἐστὶ θηλείας ἔργον. καὶ τὸ τῶν γυπῶν δὲ, ὡς προεῖπον, γένος θυλειῶν ἐστὶ γένος μόνον. διὸ τὴν αἰτίαν καὶ παντὶ θηλυκῷ ζωδίῳ οἱ Αἰγύπτιοι, γῦπα ὡς βασίλειον ἐπιτιθέασιν, ἀφ᾽ οὗ καὶ πᾶσαν θεὰν, ἵνα μὴ
θηλεῦσιν περὶ ἑκάστης γράφων, μηκύνω τὸν λόγον * Αἰγύ-

πτιοι, μητέρα οἷον θέλοντες σημῆναι, γῦπα ζωγραφοῦσι· μήτηρ γάρ ἐστι θηλυκοῦ ζώου. Οὐρανίαν δὲ, οὐ γὰρ ἀρέσκει αὐτοῖς τὸν οὐρανὸν λέγειν, καθὼς προεῖπον, ἐπεὶ τούτων ἡ γένεσις ἐκεῖθεν ἐστι. Δραχμὰς δὲ δύο διότι παρ᾽ Αἰγυπτίοις μονάς ἐστιν αἱ δύο γραμμαί· μονὰς δὲ, παντὸς ἀριθμοῦ γένεσις. εὐλόγως οὖν δύο δραχμὰς βουλόμενοι δηλῶσαι γῦπα γράφουσιν, ἐπεὶ μήτηρ δοκεῖ καὶ γένεσις εἶναι, καθάπερ καὶ ἡ μονάς.

Quid, vulturem delineantes, indicent.

Cęterùm matrem significantes, aut aspectum, aut limitem, aut futurorũ cognitionem, aut annum, aut cœlum, aut misericordem, aut Mineruam, aut Iunonem, aut drachmas duas, vulturem pingunt. Matrem quidem, quòd in hoc animantium genere mas non sit. Gignuntur autem hũc in modũ: Cùm amore concipiendi vultur exarserit, vuluam ad Boream aperiens, ab eo velut comprimitur per dies quinque, quibus nec cibũ, nec potum omnino capit, fœtus procreationi intentus. Sunt porrò & alia vulturum genera, quæ ex vento concipiunt quidem, sed quorum oua ad esum duntaxat, nõ item ad fœtum suscipiendum ac formandum sunt accommodata. At eorum vulturum, quorum non est subuentaneus dũtaxat & inefficax coitus, oua ad gignendum, tollendamq; sobolem sunt in primis idonea. Aspectũ autem, quod ex omnibus animantibus perspicacissimi visus sit vultur, vt qui o-

Quod Virg. de eq refert in 3° Georg

Universidad de Deusto Biblioteca

riente quidem Sole in occasum,occidente verò in ortum prospiciat,atque è satis longo interuallo quæ sibi vsui sint,comparet edulia. Limitem, quòd cùm belli conficiendi tempus instat, locum vbi pugna committenda sit,septem antè diebus,ad eum accedẽs præfiniat & circumscribat. Præsagium verò,tum ob iam dictam caussam, tum etiam quòd ad eam exercitus partem sese conuertere soleat, vbi maior sit futura clades, sibi ex cadaueribus alimentum seponens, ac in futurum prouidè reseruans. Vnde & prisci reges exploratores mittebant, per quos in vtrã aciei partem respexissent vultures,cognoscerẽt, indeq; vincendos,ac internecina strage delẽdos colligerẽt. Annum porro,quoniam animal hoc trecentos illos ac sexaginta quinque dies quibus completur annus, ita distribuit, vt centum quidem ac viginti diebus pręgnans maneat,totidem pullos enutriat, reliquis vero centum ac viginti sui curam gerat,neque vterum ferẽs, neque alẽdis addicta liberis, sed seipsam duntaxat ad aliam parans cóceptionem. Quinque autem illos qui supersunt anni dies in venti, vt iam dictum est, compressionem & coitum insumit. Misericordem autem, quod quibusdã alienissimum forsan videbitur,pręsertim quum hoc animal infestissimo animo cætera persequatur,atq; interimat. Sed vt hoc pictura vulturis innuerẽt, eo impulsi sunt, quòd c. & xx. illis diebus quibus suos educat , penè nunquam euolet, sed omnem curam ac sollicitudinem illis alendis ad-

hibeat. Quod si eo tempore cibus nõ suppetat, quo eos sustentet, proprio execto fœmore sugendum eis exhibet & impertitur sanguinem, vt ne cibi penuria atque inedia conficiantur.

Mineruam ac Iunonem,quoniam videtur apud Ægyptios Minerua quidem superius cœli hemisphęrium occupasse,Iuno verò inferius. Quę & caussa est,vt absurdum censeant cœlum masculino genere efferre: quippe cùm & Solis & Lunæ cæterorumq; siderũ genitura in eo perfecta sit,qui nimirum fœminæ actus est. Quin & vulturum genus, vt iam exposui, fœminas tantùm complectitur. Quam ob caussam & cuiuis fœminei sexus animanti Ægyptii vulturem, vt in eo sexu principem ac primarium apponunt : ex quo & deam omnem, ne sigillatim vnanquanq; percurrens,prolixior sim,significant Ægyptii. Insuper & matrem innuere volentes, vulturem pingunt: est enim mater fœmineæ naturæ. οὐρανίαν autem hoc est cœlum (neque enim placet ipsis, vt dixi, masculino genere οὐρανὸν dicere) quoniam horum omnium generatio inde est.

Duas denique drachmas , ꝙ apud Ægyptios duę lineę vnitas est. Vnitas verò cuiuslibet numeri ortus est ac principium. Optima itaque ratione duas drachmas indicare volẽtes, vulturem pingũt, quòd generationis ipse sibi auctor materq; ac principium, quemadmodum & vnitas,esse videatur.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἥφαιστον γράφουσι.

Ἥφαιστον δὲ γράφοντες, κάνθαρον καὶ γῦπα ζωγραφοῦσιν. ἀθηνᾶν δὲ, γῦπα καὶ κάνθαρον. δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς ὁ κόσμος συνεστάναι, ἔκ τε ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ ὑπάρχοντος. ἐπὶ δὲ τῆς ἀθηνᾶς τὴν γῦπα γράφουσιν· οὗτοι γὰρ μόνοι θεῶν παρ' αὐτοῖς ἀρσενοθήλεις ὑπάρχουσι.

Quo modo Vulcanum notent.

At Vulcanum indicantes, ſcarabæum & vulturem pingunt. Mineruã verò, vulturem & ſcarabæum. Ipſis enim videtur mundus ex mare ac fœmina cōſtare. Vulturem autem Mineruæ appingunt, quòd hi ſoli ex diis apud ipſos mares ſint ſimul ac fœminæ.

Τί ἀστέρα γράφοντες δηλοῦσι.

Θεὸν δὲ ἐγκόσμιον σημαίνοντες, ἢ εἱμαρμένην, ἢ τὸν πέντε ἀριθμὸν, ἀστέρα ζωγραφοῦσι. θεὸν μὲν, ἐπειδὴ πρόνοια θεοῦ, τὴν νίκην προστάσσει, ᾗ τῶν ἀστέρων καὶ τοῦ παντὸς κόσμου κίνησις ἐκτελεῖται. Δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς δίχα θεοῦ, μηδὲν ὅλως συνεστάναι. εἱμαρμένην *, ἐπεὶ, * αὕτη ἐξ ἀστρικῆς οἰκονομίας συνίσταται. τὸν δὲ * πέντε ἀριθμὸν, ἐπειδὴ πλήθους δ'
ὄντος ἐν οὐρανῷ, πέντε μόνοι ἐξ αὐτῶν κινούμενοι, τὴν τοῦ κόσμου οἰκονομίαν ἐκτελοῦσι. καὶ πέμπτον

Quid ſidus pingentes, innuant.

Deum pulchrè ornatum ſignificantes, aut fatum, aut quinarium numerum, ſidus pingunt. Deum quidem, quòd Dei prouidentia victoriã

Universidad de Deusto Biblioteca

decernit atque imperat, qua & siderum orbisq; vniuersi motus peragitur. Existimant enim sine Deo nihil prorsus consistere. Fatũ autem, quod ex siderum cursu ac dispensatione constituatur. Quinarium verò numerũ, quoniam cùm quamplurima atque adeò innumera sint in cœlo sidera, sola ex his quinque, motu suo orbis pulcherrimam efficiũt distributionem ac moderamen.

Τί κυνοκέφαλον γράφοντες δηλοῦσι.

Σελήνην δὲ γράφοντες, ἢ οἰκουμένην, ἢ γράμματα, ἢ ἱερέα, ἢ ὀργὴν, ἢ κόλυμβον, κυνοκέφαλον ζῶον γράφουσι. Σελήνην μὲν, ἐπειδὴ τὸ ζῶον τοῦτο συμπάθειάν τινα πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ σύνοδον ἐκτήσατο, ὅταν γὰρ ἐν *τῷ μέρει τῆς ὥρας ἡ σελήνη συνοδεύουσα ἡλίῳ ἀφώτιστος γένηται, τότε ὁ μὲν ἄρσην κυνοκέ-

Deest in veteri, τῷ

φαλος οὐ βλέπει, οὐδὲ ἐσθίει. ἄχθεται δὲ εἰς τὴν γῆν νενευκὼς, καθάπερ πενθῶν τὴν τῆς σελήνης ἁρπαγήν. ἡ δὲ θήλεια μετὰ τοῦ μὴ ὁρᾷν, *καὶ ταὐτὰ τῷ ἄρσενι πάσχειν, ἔτι *καὶ ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως αἱμάσσεται. διὸ καὶ μέχρι *τοῦ νῦν ἐν τοῖς ἱεροῖς τρέφονται κυνοκέφαλοι, ὅπως ἐξ αὐτῶν γινώσκηται τὸ ἡλίου καὶ σελήνης μέρος τῆς συνόδου. οἰκουμένην δὲ, ἐπειδὴ ἑβδομήκοντα δύο χώρας τὰς ἀρχαίας φασὶ τῆς οἰκουμένης εἶναι, τούτους δὲ τρεφομένους ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ ἐπιμελείας τυγχάνοντας, οὐ καθάπερ τὰ λοιπὰ ζῶα ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τελευτᾷ, οὕτω καὶ τούτους, ἀλλὰ μέρος αὐτῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν νεκρούμενον, ὑπὸ τῶν ἱερέων θάπτεσθαι, τοῦ λοιποῦ σώματος ἐν τῷ κατὰ φύσιν ὄντος. ἕως δ' ἂν αἱ ἑβδομήκοντα καὶ δύο πληρωθῶσιν ἡμέραι, τότε ὅλως ἀποθνήσκει. Γράμματα δὲ, ἐπειδή ἐστι συγγενῆ κυνοκεφάλων *Αἰγυπτίοις ἐπισταμένων γράμματα. παρ' ὃ εἰς ἱερὸν ἐπειδὰν πρῶτα κομισθῇ κυνοκέφαλος, δέλτον αὐτῷ παρατίθησιν ὁ ἱερεὺς, καὶ σχοινίον, καὶ μέλαν πειράζων εἰ ἐκ τῆς ἐπισταμένης ἐστὶ συγγενείας γράμματα, καὶ εἰ γράφει. ἔτι δὲ καὶ τὸ ζῶον ἐπὶ ἑρμῇ ἐνεμήθη τῷ πάντων μετέχοντι γραμμάτων. Ἱερέα δὲ, ὅτι *φύσει ὁ κυνοκέφαλος ἰχθὺν οὐκ ἐσθίει, ἀλλ' οὐδὲ *ἰχθυώμενον ἄρτον, καθάπερ καὶ οἱ ἱερεῖς. ἐκτός. γεννᾶται *δὲ περιτετμημένος, ἣν καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπιτηδεύουσι περιτομήν. ὀργὴν δὲ, ἐπείπερ τὸ ζῶον τοῦτο παρὰ τὰ ἄλλα θυμικώτατόν τε καὶ ὀργίλον

ἀλλὰ δὲ

Deest in veteri τοῦ

Αἰγύπτια

φησὶν, forsan φύσιν

ἰχθυώμενον

πε

Universidad de Deusto Biblioteca

ὑπάρχει. κόλυμβον δὲ, διότι τὰ μὲν ἄλλα ζῶα κολύμβῳ χρώμενα, ῥυπαρὰ * φαίνονται. μόνον δὲ τοῦτο εἰς ὃν τόπον προῄρηται προσβυθίσαι κολυμβᾷ, καὶ τὰ μηδὲν τῷ ῥύπῳ παραφθειρόμενον.

* φαίνεται

Quid Cynocephalũ pingẽtes demóſtrent.

Lunam demonſtrantes, aut terrarum orbem, aut literas, aut ſacrificum, aut iram, aut natationem, Cynocephalum pingunt. Lunam quidem, propterea quod animal hoc conſenſum quendam cum Deę congreſſu, ex quo & affici ſoleat, habet. Vbi enim aliquanto tempore Luna cum Sole congrediens, expers luminis opacaq; permanet, tum mas quidem cynocephal⁹ nec quoquam intuetur, nec veſcitur: ſed demiſſo in terram vultu indignabundus, velut Lunæ raptum deplorans, triſtatur. Fœmina verò, præterquam quòd nuſquam oculos contorquet, eademque cum mare patitur, inſuper & è genitali vaſe ſanguinem mittit. Ideóque ad hęc vſque tempora in ſacris, cynocephali nutriuntur, vt ex ipſis coniunctionis Solis & Lunę tempus cognoſci poſsit. Terrarum autem orbem, quoniã ſeptuaginta duas inquiũt iam olim orbis habitati regiones fuiſſe: hos porrò, ſi diligenter in ſacris nutriantur & curentur, non ſicut cætera animalia vno die emoriuntur, ſic & ipſos emori: ſed ipſorum partem quandam ſingulis diebus emorientem ac tabeſcentem à ſacerdotibus humari, reliquo interim corpore in ſua natura perſiſten-

te, idq; per ſeptuaginta duos dies, quibus expletis, tunc prorſus interit. Literas, quia eſt apud Ægyptios cognatio quædam & genus cynocephalorum, qui literas norunt. Quapropter vbi primum in ſacram ædem ductus fuerit cynocephalus, tabellam ei ſacerdos apponit, vnà cum ſcirpeo ſtilo ac atramento, nimirum vt periculum faciat, ſitne ex eo cynocephalorum genere, qui literarum gnari ſunt: pingit itaq; in ea tabella literas. Præterea hoc animal Mercurio dicatum eſt, qui literarum omnium particeps eſt. Sacrificum verò, quòd natura cynocephalus ab eſu piſcis abhorret, quem tametſi piſcibus interim veſci contingat, ſegne tamen & torpori deditum animal nõ eſt, ſicut & externi ſacerdotes. Adde ꝙ circunciſus gignitur, quam quidem circunciſionem ſummo curant ac peragunt ſtudio ſacerdotes. Iram, quia hoc pręter cętera animãtia maximè iracundum eſt, & ad indignationem procliue. Natationem porrò, quoniam cętera quidem animantia frequenti natatione ſordes ac ſquallorem contrahunt: ſolum hoc ad eum quem inſtituit locum nando peruenit, nec tamẽ vllis à natiuo colore transfertur aut inquinatur ſordibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς γράφουσι σελήνης ἀναβολήν.

Σελήνης δὲ ἀνατολὴν γράφειν βουλόμενοι, πάλιν κυνοκέφαλον ζωγραφοῦσι, *τρόπῳ τοιῷδε, ἑστῶτα καὶ τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν ἐπαίροντα, βασίλειόν τε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα. τοῦτο γράφουσι τὸ σχῆμα ἐπὶ τῆς ἀναβολῆς, ὃ κυνοκέφαλος ποιεῖται ὡς εἰπεῖν προσευχόμενος τῇ θεῷ, ἐπειδὴ ἀμφότεροι φωτὸς μετειλήφασι.

*σχήματι

Quomodo Lunę exortum indicent.

Lunam autem orientem indicare volentes, rursum cynocephalũ hoc habitu pingunt, stantem, manusq; in cœlum tollẽtem, ac regium insigne capite gestantem. Hac autem figura, ad Lunę ortum demonstrandum, depingunt cynocephalum, ꝙ hoc habitu videatur cynocepha-

lus deæ congratulari, ꝙ ambo, Sol inquam ac Luna, luminis participes sint.

Πῶς ἰσημερίας δύο.

Ἰσημερίας *δὲ πάλιν σημαίνοντες, κυνοκέφαλον καθήμενον ζωγραφοῦσι ζῶον. ἐν ταῖς δυσὶ γὰρ ἰσημερίαις τοῦ ἐνιαυτοῦ, δωδεκάκις τῆς ἡμέρας καθ' ἑκάστην *ὥραν οὐρεῖ. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ταῖς δυσὶ νυξὶ ποιεῖ. διόπερ οὐκ ἀλόγως ἐν τοῖς ὑδρολογίοις αὐτῶν Αἰγύπτιοι κυνοκέφαλον καθήμενον γλύφουσιν. ἐκ δὲ τοῦ μορίου αὐτοῦ ὕδωρ ἐπιρρέον ποιοῦσιν, ἐπεὶ ὥσπερ προεῖπον τὰς τῆς ἰσημερίας δώδεκα σημαίνει ὥρας. ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον τὸ *ὕδωρ * κατασκεύασμα *ὑπάρχει, δι' οὗ τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ὡρολόγιον ἀποκρίνεται, μηδὲ πάλιν στενότερον, ἀμφοτέρων ἡ χρεία. τὸ μὲν γὰρ εὐρύτερον,

*δύο

*Deest in veteri ὥραν

*ὕδωρ μομᾶ. ὑπάρχῃ

ταχέως ἐκφερομένου ὕδατος, οὐχ ὑγιῶς τὴν ἀναμέτρη-
σιν τῆς ὥρας ἀποτελεῖ· τοῦ δὲ στενοτέρου, κατ' ὀλί-
γον καὶ βραδέως ἀπολύον τὸ μηκυνομένως περὶ οὐρᾶς
τρίχα * διαφράντες, πρὸς τὸ ταύτης πάχος, σίδη- διάραντες
ρον κατασκευάζουσι. πρὸς τὴν προκειμένην χρεί-
αν. τοῦτο δὲ αὐτοῖς ἀρέσκει ποιεῖν, οὐκ ἄνευ λόγου
τινὸς, καὶ οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὅτι ἐν ταῖς ἰσημερί-
αις, μόνος τῶν ἄλλων ζώων δωδεκάκις τῆς ἡμέ-
ρας κράζει καθ' ἑκάστην ὥραν.

Quo modo æquinoctia duo.

Rursum æquinoctia significantes, idem animal, cynocephalum sedentem pingunt. Duobus enim anni æquinoctiis, duodecies in die per singulas nimirum horas vrinam reddit, idémq; & noctu facit. Vnde non immerito suis hydrologiis Ægyptii cynocephalum sedentem insculpunt. è cuius membro aqua defluat: idq; propterea quod duodecim, vt iã dixi, in quas ęquinoctii tempore dies ac noctes ex ęquo diuiduntur, horas significat. Cęterum ne foramen illud acutè artificioseq; cõstructum, per quod in horologium aqua profluit & excernitur, aut latius sit, aut rursum arctius (vtriusq; enim magni refert. siquidem latius, cùm magna celeritate aquam profundat, non rectè horę modum ac dimensionem perficit: angustius autem paulatim ac lentius q̃ par sit, aquæ ductum laxat) remedium hoc excogitarunt, vt quicquid pilorũ est, ad caudam vsq; abradentes, pro huius crassitudine ferream quandam fistulam in vsum iam dictum fabricentur. Hoc autem ipsis visum est nõ absq; ratione quadam, sicut nec in cęteris facere: & quòd etiam solus ex omnibus animantibus, ęquinoctio duodecies in die per singulas horas adlatrat.

Πῶς θυμὸν δηλοῦσι.

Θυμὸν δὲ βουλόμενοι δηλῶσαι, λέοντα ζωγραφοῦσι. κεφαλὴν γὰρ ἔχει μεγάλην τὸ ζῶον, καὶ τὰς μὲν κόρας πυρώδεις, τὸ δὲ πρόσωπον, στρογγύλον, καὶ περὶ αὐτὸ ἀκτινοειδεῖς τρίχας, κατὰ μίμησιν ἡλίου. ὅθεν καὶ ὑπὸ τὸν θρόνον τοῦ ὥρου, λέοντας ὑποτιθέασι, δεικνῦντες τὸ πρὸς τὸν θεὸν τοῦ ζώου σύμβολον. ἥλιος δὲ ὁ ὧρος ἀπὸ * τῶν ὡρῶν κρατεῖν.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Quomodo animum animive præstantiam innuãt.

Animum autem volẽtes signare, Leonẽ pingũt. Caput enim magnũ habet hoc animal, & pupillas quidem ignitas, faciem vero rotundam, & circumquaq; radiorũ more sparsos pilos ad Solis similitudinem. vnde & sub solio hori, hoc est Solis, leones supponũt, huius animalis cum Deo vtpote Sole, similitudinem maximam mõstrantes. Dicitur autem apud eos Sol Horus, ex eo quod horis præsit.

Πῶς ἀλκὴν γράφουσιν.

Ἀλκὴν δὲ γράφοντες, λέοντος τὰ ἔμπροσθεν ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ εὐσθενέστερα αὐτῷ ὑπάρχειν πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος.

Quo modo robur notent.

Robur notantes, Leonis anteriora membra pingunt, quòd hæc ei ex toto corpore robustissima sint.

Πῶς ἐγρηγορότα γράφουσιν.

* Ἐγρηγορότα δὲ γράφοντες, ἢ καὶ φύλακα, λέοντος γράφουσι κεφαλήν, ἐπειδὴ ὁ λέων ἐν τῷ ἐγρηγορέναι, μέμυκε τοὺς ὀφθαλμούς, κοιμώμενος δὲ ἀνεῳγότας τούτους ἔχει, ὅπερ ἐστὶ τοῦ φυλάσσειν σημεῖον. Διόπερ καὶ συμβολικῶς τοῖς κλείθροις τῶν ἱερῶν λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασι. γρηγορότητα

Quo modo vigilantem commonstrent.

Vigilantem autem sedulumq; hominem, aut etiam custodem ostendentes, Leonis caput pingunt, quoniã Leo vigilans oculos claudit, eosdẽ

Universidad de Deusto Biblioteca

cum dormit apertos habet, quod quidem custodiæ atque excubiarum signum est. Vnde & non absque significatione sacrorum claustris, leones qui custodum loco sint, appinxerunt.

Πῶς φοβερόν.

Φοβερὸν δὲ σημαίνοντες, τῷ αὐτῷ χρῶνται σημείῳ· ἐπειδὴ ἀλκιμώτατον ὑπάρχον τοῦτο τὸ ζῷον, πάντας εἰς φόβον τοὺς ὁρῶντας φέρει.

Quo modo terribilem ac formidandum.

Eodem quoque, vt formidabilem notent, signo vtuntur, quia cum viribus maximè polleat animal hoc, omnibus qui eum inspexerint metum iniicit.

Πῶς Νείλου ἀνάβασιν.

Νείλου δὲ ἀνάβασιν σημαίνοντες, ὃν καλοῦσιν Αἰγυπτιστὶ νοῦν, ἑρμηνευθὲν δὲ σημαίνει νέον, ποτὲ μὲν λέοντα γράφουσι, ποτὲ δὲ τρεῖς ὑδρίας μεγάλας, ποτὲ δὲ οὐρανὸν καὶ γῆν, ὕδωρ ἀναβλύζουσαν· λέοντα μέν, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος εἰς * λέοντα γενόμενος, πλείονα τὴν ἀνάβασιν τοῦ * Νείλου ποιεῖται· ὥστε * ἐμμένοντος τοῦ ἡλίου τῷ ζῳδίῳ τούτῳ, τὸ διμοιρον τοῦ νέου ὕδατος πλημμυρεῖ πολλάκις. ὅθεν καὶ τὰς χολέδρας, καὶ τὰς εἰσαγωγεῖς τῶν ἱερῶν κρηνῶν, λεοντομόρφους κατεσκεύασαν οἱ * τῶν ἱερατικῶν ἔργων προεστάμενοι ἀφ᾽ οὗ καὶ μέχρι νῦν κατ᾽ εὐχὴν πλεονασμοῦ ὑγρότητος. *

Τρία δὲ ὑδρεῖα, ἢ οὐρανὸν καὶ γῆν ὕδωρ βλύζουσαν, τὰ μὲν ὑδρεῖα ὁμοιοῦντες καρδίᾳ * γλῶσσαν ἐχούσῃ. καρδίᾳ μέν, ἐπειδὴ παρ᾽ αὐτοῖς τὸ ἡγεμονικόν ἐστι τοῦ

1 λέοντι
2 π ιεῖται
τοῦ θεοῦ
3 ἐμμένον
4 ἀρχαῖοι
5 καὶ ἐν χωρί
ων γέμοντες
τὸν οἶνον ζῶ-
ον λέοντα
6 καρδίαν
γλῶσσῃ

σώματος αὐτῇ, καθάπερ ὁ Νεῖλος τῇ Αἰγυπτίᾳ ἡγεμὼν καθέστηκε. γλῶσσαν δὲ, ὅτι διὰ παντὸς ἐν ὑγρῷ ὑπάρχουσαν ταύτην, καὶ γενέτειραν τοῦ εἶναι καλοῦσι. ὑδρίας δὲ τρεῖς, καὶ οὔτε πλείονας, οὔτε ἥττονας, ἐπειδὴ ἡ τῆς ἀναβάσεως ἐργασία κατ' αὐτοὺς τριμερὴς ὑπάρχει. μίαν μὲν ἀπὸ τῆς γῆς * Αἰγυπτίας τάξαντες, ἐπειδή ἐστι καθ' αὑτὴν ὕδατος γεννητική. ἑτέραν δὲ, ὑπὲρ τοῦ ὠκεανοῦ. καὶ γὰρ ἀπὸ τούτου ὕδωρ παραγίνεται εἰς Αἴγυπτον ἐν τῷ τῆς ἀναβάσεως καιρῷ. τρίτην δὲ ἀπὸ τῶν ὄμβρων, οἳ γίνονται κατὰ τὰ νότια τῆς Αἰθιοπίας μέρη, κατὰ τὸν τῆς ἀναβάσεως τοῦ Νείλου καιρόν. ὅτι δὲ γεννᾷ ἡ Αἴγυπτος τὸ ὕδωρ, δυνατόν ἐστιν ἐντεῦθεν μαθεῖν· ἐν γὰρ τοῖς λοιποῖς κλίμασι τοῦ κόσμου, αἱ τῶν ποταμῶν πλημμύραι ἐν τῷ χειμῶνι ἀποτελοῦνται, ἀπὸ τοῦ συνεχῶν ὄμβρων τοῦ ϖιούχου συμβαίνοντος, μόνη δὲ ἡ Αἰγυπτίων γῆ, ἐπεὶ μέση τῆς οἰκουμένης ὑπάρχει, καθάπερ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἡ λεγομένη κόρη, θέρους ἄγει τὴν τοῦ Νείλου ἑαυτῇ ἀνάβασιν.

* Αἰγύπτου

Quo modo Nili aſcenſum & exundationem.

Nili inſuper inundationem ſignificantes, quē Ægyptio nomine Nun , quod ſi interpreteris, nouum ſonat, appellant, interim Leonem pingunt, interim tres magnas hydrias, interim vero cœlum ac terram aquæ copiam ſcaturientem. Leonem quidem, quod cùm Sol Leonem ſubit, ampliorem Nili facit inundationem. Quandiu

enim Sol in hoc ſigno perſiſtit, ſæpenumero in duplum ipſius Nili aqua excreſcit. Vnde & tubos canalesq; ſacrorum fontium, ſolent ii qui ſacris prȩſunt operibus, Leonis figura fabricari. Quapropter in hodiernum vſq; diem, dum pro immodica inundatione preces effundunt, Leonis ſigno vti ſolēt. Tres autem hydrias, aut cœlum & terram quæ aquæ copiam ſcaturiat, nilū perſimilem faciētes cordi lingua prædito. Cordi quidem, quoniam princeps hȩc & potiſsima apud ipſos habetur totius corporis pars, ſicut & Nil⁹ totius AEgypti dux eſt ac princeps. Linguæ autem, quod cùm hæc perpetuò in humido eſſe gaudeat, inſuper & ipſam genitricem cauſamq; rerum ſtatus appellant. Tres porrò hydrias, & nec plures, nec pauciores pingunt, quòd triplex iuxta eorum ſentētiam ſit inundationis cauſſa effectrix. Vnam quidem AEgyptiæ terræ aſcribunt, quæ ex ſeſe aquam producit. Alteram Oceano, ex quo inundationis tempore aqua in AEgyptum exæſtuat. Tertiā imbribus, qui per id tēpus quo intumeſcit nilus, ad auſtrinas AEthiopiæ partes contingunt. Quod autem AEgyptus ex ſeſe aquam gignat, inde facile eſt deprehendere, quod cum in cæteris orbis tractibus hyeme ſoleant exundare flumina, idque propter imbres copioſos & aſsiduos, ſola AEgyptiorū regio, quoniam totius orbis velut vmbilicus eſt ac media, non ſecus ac in oculo pupilla, æſtate ſibi inundationes Nili procreat.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς Αἴγυπτον γράφουσιν.

Αἴγυπτον δὲ γράφοντες, θυμιατήριον καιόμενον ζωγραφοῦσι, καὶ ἐπάνω καρδίαν, δηλοῦντες ὅτι ὡς ἡ τοῦ ζυλοτύπου καρδία, διαπαντὸς πυροῦται, οὕτω ἡ Αἴγυπτος ἐκ τῆς θερμότητος, διαπαντὸς ζωογονεῖ τὰ ἐν αὐτῇ ἢ παρ' αὐτῇ ὑπάρχοντα.

Quomodo AEgyptum deſignent.

AEgyptum autem deſignantes, conflagrantẽ acerrã pingunt, & ſupernè cor, illud innuentes, quod quemadmodum zelotypi cor in perpetuo æſtu ac flamma eſt, ſic AEgyptus quia immodicè calet, continenter quæ in ſe ſunt animat ac procreat.

Πῶς ἄνθρωπον μὴ ἀποδημήσαντα τῆς πατρίδος.

Ἄνθρωπον τῆς πατρίδος μὴ ἀποδημήσαντα σημαίνοντες, ὀνοκέφαλον ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ οὔτε ἀκούει τινὸς ἱστορίας, οὔτε τῶν ἐπὶ ξένης γινομένων αἰσθάνεται.

Quomodo hominem qui è patria peregrè nunquam profectus ſit.

Hominem qui nunquam ſolo natali relicto peregrinatus fuerit, ſignificantes, Onocephalũ pingunt, quia nec vllam audit hiſtoriam, nec quæ apud exteras gentes fiunt, cognoſcit.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς φυλακτήριον.

Φυλακτήριον δὲ γράφειν βουλόμενοι, δύο κεφαλὰς ἀνθρώπων ζωγραφοῦσι, τὴν μὲν τοῦ ἄρσενος, ἔσω βλέπουσαν, τὴν δὲ θηλυκὴν ἔξω· οὕτω γάρ, φασιν, οὐδὲν τῶν δαιμονίων ἐφάπτεται· ἐπεὶ δὴ καὶ χωρὶς γραμμάτων, ταῖς δυσὶ κεφαλαῖς ἑαυτοὺς φυλακτηριάζουσι.

Quomodo tutelam ac præsidium.

Præsidium autem ac remedium innuere volentes, duo pingũt hominum capita, vnum maris intro aspiciens, alterum fœminæ foras. Ita enim nullum dęmonem inuadere posse asserũt. Sic enim & sine literis, duobus inquam capitibus sese ab omni discrimine & insidiis tuentur.

Πῶς ἄνθρωπον ἄπλαστον γράφουσιν.

Ἄπλαστον δὲ ἄνθρωπον γράφοντες, βάτραχον ζωγραφοῦσιν· ἐπειδὴ τούτου ἡ γένεσις ἐκ τῆς τοῦ ποταμοῦ ἰλύος ἀποτελεῖται, ὅθεν καὶ ἔσθ᾽ ὅτε ὁρᾶται τῷ μὲν ἑτέρῳ μέρει αὐτοῦ βατράχῳ, τῷ δὲ λοιπῷ γεώδει τινὶ ἐμφερής, ὡς καὶ *ἐκλιπόντι τῷ ποταμῷ *συνεκλιπεῖν. ἐκλείποντι συνεκλείπειν

Quo modo imperfectum adhuc hominem, rudemq; ac informem fœtum demonstrent.

Hominem necdum omnibus in vtero membris efformatũ notantes, ranam pingunt, quòd hæc cùm ex limo fluminis procreetur, interdum altera quidẽ sui parte rana, altera terrestre quippiam videatur: adeò vt deficiente flumine, ipsa quoque deficiat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς ἄνοιξιν.

Ἄνοιξιν δὲ θέλοντες δηλῶσαι, λαγωὸν ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ πάντοτε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεῳγότας ἔχειν τοῦτο τὸ ζῷον.

Quo modo apertũ ac patens quippiam.

Patulum autem quippiam significare volentes, leporem pingunt, quòd semper apertos habeat oculos hoc animalis genus.

Πῶς τὸ λέγειν.

Τὸ λέγειν δὲ γράφοντες, γλῶσσαν ζωγραφοῦσι, καὶ ὕφαιμον ὀφθαλμόν, τὰ μὲν πρωτεῖα τῆς λαλιᾶς τῇ γλώσσῃ μερίζοντες, τὰ δευτερεῖα δὲ ταύτης τοῖς ὀφθαλμοῖς. οὕτω γὰρ οἱ *τε λόγοι τελείως τῆς ψυχῆς καθεστήκασι, πρὸς τὰ κινήματα αὐτῆς συμμεταβάλλοντες, εἴπερ καὶ ἑτέρα λαλιὰ παρ' Αἰγυπτίοις ὀνομάζεται. ἑτέρως δὲ τὸ λέγειν σημαίνοντες, γλῶσσαν καὶ χεῖρα ὑποκάτω γράφουσι, τῇ μὲν γλώσσῃ τὰ πρωτεῖα τοῦ λόγου φέρειν δεδωκότες, τῇ δὲ χειρί, ὡς τὰ τῆς γλώσσης βουλήματα *ἀνυούσῃ, τὰ δευτερεῖα.

γε

ἀναλυούσης

Quo modo sermonem.

Sermonem porro designantes, linguam pingunt, subtusq; cruentum oculum: primas quidẽ sermonis partes linguæ, secundas verò oculis

Universidad de Deusto
Biblioteca

tribuentes. Sic etenim perfectè consistunt ipsius animi sermones, cum ad eius motus sensaq; accómodantur ac variantur: prȩsertim quum apud AEgyptios animus, alter sermo nominetur. Quin & aliter sermonem innuentes, linguam subtusq; manum pingunt: linguȩ quidem primas in loquendo adscribentes, manui vero, vt quæ linguæ placita exequatur, secūdas parteis.

Πῶς ἀφωνίαν.

Ἀφωνίαν δὲ γράφοντες, ἀριθμὸν, χίλια ἐνενήκοντα πέντε γράφουσιν, ὅς τριετοῦς ἐστι χρόνου ἀριθμός, ἐκ τξε. ἡμερῶν τοῦ ἔτους ὑπάρχοντος· ἐφ' ὃν χρόνον μὴ λαλῆσαν τὸ παιδίον, σημαίνεται ὡς παραπεποδισμένον τῇ γλώσσῃ.

Quomodo silentium.

At silētiū significantes, numerū MLXXXXV. pingunt, qui triennii numerus est, si ex trecētis sexaginta quinque diebus annus constituatur: intra quod tempus cùm non loquatur puellus, indicatur eum lingua præpeditum.

Πῶς φωνὴν μακρόθεν.

Φωνὴν δὲ μακρόθεν βουλόμενοι δηλῶσαι, ὃ καλεῖται παρ' Αἰγυπτίοις οὐαιέ, ἀέρος φωνὴν γράφουσι, τουτέστι βροντήν, ἧς οὐδὲν καταφθέγγεται μεῖζον, ἢ δυναμικώτερον.

Quo modo vocem remotam.

Vocem remotam volentes significare, quod AEgyptiis vaè dicitur, sonitum pingunt aeris, hoc est tonitru, quo nihil quicquam maius aut vehementius resonat.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἀρχαιογονίαν.

Ἀρχαιογονίαν δὲ γράφοντες παπύρου ζωγραφοῦσι δεσμὴν, διὰ τούτου δηλοῦντες τὰς πρώτας τροφάς· τροφῶν γὰρ οὐκ ἄν τις εὕροι, ἢ γονῆς ἀρχήν.

Quo modo antiquam originem.

Antiquam originem notantes, papyri fasciculum pingunt, hoc primam indicantes educationem, cuius sicut & geniturę non facilè quis initium inuenerit.

Πῶς γεῦσιν.

Γεῦσιν δὲ δηλοῦντες, ἀρχὴν στόματος ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ πᾶσα γεῦσις μέχρι ταύτης σώζεται· γεῦσιν δὲ λέγω τελείαν. γεῦσιν δὲ μὴ τελείαν δηλοῦντες, γλῶσσαν ὑπὸ ὀδόντων ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ πᾶσα γεῦσις τούτοις τελεῖται.

Quo modo gustum.

Gustũ innuentes, oris initiũ pingunt. Omnis enim gustus eo vsque retinetur. Gustum autem perfectum intelligo. Nam ad innuendum gustũ imperfectum linguam admotam dentibus pingunt: his enim omnis absoluitur gustus.

Πῶς ἡδονήν.

ἀριθμοὺς Ἡδονὴν δὲ δηλῶσαι βουλόμενοι, δεκαὲξ* ἀριθμὸν γράφουσιν· ἀπὸ γὰρ τούτων τῶν ἐτῶν ἀρχὴν τῆς πρὸς γυναῖκας συνουσίας καὶ πρὸς τέκνα γενέσεως, οἱ ἄνδρες ἔχουσι.

Quo modo voluptatem.

Voluptatem demonſtrare volentes, ſedecim numerum pingunt: ab eo ſiquidem annorũ numero, incipiunt viri cõſuetudine capi mulierũ, ac procreandæ ſobolis deſiderio.

Πῶς συνουσίαν.

Συνουσίαν δὲ δηλοῦντες, δύο δεκαὲξ ἀριθμὸν γράφουσιν· ἐπειδὴ γὰρ δεκαὲξ ἡδονὴν εἴπομεν εἶναι· ἡ δὲ συνουσία ἐκ δύο ἡδονῶν συνέστηκεν, ἔκ τε τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός, διὰ τοῦτο τὰ ἄλλα δεκαὲξ προσγράφουσι.

Quo modo concubitum.

Eundem numerum xvi. geminum pingunt, vbi viri fœminæq; cõgreſſum ſignificare volũt. Cũ enim voluptas, vt diximus, à ſexto decimo anno ſumat initium, congreſſus autem duplici conſtet, maris inquã ac fœminæ, voluptate, propterea non immerito alia ſedecim adſcribunt.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ψυχὴν ἐνταῦθα πολὺν χρόνον διατρίβουσαν.

δὲ Ψυχὴν * ἐνταῦθα πολὺν χρόνον διατρίβουσαν βουλόμενοι γράψαι, ἢ πλημμύραν, φοίνικα τὸ ὄρνεον ζωγραφοῦσι. ψυχὴν μὲν, ἐπειδὴ πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πολυχρονιώτατον ὑπάρχει τοῦτο τὸ ζῶον· πλημμύραν δὲ, ἐπειδὴ ἡλίου ἐστὶν ὁ φοῖνιξ σύμβολον, οὗ μηδέν ἐστι πλεῖον κατὰ τὸν κόσμον. πάν-
πάντα των γὰρ ἐπιβαίνει, καὶ * πάντας ἐρευνᾷ ὁ ἥλιος. εἶθ' οὕτω πολὺς ὀνομασθήσεται.

Quo modo animam longo hic tempore agentē.

Animā quę diutisimè in hac vita morā traxerit, aut etiam inundationem cōmōstrare volentes, Phœnicem auem pingunt. Animā quidē,

quòd omnium quæ toto orbe sunt animātium, hoc maximè diuturnę vitę est. Inundationem verò, quod velut signum Solis sit phœnix, quo nihil in orbe maius, cum omnia subeat, omnes scrutetur & disquirat. Atque adeo πολὺς hoc est multus vocitari solet.

Πῶς τὸν χρονίως ἀπὸ ξένης ἐπιδημοῦντα.

Καὶ τὸν χρονίως δὲ ἀπὸ ξένης ἐπιδημοῦντα δηλοῦντες, πάλιν φοίνικα τὸ ὄρνεον ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ εἰς Αἴγυπτον ἐπὰν ὁ χρόνος τοῦ μοιριδίου αὐτὸν καταλαμβάνειν μέλλῃ, διὰ πεντακοσίων ἐτῶν παραγίνεται, καὶ ἀποδοὺς ἐὰν φθάσῃ ἐν τοῖς
τῆς * Αἰγυπτίας τὸ χρεών, κηδεύεται μυστικῶς, καὶ Αἰγύπτου
ὅσα ἐπὶ τῶν ἄλλων ἱερῶν ζώων Αἰγύπτιοι τελοῦσι, ταῦτα καὶ τῷ φοίνικι ὑπάρχειν ὀφείλει. λέγεται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὑπ' Αἰγυπτίων· διὸ καὶ τὸν Νεῖλον αὐτοῖς πλημμυρεῖν, ὑπὸ τῆς θερμότητος τούτου τοῦ θεοῦ, περὶ οὗ σοι μικρὸν ἔμπροσθεν ὁ λόγος ἀποδοθήσεται *παρ' ἡμῶν.

Quo modo eum qui serò tandem è regione peregrina ad suos redeat.

Quin & eum innuentes qui longo tempore peregrinatus tandem in solum natale remeet, rursum phœnicem auem pingunt. Hęc enim in Ægyptum, cum tempus mortis instat, quingentesimo demum anno regreditur: vbi si naturæ debitum persoluerit, magna solennitate ac ritu funeratur. Quæcunq; enim in cæteris sacris animantibus religiosè obseruant Ægyptii, ea & phœnici tribui debent. fertur siquidem Sole magis apud Ægyptios gaudere, quàm apud cæteras gentes. ideoq; Nilum ipsis ex huius Dei calore inundare, cuius rei paulò antè à nobis ratio reddita est.

Πῶς καρδίαν γράφουσι.

Καρδίαν βουλόμενοι γράφειν, ἶβιν ζωγραφοῦσι· τὸ γὰρ ζῶον Ἑρμῇ ᾠκείωται, πάσης καρδίας καὶ λογισμοῦ δεσπότῃ, *ἐπεὶ καὶ ἡ ἶβις αὐτὴ καθ' αὑτὴν τῇ καρδίᾳ ἐστὶν *ἐμφερής· περὶ οὗ λόγος ἐστὶ πλεῖστος παρ' Αἰγυπτίοις φερόμενος.

ἐπειδὴ ἡ ἀμιερής

Quomodo cor pingunt.

Cor volentes indicare, Ibin pingunt, quod quidem animal Mercurio attributum ac dicatũ est, cordis omnisq; rationis præsidi & moderatori. Nã & Ibis per se ipsa magna ex parte cordi adsimilis est, de qua re plurimi apud Ægyptios agitantur sermones.

Πῶς παιδείαν.

Παιδείαν δὲ γράφοντες, οὐρανὸν δρόσον βάλλοντα ζωγραφοῦσι, δηλοῦντες, ὅτι ὥσπερ ἡ δρόσος πίπτουσα, εἰς πάντα τὰ φυτὰ χωρεῖ, καὶ τὰ μὲν φύσιν ἔχοντα ἁπαλύνεσθαι, ἁπαλύνει, τὰ δὲ σκληρὰ μένοντα ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως ἀδυνατεῖ τὸ αὐτὸ τοῖς ἑτέροις ἐκτελεῖν οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἡ μὲν παιδεία κοινὴ καθέστηκεν, ἣν ὥσπερ ὁ μὲν εὐφυὴς ὡς δρόσον ἁρπάζει, ὁ δὲ ἀφυὴς ἀδυνατεῖ τοῦτο δρᾶσαι.

Quo modo eruditionem ac doctrinam.

Doctrinam autem indicantes, cœlum pingũt rorem fundens, innuẽtes quòd quemadmodum ros decidens, in omnes quidem plantas diffunditur, at eas duntaxat mollit quæ eius naturæ sunt vt molliri possint, cæteras vero quæ suapte natura duræ sunt, non item: sic & doctrina communiter ad omnes pertingit homines, quã quisquis felici natus est ingenio, vt rorem arripit, qui vero ingenii facultate destituitur, idem efficere non valet.

Πῶς Αἰγύπτια γράμματα.

Αἰγύπτια δὲ γράμματα δηλοῦντες, ἢ ἱερογραμματέα, ἢ πέρας, μέλαν καὶ κόσκινον, καὶ χοινίον ζωγραφοῦσιν· Αἰγύπτια μὲν γράμματα, διὰ τὸ τούτοις πάντα τὰ παρ' Αἰγυπτίοις γραφόμενα ἐκτελεῖσθαι. χοίνῳ γὰρ γράφουσι, καὶ οὐκ ἄλλῳ τινί· κόσκινον δὲ, ἐπειδὴ τὸ κόσκινον πρῶτον ὑπάρχον σκεῦος ἀρτοποιίας, ἐκ χοίνου γίνεται. Δηλοῦσιν οὖν ὅτι πᾶς ὁ ἔχων τὴν τροφὴν, μαθήσεται τὰ γράμματα, ὁ δὲ μὴ ἔχων, ἑτέρᾳ τέχνῃ χρήσεται. ἀφ' οὗ καὶ

ἡ παιδεία παρ' αὐτοῖς σβῶ καλεῖται, ὅπερ ἐστὶν ἑρμηνευθὲν, πλήρης τροφή. ἱερογραμματέα δὲ, ἐπειδὴ ζωὴν καὶ θάνατον οὗτος διακρίνει. ἔστι δὲ παρὰ τοῖς ἱερογραμματεῦσι βίβλος ἱερὰ καλουμένη ἀμβρῆς, δι' ἧς κρίνουσι τὸν κατακλιθέντα ἄρρωστον πότερον ζώσιμός ἐστιν, ἢ οὔ, τοῦτο ἐκ τῆς κατακλίσεως τοῦ ἀρρώστου σημειούμενοι. πέρας δὲ, ἐπειδὴ
ὁ *μαθὼν γράμματα εἰς ὅρμον ζωῆς εὔδιον ἐλήλυθεν, οὐκέτι πλανώμενος τοῖς τοῦ βίου κακοῖς.

Quo modo Ægyptias literas.

Cæterùm AEgyptias literas, aut sacrum scribam, aut finem innuentes, atramentum, cibrum & iuncum pingunt. AEgyptias quidem literas, quod his omnis apud eos scriptura cópleatur. Iunco enim, & non alio quopiam scribunt. Cribrum verò appingũt, quoniam hoc cùm primũ sit panis conficiendi instrumentum, ex iunco fit. Innuunt itaque, cuicunq; victus suppetit, eum literarum studiis animum adiuncturum: cui verò non suppetit, aliis vacaturum artibus. Vnde & apud eos eruditio Sbo vocatur, quod nomen si interpreteris plenum alimentum sonat. Sacrũ autem scribam, quoniam hic vitam mortemq; dignoscit. Nam est apud sacros scribas liber, sacram ambrem appellant, cuius ope iudicium de ægroto decumbente ferunt, sit vitalis, nécne, id ex ægri decubitu signis quibusdam perspicientes. Finem denique, quoniam qui literas didicit, ad tranquillum vitæ portum peruenit, non iam vitæ incommodis oberrans aut fluctuans.

Πῶς ἱερογραμματέα.

Ἱερογραμματέα δὲ πάλιν, ἢ προφήτην, ἢ ἐνταφιαστὴν, ἢ σπλῆνα, ἢ ὄσφρησιν, ἢ γέλωτα, ἢ πταρμὸν, ἢ ἀρχὴν, ἢ δικαστὴν βουλόμενοι γράφειν, κύνα ζωγραφοῦσιν. Ἱερογραμματέα μὲν, ἐπειδὴ περ τὸν βουλόμενον ἱερογραμματέα τέλειον γίνεσθαι, χρὴ πολλὰ μελετᾶν, ὑλακτεῖν τε συνεχῶς, καὶ ἀπηγριῶσθαι μηδενὶ χαριζόμενον, ὥσπερ οἱ κύνες.

Προφήτην δὲ, ἐπειδὴ ὁ κύων ἀτενίζει παρὰ τὰ ἄλλα τῶν ζώων εἰς τὰ τῶν θεῶν εἴδωλα, καθάπερ προφήτης. Ἐνταφιαστὴν δὲ τῶν ἱερῶν, ἐπειδὴ καὶ
οὗτος γυμνὰ καὶ ἀνατετμημένα *θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ θεωρεῖται
κηδευόμενα εἴδωλα. Σπλῆνα δὲ, ἐπειδὴ τοῦτο τὸ ζῶον μόνον παρὰ τὰ ἕτερα, ἐλαφρότερον ἔχει εἴτε θάνατος αὐτῷ, ἢ μανία περιπέσοι ἀπὸ τοῦ σπληνὸς γίνεται καὶ οἱ θεραπεύοντες δὲ τὸ ζῶον τοῦτο ἐν ταῖς

Universidad de Deusto Biblioteca

καρδίαις *κηδείαις, ἐπειδὰν μέλλωσι τελευτᾶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σπληνικοὶ γίνονται. ὀσφραινόμενοι γὰρ ἀπὸ τῆς ἀνατεμνομένης κυνὸς ἀποφορᾶς, πάσχουσιν ἀπὸ τούτου. Ὄσφρησιν δὲ καὶ γέλωτα καὶ πταρμὸν, ἐπειδὴ οἱ τέλειοι σπληνικοὶ, οὔτε ὀσφραίνεσθαι, οὔτε γελᾶν, οὔτε μὴν πτάρνυσθαι δύνανται.

Quomodo ſacrum ſcribam.

Rurſum ſacrum ſcribam, aut vatem, aut veſpillonem, aut ſplenem, aut odoratũ, aut riſum, aut ſternutationem, aut magiſtratum, aut iudicẽ volentes ſignare, canem pingunt. Sacrum quidẽ ſcribam, quoniam quicunq; voluerit, vt par eſt & abſolutiſsimè hoc fungi munere, eum oportet multa meditari, aſsidueq; omnibus canum more allatrare, & ferum eſſe, nulliq; gratificari. Vatem autem, quòd canis pręter cætera animantia fixis in deorum ſimulacra, non ſecus ac vates conſueuere, intentiſq; proſpiciat oculis. Sacrorum vero pollinctorem, quod & hic nuda & reſecta, quibus iuſta facit, ſimulacra cõtempletur. Splenem, quoniam hunc inter cætera animalia canis leuiſsimum habet: & ſiue ei mors, ſiue rabies acciderit, ex ſplene id contingit. Enimuero & qui eius funus procurant, vbi morituri ſunt, magna ex parte ſplenetici fiunt. Siquidem graui illo halitu & vapore qui ex inciſo diſſectoq; cane prouenit, inficiũtur. Odoratum porrò, riſum ac ſternutamẽtum, quoniam qui abſolutè ſplenetici ſunt, nec odorari poſſunt, nec ridere, neque etiam ſternutare.

Τίνι τρόπῳ δηλοῦσιν ἀρχὴν ἢ δικαστήν.

Ἀρχὴν δὲ, ἢ δικαστὴν ἐπὰν γράφωσι, προστιθέασι τῷ κυνὶ καὶ βασιλικὴν στολὴν παρακειμένην, σχῆμα γυμνόν· διότι ὥσπερ ὁ κύων, καθάπερ προεῖπον, εἰς τὰ τῶν θεῶν εἴδωλα ὀξυωπεῖ, οὕτω καὶ ὁ ἄρχων δικαστὴς ὤν, ἐν τοῖς παλαιοτέροις χρόνοις γυμνὸν ἐθεώρει τὸν βασιλέα· διὸ καὶ ἐπὶ τούτου προσπεριποιοῦσι τὴν βασιλικὴν στολήν.

Quonam modo magiſtratum innuant, aut iudicem.

Magiſtratum verò aut iudicem cùm deſignãt, appingunt cani & regiam veſtem, nudæ figuræ appoſitã, propterea quod vt canis, quemadmodum ſuprà dixi, in deorũ ſimulacra acutiſsimis intuetur oculis: ſic & magiſtratus, qui & iudex erat, vetuſtioribus temporibus nudum regẽ ſpe-

Universidad de Deusto Biblioteca

ctabat. Ac propterea regiam cani prætextam adiiciunt.

Πῶς σημαίνουσι πασοφόρον.

Πασοφόρον δὲ σημαίνοντες, φύλακα οἰκίας ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ ὑπὸ τούτου φυλάττεσθαι τὸ ἱερόν.

Quo modo significent eum qui sacrum pallium gestat.

Significantes eum qui sacrum gestat pallium, domus custodem pingunt, quod ab eo sacrum custodiatur.

Πῶς ἐμφαίνουσιν ὡροσκόπον.

Ὡροσκόπον δὲ δηλοῦντες, ἄνθρωπον τὰς ὥρας ἐσθίοντα ζωγραφοῦσιν, οὐχ' ὅτι τὰς ὥρας ἐσθίει ὁ ἄνθρωπος· οὐ γὰρ δυνατόν· ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ τροφαὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀπὸ τῶν ὡρῶν πορίζονται.

Quomodo eum qui horarum rationem obseruat, exprimunt.

Horarum inspectorem demonstrantes, hominem pingunt horis vescentem, non quòd horas homo comedat (id enim haudquaquam fieri potest) sed quod hominibus cibi statis horis parentur & apponantur.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς δηλοῦσιν ἁγνείαν.

Ἁγνείαν δὲ γράφοντες, πῦρ καὶ ὕδωρ ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ διὰ τούτων τῶν στοιχείων πᾶς καθαρμὸς ἐκτελεῖται.

Quo modo puritatem innuant.

Puritatem notantes, ignem & aquam pingunt, quòd his elementis omnis lustratio fiat atque expiatio.

Πῶς αἰνίττονται ἀθέμιτον, ἢ καὶ μῦσος.

Ἀθέμιτον δὲ δηλοῦντες, ἢ καὶ μῦσος, ἰχθὺν ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ τὴν *τούτων βρῶσιν μισεῖσθαι καὶ τούτου
*μεμιᾶσθαι ἐν τοῖς ἱεροῖς· κενοποιὸν γὰρ ἰχθὺς πᾶς, μεμιάνθαι
καὶ ἀλληλοφάγον.

Quemadmodum latenter rem nefandam atque abominandam indicent.

Nefarium autem innuentes, aut etiam abominationem, piscem pingunt, quod horũ esum qui in sacris versantur abhorreant atque execrentur. Est enim eius naturæ piscis omnis, vt quæ offenderit exhauriat, inque suum ipse genus sæuiat.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς γράφουσι στόμα.

Στόμα δὲ γράφοντες, ὄφιν ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ ὁ ὄφις οὐδενὶ ἑτέρῳ τῶν μελῶν ἰσχύει εἰ μὴ τῷ στόματι μόνον.

Quo modo os pingunt.

Os ſignificantes, ſerpentem pingunt, quoniã ſerpens nullo alio membro valet, niſi ore.

Πῶς ἀνδρεῖον μετὰ σωφροσύνης.

Ἀνδρεῖον δὲ μετὰ σωφροσύνης δηλοῦντες,
ταῦρον *ὑγιᾶ φύσιν ἔχοντα ζωγραφοῦσι. θερ- ὑγιῆ
μαντικώτατον γὰρ ὑπάρχει τὸ ζῶον κατὰ *μόριον· τὸ μόρ
ὥστε ἅπαξ εἰς *θήλειαν φύσιν καθεὶς τὸ ἑαυτοῦ, τὴν θήλ
καὶ λίχα πάσης κινήσεως ἀπορμοβολεῖ· ἐὰν δέ ποτε διαμάρτῃ τῆς φύσεως, καὶ εἰς ἕτερον τόπον τοῦ σώματος τοῦ βοὸς ἐρείσῃ τὸ αἰδοῖον, τηνικαῦτα τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἀζωνίᾳ ὑβώσκει τὴν θήλειαν· ἀλλὰ καὶ σώφρων ἐστί, διὰ τὸ μηδέποτε τοῦ θήλεος ἐπιβαίνειν μετὰ τὴν σύλληψιν.

Quo modo fortem ſimul & temperantem.

Fortitudinem cum temperantia coniunctam innuentes, taurum integra corporis cõſtitutione prẹditum pingunt. Calidiſsimum enim eſt

Universidad de Deusto Biblioteca

huic animali membrum, ita vt semel eo in fœminæ vuluam immisso, vel absque vllo motu semẽ effutiat. Quod si quando à vulua vaccæ aberrans, in aliam corporis partem membrũ intenderit, tum eius immodica intentione vaccã vulnerat. Quin & temperans est: quippe cum nunquam post conceptum, vaccam ineat.

Πῶς ἀκοήν.

Ἀκοὴν δὲ γράφοντες, ταύρου ὠτίον ζωγραφοῦσιν. ἐπειδὰν γὰρ ἡ θήλεια ὀργῶσα πρὸς σύλληψιν ἦ, (ὀργᾷ δὲ οὐ πλεῖον ἢ ἐφ' ὥρας τρεῖς) τότε μυκᾶται μέγιστον, ἐν αἷς μὴ παραγινομένου τοῦ ταύρου, συμμύει τὴν φύσιν, μέχρι τῆς ἑτέρας συνόδου. ὃ δὴ σπανίως γίνεται· ἀκούει γὰρ ὁ ταῦρος ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος, συνιείς τε ὀργᾶν διὰ δρόμου παραγίνεται ἐν τῇ συνουσίᾳ, τοῦτο μόνον παρὰ τὰ ἕτερα

τῶν ζώων ποιῶν.

Quo modo auditum.

Auditum autem demonstrantes, tauri auriculam pingunt. Vbi enim concipiendi desiderio exardet ac stimulatur vacca (exardet autem nõ ampliùs quàm per tres horas) tunc vehementer mugit: quo tempore nisi taurus accesserit, ad alium vsq; cõgressum vas genitale claudit: quod sanè raro accidit. Audit enim protinus vel ex longissimo interuallo taurus, cumq; eam intelligat venere excitari, mox accurrit: id quod soli huic ex omnibus animantibus in congressu peculiare est.

Πῶς αἰδοῖον ἀνδρὸς πολυγόνου.

Αἰδοῖον δὲ ἀνδρὸς πολυγόνου δηλοῦντες, τράγον

ζωγραφοῦσιν, οὐκέτι δὲ ταῦρον, ἐπειδὴ οὗτος μὲν μέχρις οὗ ἐνιαύσιος γένηται, οὐ βιβάζει. τράγος δὲ ἑβδομαῖος μετὰ τὴν γένεσιν γενόμενος, ὀχεύει, ἄγονον μὲν καὶ ἄσπορον ἀποκρινόμενος σπέρμα, βιβάζει δὲ ὅμως πρῶτον τῶν ἄλλων ζώων.

Quò modo penem fœcundi & semine abundantis hominis.

At vero penem fœcundi hominis monstrantes, non iam taurum, sed hircum pingunt. Ille enim antequam annum attigerit, coire non solet: hic septem statim post ortum diebus congreditur, infœcundum quidem & genituræ minimè accommodum semen excernens. Prius tamen ac celerius cæteris animantibus coit.

Πῶς δηλοῦσιν ἀκαθαρσίαν.

Ἀκαθαρσίαν δὲ γράφοντες, ὄρτυγα ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ ἐπ' ἀνατολὴν ἐρχομένης τῆς σελήνης, ἀτενίζων εἰς τὴν θεόν, κραυγὴν ποιεῖται, οὐκ εὐλογῶν αὐτήν, οὐδὲ εὐφημῶν. σημεῖον δὲ τούτου ἐναργέστατον· τοῖς τε ἐμπροσθίοις αὐτοῦ σκέλεσιν ἀνορύσσων τὴν γῆν, ζωγραφεῖ ἑαυτοῦ τὰς κόρας, ὥσπερ ἀγανακτῶν, καὶ μὴ βουλόμενος ἰδεῖν τὴν τοῦ θεοῦ ἀνατολήν. τὰ δ' αὐτὰ ποιεῖ καὶ ἐπὶ τοῦ ἡλίου θείου ἀπὸ ἀνατολῆς. διόπερ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς, τοῦ ὡροσκόπου σημαίνοντος αὐτοῖς τὴν ἀνατολήν, ἐπικαθίζοντες τούτῳ τῷ ζώῳ, διὰ μέσου αὐτοῦ ὡς ἐκ τῶν γνωμόνων, τὴν τῆς ἀνατολῆς ἀκρίβειαν ἐγνώριζον. διὸ καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν πτηνῶν ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν· ἐπειδὴ ἀντιδικίαν τινὰ πρὸς τὴν θεὸν ἔχον φαίνεται. καὶ ἡ κατὰ τὴν *ἐρημίαν, οὗ* ἂν λάβῃ ἔρημον ἐὰν

ὑδραγωγοῦ τόπου πιὼν, τοῖς χείλεσιν ἀναταράσσει καὶ μιγνύει τῷ ὕδατι τὴν ὕλην, τοῖς δὲ ποσὶν εἰς αὐτὸ ἐμπέμπει κόνιν, πρὸς τὸ μηδενὶ ἑτέρῳ ζώῳ τοῦτο πότιμον ὑπάρξαι, οὕτω πονηρὰ καὶ ἀπεχθὴς ἡ τοῦ *ὄρυγος ἐνομίσθη φύσις. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο καθῆκον ἐργάζεται, τῆς θεοῦ αὐτῷ πάντα γεννώσης καὶ αὐξανούσης, ὅσα κατὰ τὸν κόσμον ἐστὶ χρήσιμα.

*ὄρτυγος

Quo modo innuunt immunditiam.

Porrò impurum ſceleſtumq; notantes animū coturnicem pingunt: quoniam ad ortum accedente Luna, intentis in deam oculis proſpiciēs, vociferatur, non ei bene dicens, nec fauſta acclamatione gratulationé ve proſequens. Cuius rei argumentum eſt apertiſsimum, quòd anterioribus cruribus terram effodiens, ſuas ipſius pupillas humi velut pingens defigit, quaſi indignabunda, inuitaq; deæ ortum aſpiciens. Idem quoq; in exortu dei, Solis inquam, efficit. Quapropter antiqui reges, cum ſibi ortum nunciaret horarum obſeruator, huic inſidentes animali per medium ipſumvelut Gnomones quoſdā, ortus rationem ac tēpus accuratè certoq́ue cognoſcebant: vnde & ſacerdotes ſolam hanc inter volucres non ſignatam comedunt, quod ſimultatem quandam cum dea exercere videatur. Etenim quemcunque in deſerto locum aquis ſcatentem nactus fuerit, poſteaquam biberit, labris turbat, lutumq́ue aquę commiſcet, ac pedi-

bus in eam puluerem coniicit, idq; vt nulli alii animanti aqua ſit ad potum idonea. Adeò praua ac infeſta putatur coturnicis natura. Nam ne hoc quidem officium deę præſtat, cum ipſa omnia quæ toto orbe ſunt vtilia gignat, augeat ac vegetet.

Πῶς ἀφανισμόν.

Ἀφανισμὸν δὲ δηλοῦντες μῦν ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ πάντα ἐσθίων μιαίνει καὶ ἀχρηστοῖ. τῷ αὐτῷ δὲ σημείῳ χρῶνται, καὶ κρίσιν θέλοντες γράψαι. πολλῶν γὰρ καὶ διαφόρων ἄρτων κειμένων, ὁ μῦς τὸν καθαρώτατον αὐτῶν ἐκλεξάμενος ἐσθίει· διὸ καὶ τῶν ἀρτοκόπων κρίσις ἐν τοῖς μυσὶ γίνεται.

Quomodo ſubuerſionem ac interitum.

Interitum ſignificantes, murem pingunt. Hic

Universidad de Deusto Biblioteca

enim omnia corrodens inquinat, & inutilia facit. Eodem verò & signo vtuntur, vt iudicium designent. Multis siquidem variisq; appositis panibus, mus purissimum atq; optimũ delectu habito rodit. Propterea & pistorum iudiciũ ex muribus sumitur.

Πῶς ἰταμότητα.

Ἰταμότητα δὲ δηλοῦντες, μυῖαν ζωγραφοῦσιν, ὅτι συνεχῶς ἐκβαλλομένη, οὐδὲν ἧττον παραγίνεται.

Quo modo impudeniam.

Impudentiam notantes, muscam pingunt, quòd hæc etsi crebrius abacta, nihilo minus accedat.

Πῶς γνῶσιν ζωγραφοῦσι.

Γνῶσιν δὲ ζωγραφοῦντες, μύρμηκα ζωγραφοῦσιν. ὃ γὰρ ἂν ἀσφαλῶς κρύψῃ ἄνθρωπος, οὗτος γινώσκει· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ὅτι παρὰ τὰ ἕτερα τῶν ζώων εἰς χειμῶνα πορίζόμενος ἑαυτῷ τροφὰς οὐ διαμαρτάνει τοῦ τόπου, ἀλλ' ἀπταίστως εἰς αὐτὸν παραγίνεται.

Quo modo cognitionem pingunt.

Cognitionem pingentes, formicam pingunt. Si quid enim homo tuto occultarit, hæc cognoscit. Nec hoc solùm nomine, sed & quòd præter cętera animantia sibi in hyemem cibos congerens, non aberrat à loco vbi cõdidit, sed absq; vllo errore ad ipsum peruenit.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς υἱὸν ζωγραφοῦσιν.

Υἱὸν δὲ βουλόμενοι γράψαι, χηναλώπεκα ζωγραφοῦσι. τοῦτο γὰρ τὸ ζῶον φιλοτεκνότατον ὑπάρχει· κἂν γὰρ διώκηταί ποτε εἰς τὸ συλληφθῆναι σὺν τοῖς τέκνοις, ὅ,τε πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ αὐθαιρέτως διδόασιν ἑαυτοὺς τοῖς κυνηγοῖς, ὅπως τὰ τέκνα διασωθῇ· διὰ ταύτην αἰτίαν τοῖς Αἰγυπτίοις ἔδοξε σεβάζειν τὸ ζῶον.

Quo modo filium pingunt.

Filium volentes significare, vulpanserem pingunt. Hoc enim animal maximè amans est liberorum. Si quando enim ipsum venator simul cum paruulis persequatur, eo vsque vt capiatur & pater & mater, vltro se venatoribus dedunt, vt seruentur paruuli. Quam ob causam Ægyptiis placuit, hoc animal in honore habere.

Πῶς ἄνοιαν.

Πελεκᾶνα δὲ γράφοντες, ἄνουν τε ἤδη καὶ ἄφρονα σημαίνουσιν, ἐπειδὴ δυνάμενος ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις τόποις κατατίθεσθαι τὰ ἑαυτοῦ ᾠά, ὥσπερ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν πετεινῶν, τοῦτο οὐ ποιεῖ· ἀλλὰ κάτω ἀνορύξας γῆν, ἐκεῖ κατατίθεται τὰ γεννώμενα. ὅπερ ἐπιγνόντες ἄνθρωποι, τῷ τόπῳ βοὸς ἀφόδευμα ξηρὸν περιτιθέασιν, ᾧ καὶ πῦρ *ὑποβάλλουσι. θεασάμενος δὲ ὁ πελεκᾶν τὸν καπνόν, τοῖς ἰδίοις πτεροῖς βουλόμενος ἀποσβέσαι τὸ πῦρ, ἐκ τῶν ἐναντίων κατὰ τὴν κίνησιν ἐξάπτει αὐτό· ὑφ' οὗ κατακαιόμενα τὰ ἑαυτοῦ πτερά, εὐσυλληπτότερος τοῖς κυνηγοῖς γίνεται. διὰ ταύτην αἰτίαν οὐκ ἐνομίσθη τοὺς ἱερέας ἐσθίειν αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἅπαξ ἁπλῶς ὑπὲρ

ἐπεμβάλλουσι

λοιποὶ τέκνων ποιεῖται τὸν ἀγῶνα. Αἰγυπτίων δὲ οἱ *πολλοὶ ἐσθίουσι, λέγοντες ὅτι μὴ κατὰ νοῦν τὴν μάχην, ὥσπερ οἱ χηναλώπεκες, ἀλλὰ κατὰ *εὔνοιαν ὁ πελεκὰν ποιεῖται. ἄνοιαν

Universidad de Deusto Biblioteca

Quo modo amentem.

Pelicanum autem pingentes, amentem simul ac imprudentē significant. Cùm enim cæterarū volucrum more posſit in locis editioribus oua reponere, id non facit: quin potiùs defoſſa terra, illic pullos collocat. Quod vbi deprehenderint homines, locum illum arido bouis ſtercore circumlinunt, cui & ignem ſubiiciunt. Pelicanꝰ autem conſpecto fumo, dum pennis ſuis ignem vult extinguere, è contrario earum agitatione accendit. Quo cùm conflagrent eius alæ, facilè ab aucupibus capitur. Quam ob cauſſam non conſentaneum exiſtimarūt eo veſci sacerdotes, cùm omnino pro liberis in diſcrimē ſeſe coniiciat. Vulgus tamen Ægyptiorum eo veſcitur, vt qui eum dicat non iudicio ac prudentia quadam, vt vulpanſeres, ſed beneuolentia duntaxat & mira in ſobolem pietate certamen hoc ſuſcipere.

Πῶς εὐχαριστίαν δηλοῦσι.

Εὐχαριστίαν *γάφοντες, κουκουφὰν ζωγραφοῦσι, διότι τοῦτο μόνον τῶν ἀλόγων ζώων ἐπειδὰν ὑπὸ τῶν γονέων ἐκτραφῇ, γηράσασιν αὐτοῖς τὴν αὐτὴν ἀνταποδίδωσι χάριν. ἐν ᾧ γὰρ ὑπ' αὐτῶν ἐξετράφη τόπῳ, νεοσσίαν αὐτοῖς ποιήσας *ὕλλει αὐτῶν τὰ πτερά, τροφάς τε χορηγεῖ, μέχρις οὗ πτεροφυήσαντες οἱ γονεῖς, βοηθεῖν ἑαυτοῖς δυνηθῶσιν· ὅθεν καὶ τῶν θείων σκήπτρων κουκουφὰ προτίμησίς ἐστι. δὲ γραφ τίλλει

Quomodo gratum indicant animum.

Gratum indicantes animum, Cucuphā pingunt, propterea quod ſolum hoc ex mutis animantibus, poſteaquam ab ipſis educatum fuerit, iiſdem ſenio confectis parem refert gratiam.

Videtur legẽdum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quo enim loco ab ipsis enutrita est, eodem nidum ipsis extruit, pennis eorum euulsis, cibumque subministrat, donec renatis plumis parẽtes sibi ipsi opem ferre queant. Vnde & diuinorum sceptrorum cucupha insigne atque ornamentũ apud eos esse solet.

Γῶς ἄδικον καὶ ἀχάριστον.

Ἄδικον δὲ καὶ ἀχάριστον, ἱπποτάμου ὄνυχας δύο κάτω βλέποντας γράφουσιν. οὗτος γὰρ ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος, πειράζει τὸν πατέρα, πότερόν ποτε ἰσχύει μαχόμενος πρὸς αὐτόν. καὶ ἐὰν μὲν ὁ πατὴρ ἐκχωρήσῃ, τόπον αὐτῷ μερίσας, οὗτος πρὸς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα *ἐπίγαμον ἥκει, καὶ ἐᾷ τοῦτον ζῆν, εἰ δὲ μὴ ἐπιτρέψει αὐτῷ ποιήσασθαι πρὸς τὴν μητέρα γάμον, ἀναιρεῖ αὐτόν, ἀνδρειότερος ὢν καὶ ἀκμαιότερος

Videtur legẽdum. τὸν γάμον

ὑπάρχων, εἰς δὲ τὸ κατώτατον μέρος ὄνυχας δύο ἱπποποτάμου, ὅπως οἱ ἄνθρωποι τοῦτον ὁρῶντες καὶ τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐπιγινώσκοντες, προθυμότεροι εἰς εὐεργεσίαν ὑπάρχωσι.

Quo modo iniustum & ingratum.

Iniustum verò atque ingratum, geminos equi fluuiatilis vngues deorsum vergentes pingunt. Hic enim cùm ad ætatis florem peruenerit, cum patre pugnans periculum facit, an præpolleat. Et si quidem pater cesserit, locum ei assignans, ipse cum sua ipsius matre connubium contrahit, & eum sinit viuere. Quòd si non permittat pater eum matri iungi, ipsum cùm fortior sit ac robustior, interimit. Cęterum ideo geminos eius vngues deorsum maximè inflexos pingũt, vt qui hoc vident homines, huiusq; causam intelligunt, ad beneficentiam procliuiores sint.

Πῶς ἀχάριστον πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ εὐεργέτας.

Ἀχάριστον καὶ μάχιμον τοῖς ἑαυτοῦ εὐεργέταις σημαίνοντες, περιστερὰν ζωγραφοῦσιν. ὁ γὰρ ἄρσην ἰσχυρότερος γενόμενος, διώκει τὸν ἑαυτοῦ πατέρα ἀπὸ τῆς μητρὸς, καὶ οὕτως αὐτῇ πρὸς γάμον μίσγεται. καθαρὸν δὲ τοῦτο τὸ ζῶον ὑπάρχειν δοκεῖ· ἐπειδὴ οὔσης λοιμώδους καταστάσεως, καὶ παντὸς ἐμψύχου τε καὶ ἀψύχου νοσωδῶς διατιθεμένου τοὺς ἐσθίοντας, τοῦτο μόνον οὐ μεταλαμβάνει τῆς τοιαύτης κακίας. διόπερ κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, οὐδὲν ἕτερον τῷ βασιλεῖ ἐν τροφῆς μέρει παρατίθεται, εἰ μὴ μόνον περιστερά· τὸ δ᾽ αὐτὸ τοῖς ἐν ἀγνείαις οὖσι, διὰ τὸ ὑπηρετεῖσθαι τοῖς θεοῖς. ἱστορεῖται δὲ, ὅτι οὐ χολὴν ἔχει τοῦτο τὸ ζῶον.

Quo modo ingratum in bene de se meritos.

Ingratum ac infestum iis à quibus beneficio affectus est significantes, columbam pingunt. Mas enim vbi robustior euaserit, ex consortio matris patrem expellit, itaque ei connubio iungitur. Purum autem hoc animal esse videtur. Siquidem cum aeris constitutio pestilens est, omniaque tam animata quàm inanima, ea afficiuntur, quotquot hoc vescuntur animali, soli ab hac lue immunes seruantur. Ideoque eo tempore regi in cibo sumendo nihil aliud præter columbas apponitur, idemque iis qui quod diis ministrent puri castique permanent. Traditur & hoc animal felle carere.

Πῶς τὸ ἀδύνατον γενέσθαι.

Ἀδύνατον δὲ γενέσθαι σημαίνοντες, πόδας ἀνθρώπου ἐν ὕδατι περιπατοῦντας ζωγραφοῦσιν. ἢ καὶ ἄλλως βουλόμενοι τὸ αὐτὸ σημαίνειν, ἀκέφαλον ἄνθρωπον περιπατοῦντα ζωγραφοῦσιν. ἀδύνατα δὲ ἀμφότερα ὑπάρχοντα, εὐλόγως εἰς τοῦτο παρειλήφασι.

Quo modo id quod fieri non potest.

Quod fieri nequeat, pedes hominis in aqua obambulantes pingunt. Atque aliter idem significare volentes, hominem absque capite gradientem pingunt: quorum vtrumque cum ex eorum numero sit quæ fieri non possint, meritò ad hoc innuendum sumpta sunt.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς βασιλέα κάκιστον.

Βασιλέα δὲ κάκιστον δηλοῦντες, ὄφιν ζωγραφοῦσι κοσμοειδῶς ἐσχηματισμένον, οὗ τὴν οὐρὰν ἐν τῷ στόματι ποιοῦσι· τὸ δὲ ὄνομα τοῦ βασιλέως ἐν μέσῳ τοῦ εἱλίσματι γράφουσιν, αἰνιττόμενοι γράφειν τὸν βασιλέα τοῦ κόσμου κρατεῖν. τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ὄφεως παρ' Αἰγυπτίοις ἐστὶ μεισί.

Quo modo regem pesſimum.

Regem autem pesſimum ſignificantes, anguē pingunt in orbis figuram, cuius caudam ori admouent, nomen verò regis in media reuolutione ſcribunt, obſcurè innuentes ſe regem pingere orbi imperitantem. Porrò angui apud Ægyptios nomen eſt Meiſi.

Πῶ βασιλέα φύλακα.

Ἑτέρως δὲ βασιλέα φύλακα δηλοῦντες, τὸν μὲν ὄφιν ἐγρηγορότα ζωγραφοῦσιν. ἀντὶ δὲ τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλέως, φύλακα ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ φύλαξ ἐστὶ τοῦ παντὸς κόσμου· καὶ ἑκάστοτε τὸν βασιλέα ἐπεγρήγορον εἶναι.

Quo modo regem cuſtodem.

Aliter quoque regem cuſtodem ſignātes, anguem quidem vigilantem pingunt, ſed pro regis nomine cuſtodem adnectunt. Hic enim totius orbis cuſtos eſt. Itaque regem aſsiduè vigilantem eſſe oportere.

Πῶς μηνύουσι κοσμοκράτορα.

Πάλιν δὲ τὸν βασιλέα κοσμοκράτορα νομίζοντες καὶ μηνύοντες, αὐτὸν μὲν ὄφιν ζωγραφοῦσιν· ἐν μέσῳ δὲ αὐτοῦ, οἶκον μέγαν δεικνύουσιν εὐλόγως· ὁ γὰρ βασίλειος οἶκος παρ' αὐτοῦ * ἐν τῷ κόσμῳ.

Quo modo mundi notent dominum.

Rursus regem orbis moderatorem existimantes, & indicantes, ipsum quidem anguem pingunt, sed in eius medio magnam domum effingunt ac repræsentant: nec sanè absque ratione. regia enim domus quę ab eo regitur in mundo est.

Πῶς λαὸν πειθήνιον βασιλεῖ.

Λαὸν πρὸς βασιλέα πειθήνιον δηλοῦντες, μέλισσαν ζωγραφοῦσι· καὶ γὰρ μόνον τῶν ἄλλων ζώων, βασιλέα ἔχει, ᾧ τὸ λοιπὸν τῶν μελισσῶν ἕπεται πλῆθος, καθὸ καὶ οἱ ἄνθρωποι πείθονται βασιλεῖ. αἰνίττονται δὲ ἐκ τοῦ τοῦ μέλιτος * τοῦ κέντρου τοῦ ζώου δυνάμεως * ἅμα καὶ εὔτονον εἶναι πρὸς διοίκησιν.

ἐκ τῆς χρηστότητος
καὶ
χρηστὸν βασιλέα

Quomodo populum regi morigerum.

Populum principalibus iussis obsequentem innuentes, apem pingunt. Solæ enim hæ ex omni animantium genere regem habent, quem reliqua apum multitudo sequatur, cuiq; non secus ac vulgus regi, obtemperet. Innuunt autem obscurè, tum ex mellis insigni vtilitate, tum ex vi quam in aculeo habet hoc animal, vtilem simul ac potentem esse ad res gerendas regem.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς βασιλέα μέρους κόσμου κρατοῦντα.

Βασιλέα δὲ οὐ τοῦ παντὸς κόσμου κρατοῦντα, μέρους δὲ βουλόμενοι σημῆναι, ἡμίτομον ὄφιν ζωγραφοῦσι, δηλοῦντες τὸν μὲν βασιλέα διὰ τοῦ ζώου, ἡμίτομον δὲ, ὅτι οὐ τοῦ παντὸς κόσμου.

Quo modo regem parti orbis imperantem.

Regem autem non toti orbi, sed parti duntaxat imperantem volentes significare, anguem dimidiatum pingunt, regem quidem per ipsum animal: non toti verò orbi imperantem, ex eo quod dimidiatus sit, designantes.

Πῶς παντοκράτορα.

Παντοκράτορα δὲ ἐκ τῆς τοῦ ζώου τελειώσεως σημαίνουσι, πάλιν τὸν ὁλόκληρον ὄφιν ζωγραφοῦντες, οὕτω παρ᾽ αὐτοῖς τοῦ παντὸς κόσμου τὸ διῆκόν ἐστι πνεῦμα.

Quomodo latè rerum potientem.

Omnium autem moderatorem ex eiusdem animalis perfectione significant, rursum integrũ pingentes anguem. Sic & apud eos spiritus est, qui per vniuersum orbem permeat.

Πῶς γναφέα.

Γναφέα δὲ δηλοῦντες, δύο πόδας ἀνθρώπου ἐν ὕδατι ζωγραφοῦσι. τοῦτο δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ ἑρμοῦ ὁμοιότητος δηλοῦσι.

Quo modo fullonem.

Fullonem indicantes, geminos hominis pedes in aqua pingunt: id quod ex Mercurii similitudine indicant.

Πῶς μῆνα.

Μῆνα δὲ γράφοντες, σελήνης σχῆμα, καθὸ προκεῖται, ἔχον εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἡμέρας ἰσημερινὰς μόνας, ἐξ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν τῆς ἡμέρας ὑπαρχούσης, ζωγραφοῦσι, καθ᾽ ἃς καὶ ἀνατέλλει· ταῖς δὲ λοιπαῖς δύο, ἐν δύσει ἐστί.

Quo modo mensem.

Mensem autem exprimentes, Lunæ figuram eodem qui supra expositus est, habitu pingunt, cóplectentem octo & viginti dies æquinoctiales duntaxat, die ex viginti quatuor horis constituto, quibus & exoritur in nostro apparés hemisphærio: reliquis vero duobus in occasu est.

Πῶς ἅρπαγα, ἢ πολύγονον, ἢ μαινόμενον.

Ἅρπαγα δὲ, ἢ πολύγονον, ἢ μαινόμενον βουλόμενοι σημῆναι, κροκόδειλον ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ πολύγονον, καὶ πολύτεκνον ὑπάρχειν, καὶ μαινόμενον. ἐπὰν γὰρ ἁρπάσαι τὶ βουλόμενος ἀποτύχῃ, θυμωθεὶς καθ' αὑτοῦ μαίνεται.

Quo modo rapacem, fœcundum, aut furentem.

Cæterùm rapacem, fœcundum, aut insanum volentes innuere, crocodilum pingũt, quod fœcundum maximè sit hoc animal, multosq; liberos procreet, insuper & crebro in furorem agatur. Vbi enim ab expetita præda exciderit, indignabundus in se ipse furit.

Πῶς ἀνατολήν.

Ἀνατολὴν δὲ λέγοντες, δύο ὀφθαλμοὺς κροκοδείλου ζωγραφοῦσιν, ἐπειδήπερ παντὸς σώματος ζώου οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναφαίνονται.

Quo modo ortum.

Ortũ ostendentes, geminos crocodili oculos pingunt, quoniam oculi huic animali velut ex imo corpore emergunt.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς δύσιν.

Δύσιν δὲ λέγοντες, κροκόδειλον κεκυφότα ζωγραφοῦσιν· αὐτύρκον γὰρ ἐστι κατωφερὲς τὸ ζῶον.

Quomodo occasum.

At occasum signantes, Crocodilum inflexum ac cernuum pingunt. Ad partum enim facile, & ad venerem maxime procliue est hoc animal.

Πῶς σκιάζουσι σκότος.

Σκότος δὲ λέγοντες, κροκοδείλου οὐρὰν ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ οὐκ ἄλλως εἰς ἀφανισμὸν καὶ ἀπώλειαν φέρει ὁ κροκόδειλος οὗ ἐὰν λάβηται ζώου, εἰ μὴ τῇ οὐρᾷ τῇ ἑαυτοῦ διαπλήξας ἄτονον παρασκευάσει. ἐν τούτῳ γὰρ τῷ μέρει ἡ τοῦ κροκοδείλου ἰσχὺς καὶ ἀνδρεία ὑπάρχει. ἱκανῶν δὲ καὶ ἄλλων ὑπαρχόντων σημείων, ἐν τῇ τῶν κροκοδείλων φύσει, αὐτάρκη τὰ δόξαντα ἐν τῷ πρώτῳ συγγράμματι εἰπεῖν.

Quomodo tenebras adumbrent.

Porro tenebras significantes, Crocodili caudam pingunt. Neque enim aliter ad exitium & internecionem perducit crocodilus quodcunque apprehenderit animal, nisi cauda prius cæ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sum, inualidum reddiderit. Nanque in hac corporis parte præcipua est crocodili vis ac robur. Cæterùm cùm quamplurima alia in crocodilorum natura signa comperiantur, hæc quæ in primum librum conferre visum est, nunc satis erunt.

ὩΡΟΥ ἈΠΟΛΛΩΝΟΣ ΝΕΙΛΩΟΥ, περὶ τῶν παρ' Αἰγυπτίοις ἱερογλυφικῶν γραμμάτων ἑρμηνείας βιβλίον δεύτερον.

Δ Ιὰ δὲ τῆς δευτέρας πραγματείας, περὶ τῶν λοιπῶν τὸν λόγον ὑγιᾶ σοι παραστήσομαι, ἃ δὲ καὶ ἐξ ἄλλων ἀντιγράφων οὐκ ἔχοντά τινα ἐξήγησιν, ἀναγκαίως ὑπέταξα.

ORI APOLLINIS NILIACI, DE *Sacrarum apud AEgyptios insculptarum literarum interpretatione, Liber secundus.*

Secundo autem volumine reliquorum tibi veram idoneamque in medium afferam rationem: quæ & cùm ab alijs auctoribus nequaquã sint exposita, necessariò subiungenda censui.

Universidad de Deusto Biblioteca

Τί ἀστέρα γράφοντες δηλοῦσιν.

Ἀστὴρ παρ' Αἰγυπτίοις γραφόμενος, ποτὲ μὲν θεὸν σημαίνει, ποτὲ δὲ νύκτα, ποτὲ δὲ χρόνον, ποτὲ δὲ ψυχὴν ἀνθρώπου ἄρρενος.

. Quid ſtellam pingentes, innuant.

Depicta Ægyptiis ſtella nũc deum ſignificat, nunc noctem, nunc verò tempus, interdum etiã hominis maſculi animam.

Τί ἀετοῦ νεοσσόν.

* Καὶ ἀετοῦ νεοσσὸν, ἀρρενογόνον ἢ * κυκλοειδὸν σημαίνει. ἢ σπέρμα ἀνθρώπου. Vide obſeruationes noſtras.

Quid aquilæ pullum.

Et aquilæ pullus maſculum, & orbiculatum quippiam vel ſemen hominis connotat.

Universidad de Deusto Biblioteca

Τί δύο πόδας * συνηγομένους καὶ βεβηκότας.

Δύο πόδες συνηγομένοι καὶ βεβηκότες, δρόμον ἡλίου τὸν ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς σημαίνουσι.

Vide obseruationes nostras.

Quid geminos pedes iunctos ac stantes.

Gemini pedes simul compacti ac firmati, Solis cursum cũ in solstitio est hyberno, significãt.

Τί ἀνθρώπου καρδίαν φάρυγγος ἠρτημένην.

Ἀνθρώπου καρδία φάρυγγος ἠρτημένη, ἀγαθοῦ ἀνθρώπου στόμα σημαίνει.

Quid hominis cor faucibus appensum.

Hominis cor faucibus appensum, boni viri os designat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς πολέμου στόμα.

Πολέμου στόμα δηλοῦσιν, ἀνθρώπου χεῖρες ζω-
γραφούμεναι, ἡ μὲν ὅπλον κρατοῦσα, ἡ δὲ τόξον.

Quomodo belli aciem, ac frontem exercitus ad prælium instructi.

Belli aciem indicant, hominis depictæ manus, hæc quidem scutum, illa vero arcum tenens.

Τί δάκτυλον.

Ἀνθρώπου στόμαχον δηλοῖ δάκτυλος.

Quid digitum.

Hominis stomachum demonstrat digitus.

Universidad de Deusto Biblioteca

Τί αἰδοῖον χειρὶ κρατούμενον.

Αἰδοῖον χειρὶ κρατούμενον, σωφροσύνην δηλοῖ ἀνθρώπου.

Quid pudendum manu compressum.

Penis manu cohibitus ac tectus, continentiam hominis innuit.

Πῶς νόσον δηλοῦσιν.

Ἄνθη δὲ ἀνεμώνης, νόσον ἀνθρώπου σημαίνει.

Quomodo morbum significent.

Flores autem anemones, morbum hominis significant.

Πῶς ὀσφὺν ἀνθρώπου.

Ὀσφὺν, ἢ στάσιν ἀνθρώπου βουλόμενοι ζωγραφεῖν, τὸν νωτιαῖον ὀστοῦν γράφομεν. τινὲς γὰρ λέγουσι τὸ σπέρμα ἐκεῖθεν φέρεσθαι.

Quo modo lumbum hominis.

Lumbum aut ſtatum conſtitutionemq; hominis volētes notare, os ſpinæ dorſi pingimus. Sunt enim qui dicant hinc ſemen defluere.

Πῶς διαμονὴν, καὶ ἀσφάλειαν * σημαίνει. σημαίνουσι

Ὄρτυγος ὀστέον ζωγραφούμενον, διαμονὴν καὶ ἀσφάλειαν σημαίνει, διότι δυσπαθές ἐστι τὸ τοῦ ζώου ὀστέον.

Quomodo permanens aliquid & tutum ſignificent.

Coturnicis os pictum, ſtabile ac tutum quippiam indicat, quod difficile huius animalis os afficiatur ac patiatur quicquam.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ὁμόνοιαν.

Ἄνθρωποι δύο ἀξιούμενοι, ὁμόνοιαν δηλοῦσι.

Quo modo concordiam.

Duo homines magiſtratus ornati inſignibus concordiam innuunt.

Πῶς ὄχλον.

Ἄνθρωπος καθωπλισμένος, καὶ τοξεύων, ὄχλον σημαίνει.

Quo modo turbam ac tumultum.

Armatus homo ſagittasque iaculans, tumultum ſignificat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς ἀναμέτρησιν.

Ἀνθρώπου δάκτυλος, ἀναμέτρησιν σημαίνει.

Quo modo dimensionem.

Hominis digitus dimensionem notat.

Πῶς γυναῖκα ἔγγυον.

Γυναῖκα ἔγγυον βουλόμενοι δηλῶσαι, ἡλίου κύκλον σὺν ἀστέρι μετὰ ἡλίου * δίσκου, δίχα τετμημένου σημαίνει.

Quomodo desponsatam mulierem.

Desponsatam mulierem volentes ostendere, solis circulum, simul cum stella & ipso disco solis bipartito pingunt.

Πῶς ἄνεμον.

Τὴν ἀνατολὴν ἱέραξ ἐπὶ μετεώρου θέων, ἀνέμους σημαίνει. ἔτι καὶ ἄλλως, ἱέραξ διατεταμένος τὰς πτέρυγας ἐν ἀέρι, διὸν πτέρυγας ἔχων, ἄνεμον σημαίνει.

Quo modo ventum.

Accipiter ortum versus in sublime tendens, ventos ostẽdit. Item & aliter: Accipiter expansas in aere alas habens, ventum, qui alas quasdã habere videtur, significat.

Γῶς πῦρ.

Καπνὸς εἰς οὐρανὸν ἀναβαίνων, πῦρ δηλοῖ.

Quo modo ignem.

Fumus in cœlum ascendens, ignem indicat.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς ἔργον.

τὸ ἄῤῥενος κέρας γραφόμενον, ἔργον σημαίνει.

Quomodo opus.

Masculi animātis cornu pictum,opus notat.

Πῶς ποινήν.

Τὸ δὲ θηλείας κέρας ζωγραφούμενον, ποινὴν σημαίνει.

Quo modo pœnam.

At fœminæ cornu depictũ, vltionē ostendit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς ἀνοσιότητα.

Προτομὴ σὺν μαχαίρᾳ γραφομένη, ἀνοσιότητα δηλοῖ.

Quo modo impietatem.

Imago vmbilico tenus cum gladio depicta impietatem innuit.

Πῶς ὥραν.

Ἵππος ποτάμιος γραφόμενος, ὥραν δηλοῖ.

Quo modo horam.

Hippopotamus depictus horam significat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς πολυχρόνιον.

Ἔλαφος κατ' ἐνιαυτὸν βλαστάνει κέρατα· ζωγραφουμένη δὲ πολυχρόνιον σημαίνει.

Quo modo longæuum ac diuturnum.

Ceruis quotannis cornua renaſcuntur. Hic depictus longiſsimam vitam ſignificat.

Πῶς ἀποστροφήν.

Λύκος, ἢ κύων ἀπεστραμμένος, ἀποστροφὴν δηλοῖ.

Quo modo auerſionem.

Lupus aut canis auerſus, auerſionem mõſtrat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς μέλλον ἔργον.

Ἀκοὴ ζωγραφομένη, μέλλον ἔργον σημαίνει.

Quo modo futurum opus.

Auris picta futurum opus significat.

Πῶς φονέα, ἢ αἷμα.

Κροκοδείλου σφὴξ ἀεροπετὴς, ἤτοι αἷμα κροκοδείλου βλαπτικὸν, ἢ φόνον σημαίνει.

Quo modo percussorem aut sanguinem.

Crocodili vespa per aerem volans, aut crocodili noxium sanguinem, aut cædem designat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς θάνατον.

Νυκτικόραξ, θάνατον σημαίνει· ἄφνω γὰρ ἐπέρχεται τοῖς νεοσσοῖς κατὰ τὰς νύκτας, ὡς ὁ θάνατος ἄφνω ἐπέρχεται.

Quo modo mortem.

Nycticorax mortem significat: quemadmodũ enim hic de repente pullos noctu, sic & mors homines necopinatò inuadit atque opprimit.

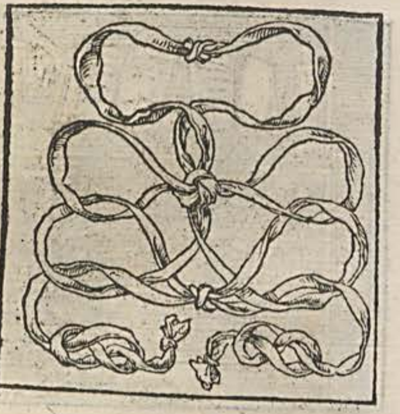

Πῶς ἔρωτα.

Παγὶς ἔρωτα ὡς θήραν τὸν ἀέρα σημαίνει.

Quo modo amorem.

Laqueus amorẽ, vt feram quandã significat.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς παλαιότατον.

Λόγοι καὶ φύλα, ἢ βιβλίον ἐσφραγισμένον, παλαιότατον δηλοῖ.

Quo modo vetustissimum.

Sermones & folia, aut signatꝰ liber, vetustissimum indicant.

Πῶς * ποιεῖ πολιορκίαν. ποιοῦσι

Κλίμαξ πολιορκίαν διὰ τὸ ἀνώμαλον.

Quo modo obsidionem.

Scala obsidionem, quòd inæqualis sit atque accliuis.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄπειρον, ἢ μοῦσαν, ἢ μοῖραν.

γράμματα * Πράγματα ἑπτὰ ἐν δυσὶ δακτύλοις περιεχόμενα, μοῦσαν, ἢ ἄπειρον, ἢ μοῖραν σημαίνει.

Quo modo inexpertũ, musam, aut fatum.

Literæ septem duobus inclusæ digitis, musã, inexpertum, aut fatum significant. Causa liber

Τί σημαίνει γραμμὴ, ἐπικεκαμμένη ἑτέρᾳ.

Γραμμὴ ὀρθὴ μία, ἅμα γραμμῇ ἐπικεκαμμένῃ, δέκα γραμμὰς ἐπιπέδας σημαίνουσι.

Quid linea significet super alteram inflexa.

Recta linea simul cum altera supernè inflexa, decem planas lineas indicat.

Universidad de Deusto Biblioteca

Τί δηλοῦσι χελιδόνα γράφοντες.

Τὴν ὁλόχερῆ σημαίνειν βουλόμενοι κτῆσιν γονικὴν καταλειφθεῖσαν τοῖς υἱέσι, χελιδόνα ζωγραφοῦσιν· ἐκείνη γὰρ κυλίει ἑαυτὴν εἰς πηλὸν, καὶ κτίζει τοῖς νεοττοῖς φωλεὸν, μέλλουσα τεθνάναι.

Quid innuunt, hirundinem pingentes.

Omnes parentum opes filiis relictas volentes innuere, hirundinē pingūt. Illa enim iam morti proxima, luto seipsam volutat, & pullis latebras comparat.

Τί μέλαιναν περιστεράν.

Γυναῖκα χήραν ὑπομείνασαν ἄχρι θανάτου θέλοντες σημῆναι, περιστερὰν μέλαιναν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ οὐ συμμίγνυται ἑτέρῳ ἀνδρὶ, ἕως οὗ χηρεύει.

Quid nigram columbam.

Mulierem viduam, quæ ad mortem vsque in eo permanserit vitæ statu, volentes significare, nigram pingunt columbam. Hæc enim quandiu vidua est, alteri viro non miscetur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Τί ἰχνεύμονα.

Ἄνθρωπον ἀσθενῆ, καὶ μὴ δυνηθέντα ἑαυτῷ βοηθῆσαι δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἄλλων ἐπικουρίας, θέλοντες δηλῶσαι, ἰχνεύμονα ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ ὅταν ἴδῃ ὄφιν οὐ πρότερον ἐπιτίθεται αὐτῷ, ἀλλὰ βοῇ τοὺς ἄλλους ἐπικαλυμένη, τότε ἐναντιοῦται τῷ ὄφει.

Quid ichneumonem.

Hominem inualidum, & qui ſibi per ſe ipſe opem ferre nequeat, ſed aliorum ſe tueatur auxilio, volentes monſtrare, ichneumonē pingūt. Hic enim conſpecto ſerpente non protinus in eum irruit, ſed vocatis prius clamore aliis, tum demum ei reſiſtit.

Τί δηλοῦσιν ὀρίγανον ἱερογλυφοῦντες.

Ἄφεξιν μυρμήκων βουλόμενοι σημῆναι, ὀρίγανον ἱερογλυφοῦσιν. αὕτη γὰρ ποιεῖ λείπειν τοὺς μύρμηκας, ἀποτιθεμένη ἐν τόπῳ ὁπόθεν ἐξέρχονται.

Quid notent, origanum in ſacris inſculpentes.

Formicarum abſentiam ac diſceſſum volentes ſignificare, origanum inter ſacras ſculpturas pingunt. Hæc ſiquidem eo in loco condita, vnde formicæ prodeunt, eas fugat.

Τί σκορπίον, καὶ κροκόδειλον.

Ἄνθρωπον ἐχθρὸν ἑτέρῳ ἴσῳ ἐναντιούμενον σημῆναι θέλοντες, σκορπίον καὶ κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν· ἑκάτερος γὰρ ἑκάτερον ἀναιρεῖ. εἰ δὲ ἐναντίον καὶ ἀναιρετικὸν τὸν ἕτερον τοῦ ἑτέρου σημαίνουσι, κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν, ἢ σκορπίον. ἀλλ' εἰ μὲν ὀξέως ἀναιροῦντα, κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν· εἰ δὲ βραδέως ἀναιροῦντα σκορπίον, διὰ τὸ δυσκίνητον.

Quid ſcorpium & crocodilum.

Inimicum cum pari congredientem inimico, indicare volentes, ſcorpium & crocodilũ pingunt: vterque enim alteri mutuum affert exitiũ. Sin verò victorem alterum, quique inimicum ſuſtulerit innuant, aut crocodilum pingunt, aut ſcorpium: ſi celeriter quidem ſuſtulerit, crocodilum: ſi lentè, ſcorpium, ob eius difficilẽ tardumque motum.

Τί γαλῆν.

Γυναῖκα ἀνδρὸς ἔργα πράττουσαν βουλόμενοι σημῆναι, γαλῆν ζωγραφοῦσιν, αὕτη γὰρ ἄῤῥενος αἰδοῖον ἔχει, ὡς ὀστάριον.

Quid muſtellam.

Vbi mulierem quæ viri præſtet opera, volunt exprimere, muſtellam pingunt: quòd hæc maris pudendum habeat velut oſsiculum,

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Τί χοῖρον.

Ὅτε βούλονται ἄνθρωπον ἐξώλη σημῆναι, χοῖρον ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ τὴν φύσιν τοῦ χοίρου τοιαύτην εἶναι.

Quid porcum.

Volentes perniciosum & pestiferum hominem monstrare, porcum pingunt: quod eiusmodi sit porci natura. Omnia .n. euertit, et frendet

Πῶς θυμὸν ἄμετρον.

Εἰ δὲ θυμὸν ἄμετρον, ὥστε καὶ ἐκ τούτου πυρέττειν τὸν θυμούμενον, λέοντα γράφουσιν, ἐκσοίζοντα τοὺς ἰδίους σκύμνους. καὶ λέοντα μὲν, διὰ τὸν θυμόν· τοὺς σκύμνους δὲ ἐκσοιζομένους, ἐπειδὴ τὰ ὀστᾶ τῶν σκύμνων κοπτόμενα πῦρ ἐκβάλλει. Plin. l. 8. c. 16

Quomodo immodicam iram.

Quòd si immoderatam iracundiã, ex qua quis ea est commotus, febrim contraxerit, Leonem pingunt proprios catulos cauda flagellantem. Leonem quidem ob iracundiam, catulos vero cauda cæsos, quòd catulorum ossa si inter se collidantur, ignem emittunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς γέροντα μουσικόν.

Γέροντα μουσικὸν βουλόμενοι σημῆναι, κύκνον ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ ἡδύτατον μέλος ᾄδει γηράσκων.

Quo modo ſenem Muſicum.

Senem muſicum volentes cõmonſtrare, cygnum pingunt: quod hic ſeneſcens ſuauiſsimũ edat concentum.

Πῶς ἄνδρα δηλοῦσι συγγινόμενον τῇ ἑαυτοῦ γυναικί.

Ἄνδρα συγγινόμενον τῇ ἑαυτοῦ γυναικὶ κατὰ μίξιν βουλόμενοι σημῆναι, δύο κορώνας γράφουσιν. αὗται γὰρ συμμίγνυνται ἀλλήλαις, ὡς μίγνυται ἄνθρωπος κατὰ φύσιν.

Quo modo virum innuunt cum ſua ipſius vxore congredientem.

Virum qui cum vxore ſua conſuetudinem veneream habeat, innuere ſi velint, geminas cornices pingunt: quòd hæ eodem ſecum inuicem modo naturaliter coeant, quo homines.

Universidad de Deusto Biblioteca

Τί δηλοῦσι κάνθαρον τυφλὸν γράφοντες.

Ἄνδρα ἀπὸ ἡλιακῆς ἀκτῖνος πυρέξαντα καὶ ἀποθανόντα βουλόμενοι σημῆναι, κάνθαρον τυφλὸν γράφουσιν· οὗτος γὰρ ὑπὸ τοῦ ἡλίου τυφλούμενος ἀποθνήσκει.

Quid significent, cæcum scarabæum pingentes.

Hominem qui ex solaribus radiis contracta febri perierit, notantes, cęcum pingunt Scarabæum, vt qui splẽdore solis excæcatus intereat.

Τί δηλοῦσιν ἡμίονον γράφοντες.

Γυναῖκα στεῖραν βουλόμενοι σημῆναι, ἡμίονον γράφουσιν· αὕτη γὰρ διὰ τοῦτο στεῖρά ἐστι, διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὴν μήτραν ἐπ' εὐθείας.

Quid mulam.

Sterilem volentes indicare mulierem, mulam pingunt. Hæc nãque eò sterilis est, quòd matricem rectam non habeat. Quamuis in prodigijs sæpe relatum est mulam peperisse. Liuius.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς δηλοῦσι γυναῖκα γεννήσασαν θήλεα βρέφη.

Γυναῖκα γεννήσασαν θήλεα βρέφη πρῶτως, βουλόμενοι σημῆναι, ταῦρον ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ νεύοντα ζωγραφοῦσιν. εἰ δὲ ἄῤῥενα, πάλιν ταῦρον ἐπὶ τὰ δεξιὰ νεύοντα ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ ἀπὸ τῆς ὀχείας καταβάλλων, εἰ μὲν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ κατέλθοι θῆλυ γεννᾶσθαι σημαίνει· εἰ δὲ ἐπὶ τὰ δεξιὰ κατέλθοι ἀπὸ τῆς ὀχείας, ἄῤῥεν τίκτεται.

Quo modo mulierem quæ puellos fœmineos pepererit.

Mulierem fœminas primùm infantes enixã significantes, taurum sinistrorsum spectantem pingunt. Mares verò, rursus taurum dextrorsũ. Is enim ex congressu discedens, si ad læuã conuersus fuerit, genitam esse fœminam indicat, si ad dextram, marem.

Πῶς δηλοῦσι σφῆκας.

Σφῆκας βουλόμενοι σημῆναι, νεκρὸν ἵππον ζωγραφοῦσιν. ἐκ τούτου γὰρ ἀποθανόντος πολλοὶ γίνονται σφῆκες.

Quo modo vespas.

Vespas designantes, cadauer equi pingunt. Ex eo enim multæ procreantur vespæ.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς δηλοῦσι γυναῖκα ἐκτιτρώσκουσαν.

Γυναῖκα ἐκτιτρώσκουσαν βουλόμενοι σημῆναι, ἵππον πατοῦσαν λύκον ζωγραφοῦσιν. οὐ μόνον γὰρ πατοῦσα τὸν λύκον ἐκτιτρώσκει ἡ ἵππος, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἴχνους ἐὰν πατήσῃ τοῦ λύκου, παραχρῆμα ἐκτιτρώσκει.

Quo modo mulierem abortientem.

Abortientem mulierem ſignantes, equã quæ lupum conculcet, pingunt. Non ſolùm enim ſi lupum calcarit, abortum facit equa, ſed & ſi lupi calcarit veſtigium, abortit protinus.

Πῶς ἄνθρωπον ἰασθέντα ἑαυτὸν ἀπὸ χρησμοῦ.

Ἄνθρωπον ἀπὸ χρησμοῦ ἰασθέντα ἑαυτὸν βουλόμενοι σημῆναι, φάσσαν κρατοῦσαν φύλλον δάφνης ζωγραφοῦσιν· ἐκείνη γὰρ ὅτε ἀρρωστεῖ, φύλλον ἐπιτίθησι δάφνης εἰς τὴν νοσσιὰν ἑαυτῆς, καὶ ὑγιαίνει.

Quo modo hominem, qui ſeſe reſponſo ab oraculo accepto ſanarit.

Hominem, qui ſe ipſe ex oraculo priſtinæ ſanitati reſtituerit, volentes innuere, palumbum pingunt lauri folium tenentem. Hic enim vbi morbo laborat, lauri folium in nidum ſuum inferens, conualeſcit.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς κώνωπας πολλούς.

Κώνωπας πολλοὺς ἀναφοιτῶντας βουλόμενοι ζωγραφῆσαι, σκώληκας γράφουσιν· ἐκ τούτων γὰρ γεννῶνται οἱ κώνωπες.

Quo modo culicum copiam.

Excrescentem & aduentantem culicum copiam exprimere cupientes, vermes pingunt. Siquidem ex his gignuntur culices.

Πῶς ἄνδρα μὴ ἔχοντα χολὴν, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου δεχόμενον.

Ἄνδρα μὴ ἔχοντα χολὴν αὐτοφυῶς, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου δεχόμενον γράφοντες, περιστερὰν ζωγραφοῦσιν ἔχουσαν τὰ ὀπίσθια ὀρθά· ἐν ἐκείνοις γὰρ τὴν χολὴν ἔχει.

Quomodo hominem qui cum ex se biliosus non sit, ab altero tamen bile commoueatur.

Hominem qui suapte natura bile careat, sed eam ab altero suscipiat, notantes, columbã pingunt dorso erecto: illic enim bilem habet.

Πῶς ἄνθρωπον ἀσφαλῶς οἰκοῦντα πόλιν.

Ἄνθρωπον ἀσφαλῶς οἰκοῦντα πόλιν σημῆναι βουλόμενοι, ἀετὸν λίθον βαστάζοντα ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ ἀπὸ θαλάττης, ἢ ἀπὸ γῆς λίθον ἐπαίρει, καὶ τίθησιν εἰς τὴν ἰδίαν νεοσσιάν, διὰ τὸ ἀσφαλῶς μένειν.

Quo modo hominem qui tutò vrbem incolat.

Vt hominem ſignificent, qui tutò vrbem habitat, aquilam pingunt, quæ lapidem geſtet. Hæc enim è mari vel terra ſublatum lapidem in ſuum infert nidum, quo tutior ſit ac firmior.

Qui actitas dr / Plin. l. 10. c. 3.

Πῶς ἄνθρωπον ἀσθενῶς ἔχοντα καὶ ὑφ' ἑτέρου καταδιωκόμενον.

Ἄνθρωπον ἀσθενῶς ἔχοντα, καὶ καταδιωκόμενον ὑπὸ ἰσχυροτέρου, βουλόμενοι σημῆναι, ὠτίδα καὶ ἵππον ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ἵπταται ὅταν ἴδῃ ἵππον.

Quo modo inferiorem debilioremque hominem, quem alius perſequatur.

Debiliorem hominem, quem validior ac potentior inſectetur, volentes deſignare, otidem & equum pingunt. Hæc enim equo conſpecto protinus auolat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον δηλοῦσι προσφεύγοντα τῷ ἰδίῳ πάτρωνι καὶ μὴ βοηθούμενον.

Ἄνθρωπον προσφεύγοντα τῷ ἰδίῳ πάτρωνι καὶ μὴ βοηθούμενον, θέλοντες δηλῶσαι, στρουθὸν καὶ γλαῦκα ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ θηρευόμενος, πρὸς τὴν γλαῦκα τρέχει, καὶ πρὸς αὐτῇ ὠμοπιέζεται.

Quo modo eum qui ad proprium patro
num confugiens, nullum tamen
ab eo ſentit auxilium.

Hominem qui ad proprium patronum confugiat, nec eius ſubleuetur auxilio, monſtrare cupientes, paſſerem & noctuam pingunt. Hic enim dum aucupum venatione petitur, ad noctuam accurrit, à qua mox opprimitur.

Πῶς ἄνθρωπον δηλοῦσιν ἀσθενῆ καὶ προπετευόμενον.

Ἄνθρωπον ἀσθενῆ καὶ προπετευόμενον βουλόμενοι σημῆναι νυκτερίδα ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ μὴ ἔχουσα πτερὰ, ἵπταται.

Quomodo hominem qui cum viribus non
valeat, temere tamen aliquid ſuſcipit,
ac audacius ſe gerit.

Imbecillum hominem laſciuientē, tamen & audaciùs aliquid molientem, cum mōſtrare voluerint, veſpertilionem pingunt. Hæc enim etſi alas non habeat volare tamen conatur.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς γυναῖκα θηλάζουσαν, καὶ καλῶς ἀνατρέφουσαν.

Γυναῖκα θηλάζουσαν, καὶ καλῶς ἀνατρέφουσαν βουλόμενοι ζωγραφῆσαι, τρυγόνα ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ μόνη τῶν ἄλλων πτηνῶν, ὀδόντας καὶ μαζοὺς ἔχει.

Quo modo lactantem mulierem, optiméque nutrientem.

Mulierem lactantem ac bene nutrientem vbi pictura exprimere volebant, turturem pingebant. Sola enim inter cmnes volucres, hæc dentes ac mammas habet.

Πῶς ἄνθρωπον κηλούμενον ὀρχήσει.

Ἄνθρωπον διὰ ὀρχήσεως καὶ αὐλητικῆς κηλούμενον βουλόμενοι σημῆναι, τρυγόνα ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ἀπὸ αὐλοῦ καὶ ὀρχήσεως ἁλίσκεται.

Quo modo hominem qui tripudio capiatur ac demulceatur.

Hominem saltatione tibiarũque cantu gaudentem notantes, turturem pingunt. Hæc siquidem tibia ac saltatione capitur.

Πῶς ἄνθρωπον μυστικόν.

Ἄνθρωπον δὲ μυστικόν, καὶ τελεστὴν βουλόμενοι σημῆναι, τέττιγα ζωγραφοῦσιν· οὗτος γὰρ διὰ τοῦ στόματος οὐ λαλεῖ, ἀλλὰ διὰ τῆς ῥάχεως φθεγγόμενος, καλὸν μέλος ἀείδει.

Quomodo ſacris initiatum hominem

Rebus ſacris ceremoniiſque addictum ſignificantes, cicadã pingunt. Hæc enim nõ ore, ſed dorſo reſonans, pulcherrimum edit dulciſſimumq; concentum.

Γῶς βασιλέα ἰδιάζοντα, καὶ μὴ ἐλεοῦντα τοῖς πταίσμασι.

Βασιλέα ἰδιάζοντα, καὶ μὴ ἐλεοῦντα ἐν τοῖς πταίσμασι βουλόμενοι σημῆναι, ἀετὸν ζωγραφοῦσιν· οὗτος γὰρ ἐν τοῖς ἐρήμοις τόποις ἔχει τὴν νοσσιάν, καὶ ὑψηλότερον πάντων τῶν πετεινῶν ἵπταται.

Quomodo ſeorſum agentem regem, nec ſubditorum lapſibus veniam dantem.

Regem qui ſolitudine gaudeat, quíque errata non condonet, ſi velint ſignificare, aquilam pingunt. Hæc enim deſertis in locis nidum ſibi conſtruit, ſublimiuſq; cęteris volatilibus volat.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἀποκατάστασιν πολυχρόνιον.

Ἀποκατάστασιν δὲ πολυχρόνιον βουλόμενοι σημῆναι, φοίνικα τὸ ὄρνεον ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ὅτε γεννᾶται, ἀποκατάστασις γίνεται πραγμάτων. γεννᾶται δὲ τοῦτον τὸν τρόπον. ὅταν μέλλῃ τελευτᾶν ὁ φοῖνιξ, ῥήσσει ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ὀπὴν ἐκ τοῦ ῥήγματος λαμβάνει, καὶ ἐκ τοῦ ἰχῶρος τοῦ καταῤῥέοντος ἄλλος γεννᾶται. οὗτός τε ἅμα τῷ πτεροφυῆσαι, σὺν τῷ πατρὶ πορεύεται εἰς τὴν Ἡλίου πόλιν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ παραγενόμενος ἐκεῖ ἅμα τῇ ἡλίου ἀνατολῇ, ἐκεῖσε τελευτᾷ, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, ὁ νεοσσὸς πάλιν ἐπὶ τὴν ἰδίαν πατρίδα ἄπεισιν. οἱ δὲ ἱερεῖς τῆς Αἰγύπτου, τοῦτον τὸν ἀποθανόντα φοίνικα θάπτουσι.

Quo modo diuturnam rerum instaurationem.

Instaurationem autem diuturnam, & quæ

post multa fiat ſecula, volentes indicare, phœnicem auem pingunt. Hic enim dum naſcitur, rerum viciſsitudo fit & innouatio. Gignitur autẽ hunc in modum: iamiam moriturus phœnix in terrã ſeſe ſummo impetu proiicit, vnde & vulnus accipit. Ex ſanie verò defluente alius gignitur, qui ſimul ac pennæ ei natæ ſunt, cum patre Heliopolin quæ in Ægypto eſt proficiſcitur: quò cum peruenerit, pater illic, ſimul ac Sol ortus eſt, moritur: poſt cuius mortem pullus in propriam redit patriam. At phœnicem hũc defunctũ Ægyptii ſacerdotes ſepulturæ mãdant.

Πῶς φιλοπάτορα.

Φιλοπάτορα βουλόμενοι σημῆναι ἄνθρωπον, πελαργὸν ζωγραφοῦσιν. ὑπὸ γὰρ τῶν γεννησάντων ἐκτραφεὶς, οὐ χωρίζεται τῶν ἰδίων πατέρων, ἀλλὰ παραμένει αὐτοῖς ἄχρις ἐσχάτου γήρως, θεραπείαν αὐτοῖς ἀπονέμων.

Universidad de Deusto Biblioteca

Quo modo patris amantem.

Patris studiosum hominem innuentes, ciconiam pingunt. Hęc enim à parentibus enutrita nunquam ab ipsis seiungitur, sed ad extremum vsque senium vnà permanet, pietatem ipsis obseruantiámque rependens.

Πῶς γυναῖκα μισοῦσαν τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα.

Γυναῖκα μισοῦσαν τὸν ἴδιον ἄνδρα, καὶ ἐπιβουλεύουσαν αὐτῷ εἰς θάνατον, μόνον δὲ διὰ τὴν μίξιν κολακεύουσαν αὐτὸν, βουλόμενοι σημῆναι, ἔχιν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ὅταν συγγίνηται τῷ ἄρρενι, στόμα στόματι ἐμβάλλει, καὶ μετὰ τὸ ἀποζευχθῆναι, ἀποδακοῦσα τὴν κεφαλὴν τοῦ ἄρρενος, ἀναιρεῖ.

Quo modo vxorem quę virum suum odio habeat.

Pl. l. 19. c. 62. Mulierem quæ virum odio prosequens, eius vitæ insidietur, solumq; ei in coitu blandiatur,

designare volẽtes, viperam pingunt. Hęc enim cum mare congrediens, os ori inserit, & à coitu discedens, marem morso capite interimit.

Πῶς τέκνα δηλοῦσιν ἐπιβουλεύοντα ταῖς μητράσιν.

Τέκνα ἐπιβουλεύοντα ταῖς μητράσι σημῆναι βουλόμενοι, ἔχιδναν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ἐν τῇ * οὐ τίκτεται, ἀλλ' ἐκβιβρώσκουσα τὴν γαστέρα τῆς μητρὸς ἐκπορεύεται.

Quo modo liberos matribus insidiantes.

Liberos matri insidiantes vt demonstrent, viperam pingunt. Nam hæc non iuxta cæterorum animantium naturam in lucem editur, sed exeso diruptóque matris prodit vtero.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον δηλοῦσιν ὑπὸ κατηγορίας λοιδορηθέντα καὶ ἀσθενήσαντα.

Pl. l. 8. c. 21. Ἄνθρωπον ὑπὸ κατηγορίας λοιδορηθέντα καὶ ἀσθενήσαντα ἐντεῦθεν, βουλόμενοι σημῆναι, βασιλίσκον ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ τοὺς πλησιάζοντας τῷ ἑαυτοῦ φυσήματι φονεύει.

Quo modo hominem qui ab accusatore conuitiis affectus, morbum inde contraxerit.

Hominem qui ex accusatione conuitiis affectus, in ægritudinẽ inciderit, significare cupientes, basiliscum pingũt. Hic enim propiùs accedentes afflatu suo perimit.

Πῶς ἄνθρωπον ὑπὸ πυρὸς καιόμενον;

Ἄνθρωπον ὑπὸ πυρὸς καιόμενον βουλόμενοι σημῆναι, σαλαμάνδραν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ἑκατέρᾳ τῇ κεφαλῇ ἀναιρεῖ.

Quo modo hominem qui igne vratur.

Hominem qui igne comburatur dum significant, Salamandram pingunt. Hæc enim vtroque capite interimit.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον τυφλόν.

Ἄνθρωπον τυφλὸν βουλόμενοι σημῆναι, ἀσπάλακα ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ ὀφθαλμοὺς οὐκ ἔχει, οὔτε ὁρᾷ.

Quo modo cæcum hominem.

Cæcum significantes, talpam pingunt qui neque oculos habet, neque omnino videt.

Πῶς ἀπρόϊτον ἄνθρωπον.

Ἄνθρωπον ἀπρόϊτον βουλόμενοι σημῆναι, μύρμηκα καὶ πτερὰ νυκτερίδος ζωγραφοῦσι, διότι τιθεμένων τῶν πτερῶν εἰς τὴν νεοσσιὰν τῶν μυρμήκων, οὐ προέρχεται αὐτῶν τις.

Quo modo hominem qui domi sese continet.

Hominem qui domo non exeat significãtes, formicam simulque pennas vespertilionis pingunt. Huius enim pennis ad formicarum nidos admotis, nulla ex ipsis egreditur.

male sibi imago causa est.

Πῶς ἄνθρωπον διὰ τῆς οἰκείας ἐξωλείας βλαπτόμενον.

Ἄνθρωπον διὰ τῆς ἰδίας ἐξωλείας βλαπτόμενον σημῆναι βουλόμενοι, κάστορα ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ καταδιωκόμενος, εἰς τὴν ἄγραν τοὺς ἰδίους διδύμους ἀποσπῶν ῥίπτει.

Quomodo hominem qui sibi ipse damni ac perniciei autor sit.

Eum qui proprio & à se illato damno lædatur, volentes signare, castorem pingunt. Hic enim cum se venatione peti videt, proprios testes euulsos in prædam obiicit.

Plin. lib. 8. cap. 30.

Πῶς ἄνθρωπον κληρονομηθέντα ὑπὸ μεμισημένου τέκνου.

Ἄνθρωπον κληρονομηθέντα ὑπὸ μεμισημένου τέκνου βουλόμενοι σημῆναι, πίθηκον ἔχοντα ὀπίσω ἕτερον μικρὸν πίθηκον ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ γεννᾷ δύο πιθήκους. ἐκ τῶν δὲ ἕνα αὐτῶν φιλεῖ λίαν, τὸν δὲ ἕτερον μισεῖ. ὃν μὲν φιλεῖ ἔμπροσθεν βαστάζων φονεύει· ὃν δὲ μισεῖ, ὄπισθεν ἔχει, καὶ ἐκεῖνον ἐκτρέφει.

Quomodo hominem qui sibi inuiso filio hereditatem reliquerit.

Hominem cuius bonis inuisus filius successerit, innuentes, simium pingunt, retróque paruũ alterum. Is enim cum geminos pariat, ex his alterum supra modũ diligit, alterum odit. Quem autem diligit, ante se assiduè gestans, suffocat. At quem odit, retro habet, ac deinceps educat.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον τὰ ἴδια ἐλαττώματα κρύπτοντα.

Ἄνθρωπον τὰ ἴδια ἐλαττώματα κρύπτοντα βουλόμενοι σημῆναι, πίθηκον οὐροῦντα ζωγραφοῦσιν· οὗτος γὰρ οὐρῶν κρύπτει τὸ ἴδιον οὖρον.

Quomodo hominem lapsus suos tegentem.

Cum notare eum volunt qui delicta aut errata sua occultet, simium meientem pingunt. Hic enim meiens vrinam occulit.

Πῶς τινὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἀκούοντα.

Τινὰ δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον ἀκούοντα θέλοντες σημῆναι, αἶγα ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ἀναπνεῖ διὰ τῶν ῥωθώνων, καὶ τῶν ὤτων.

Quomodo eum qui auditu magis valeat.

Eum qui acutius audiat volentes innuere, capram pingunt, quæ & naribus, & auribus respirat atque audit.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄστατον.

Τινὰ δὲ ἄστατον καὶ μὴ μένοντα ἐν ταυτῷ, ἀλλ' ὁτὲ μὲν ἰσχυρὸν θρασὺν, ὁτὲ δὲ ἀσθενῆ δειλὸν βουλόμενοι σημῆναι, ὕαιναν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ὁτὲ μὲν ἄρρην γίνεται, ὁτὲ δὲ θήλεια.

Quo modo instabilem.

Instabilem quempiam, neque in eodem persistentem statu, sed interim robustum & audacem, interim verò imbecillum ac timidum volentes designare, hyænam pingunt. Hæc enim nonnunquam mas est, nonnunquam fœmina.

Plin. lib. 8. c. 30

Πῶς ἄνθρωπον ὑπὸ ἐλαττόνων ἡττώμενον.

Ἄνθρωπον δὲ ἡττώμενον ὑπὸ ἐλαττόνων βουλόμενοι σημῆναι, δύο δέρματα ζωγραφοῦσιν, ὧν τὸ μὲν ὑαίνης ἐστὶ, τὸ δὲ ἄλλο παρδάλεως. ἐὰν γὰρ ὁμοῦ τεθῇ τὰ δύο ταῦτα δέρματα, τὸ μὲν τῆς παρδάλεως ἀποβάλλει τὰς τρίχας, τὸ δὲ ἄλλο οὔ.

Quomodo eum qui ab inferioribus victus sit.

Eum qui inferiori & inualidiori cesserit, cum innuere volunt, geminas pelles pingunt, hyænæ vnam, alteram pardi. Hæc enim si simul iungantur, pardi quidem pellis pilos abiicit, altera non item.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον τοῦ ἰδίου ἐχθροῦ περιγενόμενον.

Ἄνθρωπον τοῦ ἰδίου ἐχθροῦ περιγενόμενον δηλοῦντες, ὕαιναν ἐπὶ τὰ δεξιὰ στρεφομένην ζωγραφοῦσιν. ἐὰν δὲ νικώμενον, ἀνάπαλιν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ στρεφομένην ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ διωκομένη ἐὰν ἐπὶ τὰ δεξιὰ στραφῇ, ἀναιρεῖ τὸν διώκοντα· ἐὰν δὲ ἐπὶ τὰ ἀριστερά, ἀναιρεῖται ὑπὸ τοῦ διώκοντος.

Quomodo hominem inimico superiorem.

Eum qui inimico superior euaserit, monstrantes, hyænam ad dextram versam pingunt, rursus eandem sinistrorsum, victum docentes. Hæc enim cum ab aduersario inuaditur, si ad dextram deflexerit, persequentem interimit: si ad sinistram, ab eodem perimitur.

Πῶς ἄνθρωπον παρελθόντα τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ συμφορὰς ἀφόβως.

Ἄνθρωπον παρελθόντα τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ συμφορὰς ἀφόβως ἄχρι θανάτου βουλόμενοι δηλῶσαι, δέρμα ὑαίνης ζωγραφοῦσιν. ἐὰν γάρ τις τὸ δέρμα τοῦτο περιβάλληται, καὶ παρέλθῃ διὰ τινῶν ἐχθρῶν, οὐ μὴ ἀδικηθήσεται ὑπό τινος, ἀλλὰ παρέρχεται ἀφόβως.

Quomodo eum qui intrepidè oblatas sibi pertulerit calamitates.

Eum qui ad extremum vsque vitæ spiritum omnes in quas incidit calamitates æquo & constanti superarit ac passus sit animo, si velint monstrare, pellem pingunt hyenæ. Hac enim succinctus quis, etsi per medios hostes feratur, intrepidus indemnisque præteribit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον διανθέντα τοῖς ἰδίοις ἐχθροῖς.

Ἄνθρωπον διανθέντα ἀπὸ τῶν ἰδίων ἐχθρῶν, καὶ κατὰ ζημίαν μικρᾶς ἀπαλλαγέντα βουλόμενοι σημῆναι, λύκον ζωγραφοῦσιν, ἀπολέσαντα τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς. οὗτος μέλλων θηρεύεσθαι, ἀποβάλλει τὰς τρίχας καὶ τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς.

Quo modo hominem ab hostibus oppressum.

Circumuentum oppressumq; ab hostibus, & qui minimo sese à discrimine & damno exemerit, indicare volentes, lupum pingunt amissa extrema cauda. Hic enim à venatoribus indagandus, pilos extremámque caudam resecat.

Quid sit de lupo? an fibrum intelligit?

Πῶς ἄνθρωπον φοβούμενον τὰ ἐπισυμβαίνοντα αὐτῷ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς.

Ἄνθρωπον φοβούμενον τὰ ἐπισυμβαίνοντα αὐτῷ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς βουλόμενοι σημῆναι, λύκον καὶ λίθον ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ οὔτε σίδηρον, οὔτε ῥάβδον φοβεῖται, ἀλλὰ μόνον λίθον. ἀμέλει ἐάν τις προσρίψῃ τούτῳ λίθον, εὑρίσκεται αὐτὸν πτοούμενον, καὶ ὅπου ἂν πληγῇ τῷ λίθῳ ὁ λύκος, σκώληκας ἐκ τῆς πληγῆς ἀναφέρει.

Quo modo hominem ea timentem quæ sibi ex improuiso, occultáque quadam ratione contingunt.

Eum qui discrimina timeat sibi ex insperato occultóq; obiecta, dum mõstrare voluerint, lupũ ac lapidẽ pingũt. Hic enim neque sibi à fer-

Universidad de Deusto Biblioteca

ro neque à virga, sed à lapide duntaxat timet. Nimirum si quis in eum lapidem coniecerit, de repente consternatum deprehendet, & vbicunque lapis ei vulnus inflixerit, ibi succrescere solent pullulareque vermes.

Πῶς ἄνθρωπον ὑπὸ θυμῷ σωφρονισθέντα ὑπὸ πυρός.

Ἄνθρωπον ὑπὸ πυρὸς σωφρονισθέντα, καὶ ὑπὸ θυμῷ, θέλοντες δηλῶσαι, λέοντας καὶ δᾷδας ζωγραφοῦσιν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο φοβεῖται ὁ λέων, ὡς τὰς ἀνημμένας δᾷδας, καὶ ὑπ' οὐδενὸς δαμάζεται ὡς ὑπὸ τούτων.

Quo modo hominem ob iracundiam igne castigatum.

Plin. l. 8. c. 16. Hominem igne castigatum, idque ob furorẽ, volentes monstrare, leones & faces pingunt. Nihil enim æquè timet leo, atque accensas fa-

ces, nullaque magis re domatur, quàm his.

Πῶς ἄνθρωπον πυρέττοντα, ὑφ' ἑαυτοῦ θεραπευθέντα.

Ἄνθρωπον πυρέττοντα καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ θεραπευθέντα βουλόμενοι δηλῶσαι, λέοντα ζωγραφοῦσι πίθηκον τρώγοντα. ἐκεῖνος γὰρ ἐὰν πυρέξῃ, φαγὼν πίθηκα ὑγιαίνει. Plin. c. 16. l. 8

Quomodo febricitantem hominem qui sibi ipse medeatur.

Eum qui febri laborans se ipse curet, monstrantes, Leonem pingunt, qui simiam voret. Hic enim febre correptus, si simiam vorarit, protinus conualescit.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον σωφρονισθέντα ἀπὸ τῶν προτέρων ἐξωλείας.

Ἄνθρωπον ἀπὸ ἐξωλείας τῶν προτέρων ὕστερον σωφρονισθέντα βουλόμενοι δηλῶσαι, ταῦρον ζωγραφοῦσι ποδὶ δεδεμένον ἀγριοσυκέᾳ· οὗτος γὰρ ὅταν ὀργᾷ, δεσμεῖται ἀγριοσυκῇ, καὶ ἡμεροῦται.

Quo modo hominem prioribus damnis & calamitatibus admonitum ac emendatum.

Eum qui ex iis in quas paulò antè inciderit calamitatibus posteà modestior euaserit, si innuere velint, taurum pingunt caprifico reuinctum. Hic enim si fero ciat, caprifico ligatus mansuescit.

Πῶς ἄνθρωπον σωφροσύνην ἔχοντα οὐ μετάβλητον.

Ἄνθρωπον σωφροσύνην ἔχοντα οὐ μετάβλητον, ἀλλὰ μὴ σταθηρὰν, βουλόμενοι σημῆναι, ταῦρον ζωγραφοῦσι ποδὶ δεδεμένον τὸ δεξιὸν γόνυ. τοῦτον γὰρ ἐὰν δήσῃς τῷ δεξιῷ γόνατι, καρποδέσμιον παρακολουθοῦντα εὑρήσεις. ἀεὶ δὲ ὁ ταῦρος εἰς σωφροσύνην παραλαμβάνεται, διότι οὐδέποτε τῆς θηλείας ἐπιβαίνει μετὰ τὴν σύλληψιν.

Quo modo hominem necdum certa stabilíque temperantia præditum.

Dubiæ parumque stabilis temperantiæ hominem volentes ostendere, taurũ pingunt dextro genu alligatum. Hunc enim si dextro genu vinxeris, iuncturam pedis consequi deprehendes. Porrò taurus semper in temperantię exemplum & indicium assumitur, propterea quòd nunquam post conceptum fœminam init.

Πῶς ἄνθρωπον προβάτων ἢ αἰγῶν φθορόοικον.

Ἄνθρωπον προβάτων καὶ αἰγῶν φθορόοικον βουλόμενοι σημῆναι, αὐτὰ τὰ ζῶα γράφουσι τρώγοντα κόνυζαν, ταῦτα γὰρ φαγόντα κόνυζαν, ἀποθνήσκει δίψῃ καταχεθέντα.

Quo modo domesticum ouium & caprarum mactatorem.

Eum qui mact. ndis ouibus & capris domũ exhaurit & perdit, volẽtes significare, ipsa pingunt animantia conyza vescentia. Hanc enim herbam vbi pasta fuerint, siti detenta pereunt.

Πῶς ἄνθρωπον τρώγοντα δηλοῦσιν.

Ἄνθρωπον τρώγοντα βουλόμενοι σημῆναι, κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν ἔχοντα τὸ στόμα ἀνεῳγμένον. οὗτος γὰρ *

Quomodo hominem edentem innuunt.

Vescentem hominem significantes, pingunt crocodilum ore aperto. Hic enim *

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἅρπαγα ἄνθρωπον καὶ ἀνενέργητον σημαίνουσιν.

Ἅρπαγα ἄνθρωπον καὶ ἀνενέργητον βουλόμενοι σημῆναι, κροκόδειλον ἔχοντα ἴβεως πτερὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ζωγραφοῦσι· τούτου γὰρ ἐὰν ἴβεως πτερῷ θίγῃς, ἀκίνητον εὑρήσεις.

Quo modo rapacem & inertem.

Rapacem simul & pigrum inertémque hominem significant, crocodilum pingentes qui ibis pennā in capite habeat. Hunc enim si ibis penna tangas, immotum deprehendes.

Γῶς γυναῖκα γεννήσασαν ἅπαξ.

Γυναῖκα γεννήσασαν ἅπαξ βουλόμενοι σημῆναι, λέαιναν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ δὶς οὐ κυΐσκει.

Quo modo mulierem semel enixam.

Semel enixam mulierem significant leænam pingentes. Hæc enim bis vterum non fert.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον γεννηθέντα κατὰ τὴν ἀρχὴν ἄμορφον.

Ἄνθρωπον ἄμορφον γεννηθέντα κατὰ τὴν ἀρχὴν, ὕστερον δὲ μορφωθέντα βουλόμενοι σημῆναι, ἄρκτον ἐγκύμονα ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ αἷμα συνεστραμμένον καὶ πεπηγὸς τίκτει· ὕστερον δὲ τοῦτο θαλπόμενον ἐν τοῖς ἰδίοις μηροῖς διατυποῦται, καὶ τῇ γλώττῃ λειχόμενον τελειοῦται.

Quo modo hominem primùm rudem, informémque editum.

Hominem qui initio quidem informis natus sit, sed posteà formam acceperit, innuunt depicta vrsa prægnante. Hæc nanque sanguinẽ primùm condensatum & cõcretum parit: hunc posteà propriis fouens fœmoribus, efformat, linguáque lambens perficit.

Plin. l. 8. c. 3

Πῶς ἄνθρωπον ἰσχυρόν, καὶ τῶν συμφερόντων ὀσφραντικόν.

Ἄνθρωπον ἰσχυρόν, καὶ τῶν συμφερόντων ὀσφραντικὸν βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα ζωγραφοῦσιν, ἔχοντα τὴν προβοσκίδα· ἐκεῖνος γὰρ ταύτῃ ὀσφραίνεται, καὶ κρατεῖ τῶν προσπιπτόντων.

Quo modo robustũ hominem, quæque è re sua sint subolfacientem.

Eum qui simul & viribus & ingenio valeat, ad ea dignoscenda quæ vtilia sint, volẽtes significare, elephantum pingunt cum sua proboscide. Hac enim odoratur, & incidẽtia cõsequitur.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον βασιλέα φεύγοντα μωρίαν καὶ ἀφροσύνην.

Ἄνθρωπον βασιλέα φεύγοντα μωρίαν καὶ ἀφροσύνην βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα καὶ κριὸν ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ θεωρῶν τὸν κριὸν φεύγει.

Quo modo regem à ſtultitia imprudentiáque abhorrentem.

Regem qui omni ſtudio ſtultitiam fugiat ac imprudentiam, ſignificant, elephantum & arietem ſimul pingentes. Ille enim viſo ariete fugit.

Πῶς βασιλέα φεύγοντα φλύαρον ἄνθρωπον.

Βασιλέα φεύγοντα φλύαρον ἄνθρωπον βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα ζωγραφοῦσι μετὰ χοίρου· ἐκεῖνος γὰρ ἀκούων φωνῆς χοίρου, φεύγει.

Quomodo regem qui nugatorem auerſetur.

Regem qui nugacem vitet hominē, elephantum cum porco pingentes. Is enim voce porci audita, aufugit. Plin. l. 8. c. 9.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον ὀξὺν μὲν κατὰ τὴν κίνησιν, ἀσκέπτως δὲ καὶ ἀνοήτως κινούμενον.

Ἄνθρωπον ὀξὺν μὲν κατὰ τὴν κίνησιν, ἀσκέπτως δὲ καὶ ἀνοήτως κινούμενον βουλόμενοι σημῆναι, ἔλαφον καὶ ἔχιδναν ζωγραφοῦσιν· ἐκείνη γὰρ ὁρῶσα τὴν ἔχιδναν, φεύγει.

Quo modo hominem qui celeriter quidem, sed inconsultò inconsidera téque moueatur.

Eum significantes qui agilis sit & velox, sed qui tamē absque iudicio ac ratione feratur, ceruum depingunt, & viperam. Hac siquidem con specta, temere in fugam vertitur ceruus.

Πῶς ἄνθρωπον προνοούμενον τῆς ἰδίας ταφῆς.

Ἄνθρωπον προνοούμενον τῆς ἰδίας ταφῆς βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα ζωγραφοῦσι κατορύττοντα τοὺς ἰδίους ὀδόντας· τούτους γὰρ πεσόντας λαβὼν κατορύττει. Pl. l. 8. c. 5.

Quo modo hominem qui suæ prospiciat sepulturæ.

Vt denotent eum qui de sua solicitus est sepultura, elephantem pingunt proprios dentes defodiētem. Hos enim vbi exciderint acceptos in terram condit.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον ζήσαντα τέλειον βίον.

Ἄνθρωπον ζήσαντα τέλειον βίον θέλοντες δηλῶσαι, κορώνην ἀποθανοῦσαν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ζῇ ἑκατὸν ἔτη κατ' Αἰγυπτίους. τὸ δὲ ἔτος κατ' Αἰγυπτίους τεττάρων ἐνιαυτῶν.

Herodotus. cum[illegible] [illegible] Virgil. nouem [illegible] aetates corni[illegible] tribuit. Hos nouies superat uiuendo garrula cornix.

Quo modo hominem qui plenam iustámque ætatem vixerit.

Eum qui iustam hominis ac legitimam vixerit ætatem volentes monstrare, cornicem mortuam pingunt. Hæc enim centum iuxta Ægyptiorum morem computatis annis viuit. Constat autem Ægyptiacus annus quatuor vsitatis & communibus annis.

Πῶς ἄνθρωπον ἑαυτῷ κρύπτοντα κακίαν.

Ἄνθρωπον ἐμφωλεύοντα ἑαυτῷ κακίαν, καὶ ἀποκρύπτοντα ἑαυτὸν, ὥστε μὴ γνωσθῆναι τοῖς ἰδίοις, θέλοντες σημῆναι, πάρδαλιν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ κρύφα τὰ ζῶα θηρεύει, μὴ συγχωροῦσα τὴν ἰδίαν ὁρμὴν ἀφιέναι καταδιωκτικὴν οὖσαν τῶν ἄλλων ζώων.

Quo modo hominem qui suum ipsius scelus ac maleficium tegat.

Designantes hominem qui scelestum suum ac malignum occultet animum, ne à suis noscatur, pardum pingunt. Hic siquidem clanculum alia persequitur animantia, nec sinit impetum ac pernicitatē innotescere, qua in illis persequendis vtitur.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον ἐξαπατώμενον διὰ κολακείας.

Ἄνθρωπον ἐξαπατώμενον διὰ κολακείας βουλόμενοι σημῆναι, ἔλαφον μετὰ αὐλητοῦ ἀνθρώπου ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ θηρεύεται ἀκούουσα ἡδέα συρίσματα ᾀδόντων, ὡς κατακηλεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἡδονῆς.

Plin. l. 8. c. 32. Mulcentur fistula pastorali, et canente.

Quomodo hominem adulatione deceptum.

Eum qui aſſentatione captetur, innuentes, ceruum cum tibicine pingunt. Hic enim dum ſuauiſsimum audiens canentium modulatum, ingeti velut demulcetur voluptate, ſic facile in venatorum manus incidit.

Πῶς πρόγνωσιν εὐκαρπίας οἴνου.

Πρόγνωσιν εὐκαρπίας οἴνου βουλόμενοι σημῆναι, ἔποπα ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ ἐὰν πρὸ τοῦ καιροῦ τῶν ἀμπέλων κράζῃ, εὐοινίαν σημαίνει.

Quo modo præſagium copioſæ vindemiæ.

Præſagium copię vini ſignificantes, vpupam pingunt: qæ ſi ante vitium tempus cecinerit, inſignem vini bonitatem ſ nul ac copiam prænunciat.

Πῶς ἄνθρωπον, ἀπὸ σταφυλῆς βλαβέντα.

Ἄνθρωπον ἀπὸ σταφυλῆς βλαβέντα, καὶ ἑαυτὸν θεραπεύοντα βουλόμενοι σημῆναι, ἔποπα ζωγραφοῦσι, καὶ ἀδίαντον τὴν βοτάνην· οὗτος γὰρ βλαβεὶς ἀπὸ σταφυλῆς, ἀδίαντον ἀντιθέμενος εἰς τὸ ἑαυτοῦ στόμα θεραπεύεται.

Quomodo hominem, cui vuæ esus nocuerit.

Vuæ esu offensum & sese curantē notantes, vpupam pingunt, & adiantum herbam. Hæc enim si vua comesta læsa fuerit, adiantum ori inserens, certo decurso spacio pristinam recipit valetudinem.

Πῶς ἄνθρωπον ἑαυτὸν φυλάττοντα ἀπὸ ἐπιβουλῆς ἐχθρῶν.

Ἄνθρωπον ἀπὸ ἐπιβουλῆς ἐχθρῶν ἑαυτὸν φυλάττοντα βουλόμενοι σημῆναι, γέρανον γρηγοροῦσαν ζωγραφοῦσιν· αὗται γὰρ ἑαυτὰς φυλάττουσι γρηγοροῦσαι κατ᾽ ὄρδινον ἐν πάσῃ τῇ νυκτί.

Quo modo hominem sibi ab hostium inimicorum'ue insidiis cauentem.

Sibi ab aduersariorum insidiis cauētem cum volunt significare, gruem vigilantem pingunt. Hæ enim hoc se ipsas præsidio custodiunt, tota nocte per vices excubias agentes.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς παιδεραστίαν.

Παιδεραστίαν βουλόμενοι σημῆναι, δύο πέρδικας ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνοι γὰρ ἐπὰν χηρεύωσιν, ἑαυτοῖς ἀποχρῶνται.

Quo modo obscœnum puerorum amorem.

Plin. l. 10. c. 33. Pædicationem designantes, geminas perdices pingunt. Quæ cum viduæ sunt, se inuicem abutuntur.

Πῶς γέροντα ὑπὸ λιμοῦ ἀποθανόντα.

Γέροντα ὑπὸ λιμοῦ ἀποθανόντα θέλοντες δηλῶσαι, ἀετὸν ἐπικεκαμμένον ἔχοντα τὸ ῥάμφος ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ γηράσκων ἀποκάμπτεται τὸ ῥάμφος αὐτοῦ, καὶ λιμῷ ἀποθνήσκει. Plin. l. 10. c. 5.

Quo modo senem fame enectum.

Senem qui fame perierit, volentes monstrare, aquilam pingunt adunco rostro. Huic enim senescenti aduncum fit rostrum, itáque inedia perit.

Πῶς ἄνθρωπον ἐν κινήσει καὶ θυμῷ διάγοντα.

Ἄνθρωπον ἀεὶ ἐν κινήσει καὶ θυμῷ διάγοντα, καὶ μήτε ἐν τῷ τρέφεσθαι ἡσυχάζοντα βουλόμενοι σημῆναι, κορώνης νεοσσοὺς ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἱπταμένη τρέφει τοὺς νεοσσούς.

Quo modo hominem in perpetuo motu atque animi agitatione degentem.

Eum qui in continuo motu & animi intentione vsque adeò versetur, vt ne vescens quidē quiescat, significantes, cornicis pullos pingunt. Hæc enim etiam volans pullos pascit.

Πῶς ἄνθρωπον εἰδότα μετέωρα.

Ἄνθρωπον εἰδότα τὰ μετέωρα θέλοντες σημῆναι, γέρανον ἱπτάμενον ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ὑψηλῶς πάνυ ἵπταται, ἵνα θεάσηται τὰ νέφη, μὴ ἄρα χειμάζῃ, ἵνα ἐν ἡσυχίᾳ διαμένῃ.

Quo modo hominem sublimium rerum peritum.

Sideralis scientiæ gnarum cùm significant, gruem volantem pingunt. Illa enim altè admodum volat, vt nubes è proximo conspiciat, neque tempestate agitetur, atque ita altam agat quietem.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον ἀποταξάμενον τὰ ἴδια τέκνα δι' ἀπορίαν.

Ἄνθρωπον ἀποταξάμενον τὰ ἴδια τέκνα δι' ἀπορίαν βουλόμενοι σημῆναι, ἱέρακα ἐγκύμονα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ τίκτων τρία ᾠὰ, τὸ ἓν μόνον ἐκλέγεται καὶ τρέφει. τὰ δὲ ἄλλα δύο κλᾷ. τοῦτο δὲ ποιεῖ, διὰ τὸ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον τοὺς ὄνυχας ἀπολύειν, καὶ ἐντεῦθεν μὴ δύνασθαι τὰ τρία βρέφη τρέφειν.

Hoc Plin. l. 10. c. 3. aquilae tribuit. videturq; Orus haec nomina saepe confundere. nam et alio loco scribit ἱέρακα ἀτενῶς in solem oculis aspicere quod uni aquilae tribuitur.

Quo modo hominem proprios à se dimittentem liberos ob paupertatem.

Hominem qui inopia pressus liberos valere iusserit, notantes, accipitrem prægnantem pingunt. Is enim cum tria oua pariat, vnicum quod nutriat seligit, reliquis duobus fractis. Hoc autem facit, quòd per id tempus vngues amittat, ideóque tres pullos simul educare non posit.

Πῶς ἄνθρωπον ὀκνοῦντα τὴν διὰ τῶν ποδῶν κίνησιν ποιεῖσθαι.

Ἄνθρωπον ὀκνοῦντα τὴν διὰ τῶν ποδῶν κίνησιν ποιεῖσθαι βουλόμενοι σημῆναι, κάμηλον γράφουσιν· ἐκείνη γὰρ μόνη τῶν ἄλλων ζώων τὸν μηρὸν κάμπτει, διὸ καὶ *κάμηρος λέγεται. Alii κάμμηρος legũt.

Quomodo hominem mouendis pedibus cunctabundum ac lentum.

Hominem pedum motu tardum & segnem volentes monstrare, camelum pingunt. Hic enim solus ex omnibus animantibus crus inter eũdum inflectit, vnde & appellationem nactus est: cum Græcè κάμηλος quasi κάμηρος à crurum inflexione dictus videatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον ἀναιδῆ καὶ κατὰ τὴν ὅρασιν ὀξύν.

Ἄνθρωπον ἀναιδῆ, καὶ κατὰ τὴν ὅρασιν ὀξὺν θέλοντες δηλῶσαι, βάτραχον γράφουσιν· οὗτος γὰρ αἷμα οὐκ ἔχει, εἰ μὴ ἐν μόνοις τοῖς ὀφθαλμοῖς. τοὺς δὲ ἐκεῖ αἷμα ἔχοντας, ἀναιδεῖς καλοῦσιν. διὸ καὶ ὁ ποιητής οἰνοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο.

Quo modo impudentem hominem, acutíque ac celeris visus.

Hominem inuerecundũ & visu celerem designantes, ranam pingunt. Hæc enim non alibi sanguinem habet quàm in oculis. Porrò qui illos sanguine respersos habent, impudentes dicunt. Vnde & poeta: Ebrie, luminibus canis effrons, pectore cerui.

Πῶς ἄνθρωπον μὴ δυνηθέντα κινεῖσθαι.

Ἄνθρωπον πολὺν χρόνον μὴ δυνηθέντα κινεῖσθαι, ὕστερον δὲ κινηθέντα τοῖς ποσὶ βουλόμενοι σημῆναι, βάτραχον ἔχοντα τοὺς ὀπισθίους πόδας ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ γεννᾶται ἄπους, ὕστερον δὲ αὐξανόμενος, προσλαμβάνει τοὺς ὀπισθίους πόδας.

Quomodo hominem qui sese mouere nequeat.

Hominem qui cum diu sese mouere non potuerit, posteà tandem pedibus moueatur, demonstrantes, ranam pingunt posteriores pedes habentem. Hęc enim primum sine pedibus nascitur, sed posteà dum augetur, pedes assumit posteriores.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον πάντων ἐχθρόν.

Ἄνθρωπον πάντων ἐχθρὸν καὶ ἀπεχοινισμένον θέλοντες δηλῶσαι, ἔγχελυν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ οὐδενὶ τῶν ἰχθύων συνευρίσκεται.

Quo modo omnibus inimicum atque inuisum hominem.

Omnibus infestum, & qui cæterorũ consortium fugiat, ostendere volentes, anguillam pingunt. Hæc enim cum nullo alio pisce commercium habere deprehenditur.

Πῶς ἄνθρωπον σώζοντα πολλοὺς ἐν θαλάττῃ.

Ἄνθρωπον σώζοντα πολλοὺς ἐν θαλάττῃ θέλοντες σημῆναι, νάρκην τὸν ἰχθὺν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ὅταν ἴδῃ τοὺς πολλοὺς τῶν ἰχθύων μὴ δυναμένους κολυμβᾶν, συλλαμβάνει πρὸς ἑαυτὴν καὶ σώζει.

Quo modo hominem multos in mari seruantem.

Hominem multos in mari seruantem signare volentes, torpedinẽ piscem pingunt. Hæc enim vbi pisces multos viderit, qui natare nõ possint, ad se trahit, ac eos seruat.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον τὰ χρήσιμα καὶ τὰ ἄχρηστα
κακῶς ἀνηλωκότα.

Ἄνθρωπον τὰ χρήσιμα καὶ τὰ ἄχρηστα κακῶς ἀνηλωκότα βουλόμενοι σημῆναι, πολύποδα ζωγραφοῦσιν· ἐκεῖνος γὰρ πολλὰ καὶ ἀσώτως ἐσθίων, παρατίθεται τὴν τροφὴν εἰς τὰς θαλάμας, καὶ ὅταν ἀναλώσῃ τὰ χρήσιμα, τότε καὶ ἄχρηστα ἐκβάλλει.

Quo modo hominem qui vtilia simul
& inutilia malè consumpserit.

Hominem qui vtilia simul & inutilia malè consumpserit, indicantes, polypum pingunt. Ille enim cum multa eáque intemperanter voret, cibum in cauernas reponens congerit, & cùm vtilia consumpserit, tum & quæ supersunt inutilia abiicit.

Πῶς ἄνθρωπον τῶν ὁμοφύλων κρατήσαντα.

Ἄνθρωπον τῶν ὁμοφύλων κρατήσαντα βουλόμενοι σημῆναι, κάραβον καὶ πολύποδα ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ τῶν πολυπόδων κρατεῖ, καὶ τὰ πρωτεῖα φέρει.

Quomodo eum qui suæ gentis ho-
minibus imperitat.

Suæ nationis & generis hominibus imperantem cum denotare volunt, carabum & polypũ pingunt. Ille enim polypis imperat, intérque eos primas tenet.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄνδρα συζυχθέντα γυναικί.

Ἄνδρα συζυχθέντα γυναικὶ ἀπὸ πρώτης ἡλικίας ἐν ᾗ ἐτέχθη βουλόμενοι σημῆναι, πίννας ἐγκύους γράφουσιν. αὗται γὰρ γεννώμεναι ἐν τῷ κόγχῳ, μετὰ καιρὸν ὀλίγον συζεύγνυνται ἀλλήλαις ἔνδον τοῦ κόγχου.

Quo modo hominem iunctum mulieri.

Hominem mulieri ab ineunte ætate adeóque primis vnguiculis iunctũ innuentes, ostrea prægnantia pingunt. Hæc enim cùm in concha gignantur, paulò pòst intra eandem concham sibi inuicem iunguntur.

Πῶς ἄνθρωπον μὴ προνοούμενον ἑαυτοῦ.

Πατέρα ἢ ἄνθρωπον μὴ προνοούμενον ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τῶν οἰκείων προνοούμενον θέλοντες σημῆναι, πίνναν καὶ καρκίνον ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ ὁ καρκίνος μένει κεκολλημένος τῇ σαρκὶ τῆς πίννης, καὶ καλεῖται πιννοφύλαξ ἀκολούθως τῷ ὀνόματι. ἡ οὖν πίννα διόλου κέχηνεν ἐν τῷ κόγχῳ πεινῶσα. ὅταν οὖν αὐτῆς κεχηνυίας παρεισέλθῃ ἰχθύδιόν τι, ὁ πιννοφύλαξ δάκνει τῇ χηλῇ τὴν πίνναν· ἡ δὲ αἰσθομένη καταμύει τὸν κόγχον, καὶ οὕτως κυνηγετεῖ τὸ ἰχθύδιον.

De pinna vide Cic. lib. 2. de Nat. Deor. Cui simile est quod narret Herod. de Crocodilo, et Trochilo.

Quo modo hominem qui sui curam rationémque non habeat.

Patrem, aut hominem qui se ipse non curet, sed à domesticis & propinquis curetur, volentes significare, ostreum & cancrum pingunt. Hic enim carni ostrei velut agglutinatus manet:

Cicero parvam squillam, et pinnam graecis verbis vocat

Universidad de Deusto Biblioteca

vnde & ex cõsecutione nominis, πιννοφύλαξ, quasi ostrei custos vocatur. Ostreum igitur planè hiat in concha esuriens. Si itaque dum hiat, pisciculus aliquis irrepserit, mordet cancer vngula ostreum: quod sentiens concham claudit, atque ita pisciculum venatur.

Πῶς ἄνθρωπον *λάμειαν ἔχοντα.

λαίμαργαν Ἄνθρωπον *λάμειαν ἔχοντα βουλόμενοι σημῆναι, σκάρον ζωγραφοῦσιν· οὗτος γὰρ μόνος τῶν ἰχθύων μαρυκᾶται, καὶ πάντα προσπίπτοντα ἰχθύδια ἐσθίει.

Quo modo hominem ingluuie laborantem.

Hominem gulæ deditum designare volentes, scarũ pingunt. Hic enim solus ex piscibus rumimat, & omnes occursantes pisciculos deuorat.

Πῶς ἄνθρωπον τὴν ἑαυτοῦ τροφὴν ἐμοῦντα.

Ἄνθρωπον ἐμοῦντα τὴν ἰδίαν τροφὴν, καὶ πάλιν ἀπλήστως ἐσθίοντα βουλόμενοι σημῆναι, ἔνυδρον γαλέον ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ κύει μὲν διὰ τοῦ στόματος, νηχόμενος δὲ καταπίνει τὸν γόνον.

Quo modo hominem cibos vomẽtem.

Eum qui vbi sumptos cibos euomuerit, auidè rursum vorat, & ita vt satiari non possit, significantes, felem aquaticum pingũt. Hic enim ore parit, & natans fœtum absorbet.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον ἀλλοφύλων χρώμενον μίξει.

Ἄνθρωπον ἀνθρώπων χρώμενον μίξει ἀλλοφύλων βουλόμενοι σημῆναι, μύραιναν ἰχθὺν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ἐκ θαλάττης ἀναβαίνουσα, τοῖς ἔχεσι μίγνυται, καὶ εὐθέως εἰς τὴν θάλατταν ὑποτρέχει.

Aristoteles negat
Plin. l. 9. c. 23.

Quo modo hominem qui cum alienigenis commercium habeat.

Hominem alienigenarum commercio gaudentem innuentes, murænam piscem pingunt. Hæc enim è mari flumina ascēdens, viperis miscetur, ac protinus in mare recurrit.

Πῶς ἄνθρωπον ἐπὶ φόνῳ κολασθέντα.

Ἄνθρωπον ἐπὶ φόνῳ κολασθέντα, καὶ μεταμεληθέντα βουλόμενοι σημῆναι, τρυγόνα περιπεπλεγμένην ἀγκύστρῳ ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ καταχεθεῖσα ῥίπτει τὴν ἐν τῇ οὐρᾷ ἄκανθαν.

Quo modo hominem ob cædem factam supplicio affectum.

Hominem qui cædis admissæ pœnas dederit, quémque pœnituerit, designare volētes, turturem laqueo implicitam pingunt. Hæc enim capta spinam quam in cauda habet abijcit.

O

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον ἀφειδῶς κατεσθίοντα τὰ ἀλλότρια.

Ἄνθρωπον ἀφειδῶς κατεσθίοντα τὰ ἀλλότρια καὶ ὕστερον κατηναλωκότα τὰ ἴδια, βουλόμενοι σημῆναι, πολύποδα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ἐὰν ἀπορήσῃ τροφῆς παρ᾽ ἄλλων τὰς ἰδίας πλεκτάνας ἐσθίει.

Quo modo eum qui profuſius alienis veſcatur.

Eum qui & aliena intemperanter decoquat, &demum ſua cõſumpſerit, deſignantes, polypum pingunt. Is enim ſi victu aliunde quæſito indiguerit, propria edit flagella.

Πῶς ἄνθρωπον ἐπὶ καλῷ ὁρμήσαντα.

Ἄνθρωπον ἐπὶ καλῷ ὁρμήσαντα, καὶ ἀντὶ τούτου κακῷ περιπεσόντα βουλόμενοι σημῆναι, σηπίαν ζωγραφοῦσιν· αὕτη γὰρ ἐὰν ἴδῃ τινὰ βουλόμενον αὐτὴν θηρᾶσαι, προΐεται εἰς τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς κοιλίας τὸ μέλαν, ὥστε ἐκ τούτου μηκέτι αὐτὴν βλέπεσθαι, καὶ οὕτω φεύγει.

Quomodo eum qui rerum honeſtarum amore flagret.

Eum qui toto pectore in res pulcherrimas incumbit, ac ideo ſeſe periculis obijcit, volentes innuere, ſepiam pingũt. Hęc enim ſi viderit à quopiam ſibi inſidias ſtrui, in aquam ex aluo nigerrimum effundit ſanguinem: ex quo fit vt iam conſpicua non ſit, atque ita euadat.

Πῶς ἄνθρωπον γόνιμον.

Ἄνθρωπον γόνιμον βουλόμενοι σημῆναι, στρουθὸν πυργίτην ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ ὑπὸ ὀργῆς ἀμέτρου, καὶ πολυσπερμίας ὀχλούμενος, ἑπτάκις μίγνυται τῇ θηλείᾳ ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἀθρόως ἀποσπερμαίνων.

Quomodo fœcundum & veneri addictum hominem.

Semine abundantem hominem volentes designare, passerculū pyrgiten pingunt. Hic enim & immodica ira, & copia seminis ductus, septies in hora fœminam init, copiosum confertimque semen effutiens.

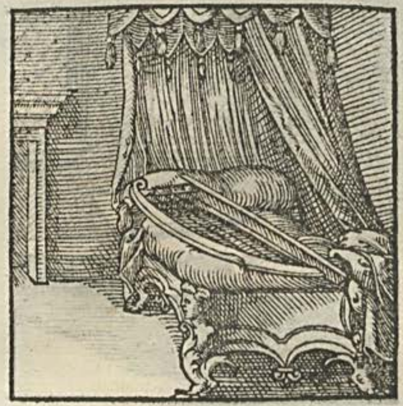

Πῶς ἄνθρωπον συνοχέα καὶ ἑνωτικόν.

Ἄνθρωπον συνοχέα καὶ ἑνωτικὸν βουλόμενοι σημῆναι, λύραν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ συνέχειαν φυλάττει τῶν ἰδίων κρουσμάτων.

Quomodo hominem qui vim quādam habeat sibi alios cōciliandi ac deuinciendi.

Cùm hominem significant qui alios sibi continenter deuinciat & demereatur, lyram pingunt. Hæc enim continenter suum retinet concentum.

Universidad de Deusto Biblioteca

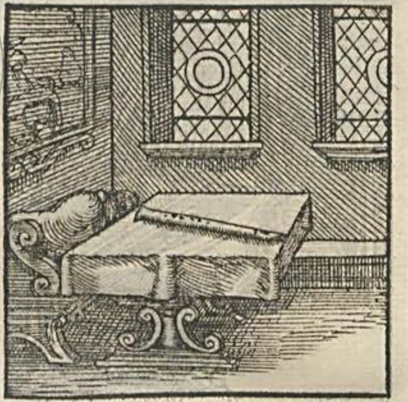

Πῶς ἄνθρωπον πάλαι μὲν ἀφρονήσαντα τῶν ἰδίων νοημάτων, ὕστερον δὲ γεγονότα τῆς ἑαυτοῦ φρονήσεως.

Ἄνθρωπον πάλαι μὲν ἀφρονήσαντα τῶν ἰδίων νοημάτων, ὕστερον δὲ τῆς ἑαυτοῦ γεγονότα φρονήσεως, καὶ τάξιν ἀπαγόντα τῇ ἑαυτοῦ ζωῇ βουλόμενοι σημῆναι, σύριγγα γράφουσιν. αὕτη γὰρ ὑποστρεπτική ἐστι καὶ ἀναμνηστική τῶν καταθυμίως πεπραγμένων αὐτῷ, καὶ μάλιστα τεταγμένον ἐκτελοῦσα φθόγγον.

Quo modo eum qui anteà mente alienatus fuerit, ſed poſteà reſipuerit.

Eum volentes oſtendere qui cùm quondā mēte alienatus eſſet, ad ſe demum redierit, certumque vitæ ſuæ ordinem ac rationem inſtituerit, fiſtulam pingūt. Hæc ſiquidem animum demulcet, & ea in memoriā reducit, quę ex animi ſen-

tētia & cum voluptate quis geſſerit. Inſuper & maximè compoſitum edit ſonum.

Πῶς ἄνθρωπον ἴσον πᾶσι τὸ δίκαιον ἀπονέμοντα.

Ἄνθρωπον ἴσως πᾶσι τὸ δίκαιον ἀπονέμοντα βουλόμενοι σημῆναι, στρουθοκαμήλου πτερὸν γράφουσι. τοῦτο γὰρ τὸ ζῷον πανταχόθεν ἴσα ἔχει τὰ πτερυγώματα παρὰ τῶν ἄλλων.

Quomodo eum qui iu[illegible] ex æquo omnibus tribuat.

Eum qui ius æqualiter omnibus impertiatur ſignificare volentes, ſtruthiocameli pennam pingunt. Hoc enim animal præter cætera pennas alarum vndiquaque æquales habet.

Universidad de Deusto Biblioteca

Πῶς ἄνθρωπον φιλοκτίστην.

Ἄνθρωπον φιλοκτίστην βουλόμενοι σημῆναι, χεῖρα ἀνθρώπου γράφουσιν· αὕτη γὰρ ποιεῖ πάντα τὰ κτίσματα.

Ὥρου Ἀπόλλωνος νειλῴου ἱερογλυφικῶν τέλος.

Quo modo hominem ædificandi studiosum.

AEdificandi cupidum hominem volétes innuere, hominis manum pingunt. Hæc enim omnia absoluit opera.

Ori Apollinis Niliaci sacrarum sculpturarum Finis.

LECTORI.

Hieroglyphicis Ori Apollinis alia quædam subiecimus hinc inde excerpta: quæ quòd eodē tendant, tibi non ingrata fore, beneuole lector, augurabamur.

Quo modo futuram vitam aut salutem.

Vitam aut salutem futuram indicantes, geminas lineas ducebant, quarū transuersa altera alteri in perpendiculi modum ductæ supersterneretur. Atque eius rei nulla illis alia suppetebat ratio, nisi quòd hęc diuini cuiusdam mysterij significatio esset.

Universidad de Deusto Biblioteca

Quo modo duas regis præcipuas virtutes.

Duas primarias regis virtutes depicto sceptro & supernè oculo, significabãt: sceptro quidem eximiam hominis potestatem, oculo prouidentiam innuentes, qua eum par est in populum intueri.

Quo pacto mortem seu hominis exitum.

Hominis exitum innuentes, fusum pingebant, & fili extremum resectum, quasi à colo diuulsum. finguntur siquidem à poetis Parcæ hominis vitam nere: Clotho quidem colum gestans: Lachesis quæ Sors exponitur, nens: Atropos verò inconuertibilis seu inexorabilis Latinè redditur, filum abrumpens.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quo modo vitam.

Vitam innuentes ardentem lampada pingebant: quòd tantisper dum accensa lampas est, luceat, extincta verò tenebras offundat. ita & anima corpore soluta, & aspectu & luce caremus.

Quo modo laborem.

Bouinum caput carne nudatum delineabant, vbi vellent laborem occultè demonstrare. bouinum quidem caput, quòd aratio omnis boum ministerio absoluatur: carne verò nudatum, quòd laboriosi homines plerunque macilenti sunt.

Universidad de Deusto Biblioteca

Quo modo Deum.

Oculo picto Deum intelligebant, quòd vt oculus quicquid sibi propositum est intuetur, sic omnia Deus cognoscit ac videt.

Quo modo Manes.

Manes, hoc est Infernos deos significabant depicta sine oculis facie, ac supernè geminis oculis: oculis deos, vt iam dictum est, intelligentes: facie autem absque oculis, eos qui apud Inferos sunt atque in tenebris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

IN ORVM APOLLI-nem obſeruationes.

ΩΡυ Ἀπόλλωνος) Sol Ægyptiis ὧρος dicitur, idque, vt infra apud hunc autorem videre est, ἀπὸ τ͂ τῶν ὡρῶν κρατεῖν, quòd eius motu (vt qui non temporum modò, quemadmodum ſcribit Plinius libri 2. cap. 6. terrarúmque, ſed ſiderum etiam ipſorum cœlique rector ſit) horarum ac temporum distinguantur interualla. Vide igitur, num fortè rectius huius autoris nomen denſo ſpiritu ſcribendum ſit. Quanquam non eſt magni momenti hæc res.

ἱερογλυφικά) Hoc nomine ænigmaticæ quædam in rebus ſacris ſculpturæ, & ſacra quædam apud Ægyptios monumenta ſeu characteres ac notæ intelliguntur. Illi enim, prius quàm vſitatiſſima eſſet literarum ac ſcripturæ ratio, vel ne facilè vulgo ſacra profanarentur myſteria, non literis hæc, ſed ſculptis rerum animaliúmque figuris deſignabant. Inter eorum characteres ille vel maximè nobis memoratu dignus uidetur, à noſtro tamen autore prætermiſſus, quòd crucis inſigni vitam futuram ſignificabant, id figuræ Serapidis pectori inſculpentes. Atque haud ſcio an morē illum Ægyptij (vt ſunt eorum linguæ vicinæ) ab Hebræis ſumpſerint: apud quos, vt teſtis eſt Hieronymus in nonum Ezechielis caput, antiquis literis, cuiuſmodi & eo tempore erant Samaritanorum, taf litera crucis habet ſimilitudinem. Sed hæc forſan πάρεργα.

πῶς αἰῶνα σημαίνει. in Venetiano quoque exemplari σημαίνει legitur. Vide autem num rectius σημαίνουσι legatur, niſi mauis σημαίνει referre ad ἱερογλυφικά. A[illegible]n ſequentibus ſemper verbum plurale reperies, σημαίνουσιν, δηλοῦσιν, ἐμφαίνουσιν. vt planè ad Ægyptios referri debeat. Atque id eò ſanè libentius legerim, quod hi tituli qui capitibus ſuperſcribuntur, non ipſius ſint autoris, vt ex manu ſcripto codice perſpicuum eſt, in quo hæc ad marginem notantur, ſed à diligenti poſtea lectore adiecti, ſicut & in aliis pleriſque accidit.

διὰ τὸ αἰώνια) Αἰὼν & æuum, hoc eſt τὴν τοῦ κόσμου σύστασιν

Universidad de Deusto Biblioteca

καὶ χρόνου ἔκτασιν, mũdi constitutionem temporisque, quoad orbis cõstiterit, productionẽ notat, & æternitatẽ, ac planè idẽ quod HOLEM apud Hebræos. Ideo αἰώνια verto æterna, æuiq; seu temporis continuum fluxum producentia. Porrò æternam esse cœlestibus naturam stulta credebat antiquitas.

οὔβαιον) Antea οὐραῖον legebatur, sed nos ita ex manu scripto codice restituimus: quæ vox est AEgyptia, vt ex nostro autore licet discere, basiliscum significans. Haud scio an ab Hebræo O B quod pythonem solent vertere. Porrò quod hic de basilisco traditur, firmat Plinius, addens & alios serpentes olfactu necare, & hominem vel si aspiciat tantùm interimere, & non contactos modò, verùm & afflatos frutices necare. De variis autem serpentum generibus vide eundem cap. 23. lib. 8.

τὴν ἑαυτοῦ ἐσθίοντα οὐράν) Vnde & à Latinis annus vertens dicitur, quod semper in se sua per vestigia voluitur annus.

ἐπειδὴ φασιν ἐν τῇ ἀνατολῇ πεντεκαίδεκα μοιρῶν ὑπάρχουσαν) Antea legebatur μοῖραι ὑπάρχουσι. Sed hæc lectio multò rectior, vt quæ lunæ cursum apertè doceat. Porrò quindecim lunæ partes, quindecim dies intellige. Nam & post vbi de eius occasu loquitur dicit τὸν ἀριθμὸν τῶν τριάκοντα ἡμερῶν πληρώσασαν.

βουλόμενοί τε ἔτος εἰπεῖν, τέταρτον λέγουσιν) Annum anteà ita pontificum vitio turbatum, quemadmodum est apud Suetoniũ, vt nec messium feriæ æstati, nec vindemiarum autumno quadrarent, in eum digessit ordinem Cæsar Sosigenis opera, vt cùm annus ex 365 diebus & quadrante, vtpote sex horis constaret, quarto quoque anno Februario mensi vnus intercalaretur dies, qui & ob id bissextus dici solet, cuius nominis rationem optimè noster Celsus sub titulo de verborum significatione exponit, eo Legis capite cuius initium est, Cùm bis[...]tus.

προστίθεται) Prius προτίθεται legebatur.

ἢ νίκην) in Aldino exemplari interiiciuntur hæc, ἢ ἄρεα, ἢ ἀφροδίτην, aut Martem, aut Venerem, quorũ in sequentibus capitibus ratio traditur. Ea & nos annectenda curauimus. Porrò ἱέρακα malui accipitrem vertere, quàm quod alij verterãt aquilã, etsi pleraq; ex iis quæ de natura τῶν ἱεράκων dicũtur, aquilis quoq; cõueniãt. De variis autẽ accipitrũ generibus vide Plin. cap. 8. lib. 10.

τῇ ἱερακίᾳ βοτάνῃ) Lactuca caprina Plinio dicitur, Apuleio lactuca syluatica. Dicitur & Sonchites. Eandem hieraciam nonnullis vocari, (vulgo hieraceum nominãt) idem tradit Plinius, quoniam accipitres scalpendo eam, succoque oculos tingendo, obscuritatem cum sensere discutiant. De eius facultatibus Plinium ipsum lib. 20. cap. 7. & medicos consule.

ταπείνωσις δέ) Ita in exemplari Aldino legebatur, sed nos ταπείνωσιν emendauimus, vt præcedentibus ac subsequentibus respondeat. Adde quod nostræ lectioni subscribit vetus exemplar.

τὸ πρὸς τὴν ψυχὴν συμπαθές) Ita in veteri legebatur, sed vera est manuscripti codicis lectio, διὰ τὸ πρὸς τὴν ψυχὴν συμπαθεῖν, quam & nos reposuimus. Est autem συμπάθεια philosophis & medicis ille naturæ consensus, cum iisdem rebus affici moueriq; solemus.

ὡς καὶ ἡ ψυχὴ τρέφεται) Est enim sanguis ὄχημα τῆς ψυχῆς, vehiculum animæ. Cæterùm in exemplari etiam Aldino ὡς legitur, sed ᾧ legendum existimo. Quanquam & hæc lectio reiicienda non est, quam & in manu scripto inuenimus.

δύο κορώνας) De cornicum natura vide Plin. lib. 10. cap 12.

ἀντὶ τῆς ὁμονοίας) Vnde & cornicum concordia prouerbio celebratur, de qua est in Alciat. emblematis carmen elegãtissimum:

Cornicum mira inter se concordia vitæ est,
Inque vicem nunquam contaminata fides. & c.

ἐν τοῖς γάμοις ἐκκορὶ κορὶ) Verba hæc ἐκκορὶ κορὶ ita transtulimus, vt ἐκκορὶ verbum illud sit, quod in nuptiis celebrandis acclamari soleret à Græcis, κορὶ autem dicat autor in eo nomine cornicem significare. Cæterum quid aliud hæc vox ἐκκορὶ significet, inquirendum non est: præsertim quum dicat Græcos verbum illud ἀγνοοῦντας vsurpare. Iungunt nonnulli has duas dictiones ἐκκορὶ κορὶ, easque Latinè verti posse, orna [c]ornicem. hoc est pudicitiam, dicũt. ἐκκορῶ Græcis interdum est orno, vnde diceretur in imperatiuo ἐκκόρει. Ego simpliciter ἐκκορὶ verbum esse puto, quo Græci perpetuam concordiam in nuptiarum celebratione coniugibus optabant, eius tamen nominis rationem ignorantes. Porrò in manu scripto pro κορώνην legitur κορώνη, vt in nuptiis acclamata fuisse verba illa intelligat ἐκκορὶ κορὶ κορώνη.

κάνθαρον ζωγραφοῦσι) De scarabæo Plin. lib. 11. cap. 28. Erasmus fusissimè in prouerbio, Scarabæus aquilam quærit.

Universidad de Deusto Biblioteca

ἐπειδὰν ὁ ἄρσεν) Ita & in Venetiano codice legitur. Sed legendum vt restituimus ὁ ἄρσην, quis est qui vel de limine tantum musas græcanicas salutarit, qui non videat?

αὐτὸς γὰρ ἀπὸ τοῦ ἀπηλιώτου εἰς λίβα φέρεται) Locum hūc nō satis fideliter vertit vetus interpres, vt qui sententiā hanc de sole intellexerit, cuius expreßim nulla est facta mentio, cùm & cōtextus ratio, & veritas ipsa ex Astrologorum petita fontibus satis apertè commonstret relatiuum αὐτὸς ad τὸν κόσμον mundum, referri debere. Quis enim nescit inter astrologos, cœlum illud quod primum mobile appellant, singulis diebus ab ortu in occasum rapidißimè circumagi: Solem verò ac cætera sidera aduerso motu ferri ab occidente in orientem? quòd eleganter Ouidius Metamorph. 2. versibus illis docuit:

Adde quòd aßidua rapitur vertigine cœlum,
Sideraque alta trahit celeriq́us volumine torquet.
Nitor in aduersum, nec me qui cætera, vincit
Impetus, & rapido contrarius euehor orbi.

Quod enim ab hoc autore dictum est, ἀπὸ τοῦ ἀπηλιώτου εἰς λίβα, & ἀπὸ λιβὸς εἰς ἀπηλιώτην, idem cum eo est quod paulo antè dixerat, ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύσιν, & similiter ἀπὸ δύσεως εἰς ἀνατολήν. Ἀπηλιώτης enim, qui Latinis subsolanus dicitur, vt docet in Meteorologicis Aristoteles, & Gellius lib. 2. cap. 22. ab ortu verno flat. λὶψ qui Latinis Africus, ab occasu brumali. Aduersatur enim vulturno qui ab ortu spirat hyberno. Vide & Plinium de ventorum ratione pulchrè differentem lib. 18. cap. 33, & 4. & lib 2, cap 46, & 7.

τῇ ἐννάτῃ δὲ καὶ ὀγδόῃ) Mendosam hanc lectionem esse satis apparet ex præcedentibus, & pro ὀγδόῃ substituendum εἰκοστῇ.

ταύτῃ γὰρ τὴν ἡμέρα) Sic & in Venetiano exemplari legitur. Sed locum hunc ita potes emendare, si vnicam adijcias literā, ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν, vel potius, quod & meo quidem iudicio aptius cum sequentibus cohærebit, ταύτῃ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ & c. vt σύνοδον nomen sit substantiuum, & sensus sit: Eo enim die existimat coitum esse Lunæ & Solis, insuperq́ue mundi generationem, hoc est rerum quæ in mundo gignuntur ortum ac productionem.

γενέσεως δὲ) Lego γένεσιν, etsi Venetianus quoque codex refragetur.

εἰσὶ δὲ καὶ κανθαρωνίδιαι τρεῖς) Vide Plinium, qui & alia quædam videtur horum statuere genera.

στρογγυλοειδὴς δὲ γίνεται) Legendum videtur στρογγυλοειδεῖς δὲ γίνονται, nisi subitam numeri mutationem Hebræo magis quàm Græco sermoni familiarem admittere libet. Sic & in Venetiano legitur. Sed iam nihil dubium, quin ita sit immutanda hæc lectio ex fide manuscripti exemplaris.

ἐν ἡλίου πόλει) ἡλιόπολις, vel diuisim ἡλίου πόλις, vrbs est Ægypti, hoc, vt Diodorus Siculus testatur nomine ab Ægyptiis appellata, à Græcis verò θῆβαι. Hæc centum portis clara fuit. Vnde Iuuenalis:

Atque vetus Thebe centum iacet obruta portis.

Et Homerus Iliados 1,

-οὐδ᾽ ὅσα θήβας
Αἰγυπτίας, ὅθι πλεῖστα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται,
Αἵθ᾽ ἑκατόμπυλοί εἰσι, διηκόσιοι δ᾽ ἀν᾽ ἑκάστην
Ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν.

Hessus ita reddidit:

Aut etiam veteres Ægyptia mœnia Thebas,
Vrbem diuitiis celebrem, quam limina centum
Portarum claudunt, per quarum quamlibet vnam
Agmina sæpe viri bello pulcherrima ducunt,
Curribus instructi rapidis, & equestribus armis.

Vbi Homeri interpres θήβας αἰγυπτίας exponens, τὰς inquit νῦν καλουμένας διόσπολιν. Hanc eam esse credunt, quæ in scripturis sacris modo ON modo AVEN dicitur, Genes. 41, & 46. Itē Ezechielis 30. Nā quæ BETH SCHEMES Hebræis dicitur, etsi nomē Solis præferat, longè tamē alia est: vtpote quæ teste Iosepho Græcis dicitur Scythopolis. Hæc in tribu Iudæ erat, vt Iosue 15 scribitur, etsi eiusdem nominis vrbs & in tribu Naphthali & Isachar fuerit, quemadmodum docet historia Iosue cap. 19. Quanquam & huius nominis vrbem in Ægypto memorat Ieremias 43 cap. Et hanc eam esse credunt, quæ Isaiæ 19 HIR HAHERES nominatur.

δευτέρα δὲ γενεὰ ἡ δίκερως) In quodam, inquit Plinius, genere eorum grandi, cornua prælonga, bisulcis dentata forcipibus in cacumine cùm libuit ad morsum coeuntibus. & c. Porrò præter ea

Universidad de Deusto Biblioteca

quæ hoc loco noster autor de miris Scarabæorum natura prodidit, ex Plinio adde & quæ sequuntur: Scarabæum ex asinorum corpore exanimato nasci, sicut equorum vespas atque crabrones, & iuuencorum apes, mutante natura ex aliis quædam in alia, libri. 11. cap. 20. Eundem magnam AEgypti partem inter numina colere, quòd solis operum similitudo quædam, sicut & ex nostro Oro colligere est, huic animali sit, lib. 30. ca. 11. Scarabæum etiam visum exacuere, lib. 29. cap. vltim. Sed hæc satis. Nam cætera diligens lector assidua poterit lectione perscrutari.

κυθὰ καὶ ἶβις) Hanc & AEgyptij inter numina sua habuere. Testis est Plin. lib. 10. cap. 38.

ἢ οὐρανίαν) Non ignoro Vraniam vnam ex nouem Musis esse, fuisse quoque hoc Veneris apud varias gentes epitheton. Cæterum ego hoc loco οὐρανίαν noue interpretor, vt nihil amplius significet quàm οὐρανόν. Hoc enim & infrà admonet, quòd scilicet AEgypti ἀποπονήγουνται ἀρσενικῶς δηλοῦν τὸν οὐρανόν. Ideo οὐρανίαν hic genere fœmineo AEgyptiorum more potius quàm οὐρανὸν masculino extulit. Obseruabis tamen interim non eodem ordine rei huiusce rationem postea esse redditam, quo proposita fuerat. Nam id penultimo loco facit. Vide igitur num rectius ἢ οὐρανίαν subnecteretur post ἢ ἥραν.

ἡ δὲ γένεσις αὐτῶν) De hac Plin. lib. 10. cap. 6. hunc in modum scribit: Nidos nemo attigit. Ideo etiã fuere, qui putarẽt illos ex aduerso orbe aduolare, falsò. Nidificant enim in excelsissimis rupibus.

πρὸς βορρᾶν ἄνελκον) Ne te hæc dictio torqueat, quæ me aliàs torsit. Est enim ex manu scripto legendum ἄνεμον, sicut & nos reposuimus. Obseruabis & in veteri exemplari, vbi paulo pòst legitur ποιοῦσα leg. ποθοῦσα, quod magis quadrare videtur ad verbum præcedens ὀργύσῃ se. ὀργώσῃ.

αἳ ἀπὸ ἀνέμου συλλαμβάνονται) Locus hic corruptus est, & aliter à vetere interprete lectus, quàm à nobis legatur. Legebat ille cum negatione αἳ οὐχ ἀπὸ ἀνέμου συλλαμβάνονται. At nos nullam hoc loco negationem interijciendam censemus, sed postea vbi dicitur, γυπῶν δὲ οὐχ ὑπηνέμιον &c. vt sit huius loci hic sensus, quoddam esse vulturum genus, quod ex vento quidem concipiat, sed oua ad esum duntaxat, non etiam ad fœtum vtilia, quæ ὑπηνέμια Græcis, quasi Latinè subuentanea dicuntur. Ad eos vultures

qui non coitu tantum vtuntur subuentaneo, & in quo ex vento nihil omnino concipiatur, oua huiuscemodi edere, quæ possint ζωογονεῖσθαι, hoc est viuificari ac fœtum producere. Quòd si veteris interpretis lectionem sequi malis, liberum est: sed omnino diuersus erit sensus, aliud inquam esse vulturum genus, quod nequaquam ex vẽto concipiat, horumque oua esui solùm, non item geniture accommoda esse. At omnes illos vultures qui ex vento comprimuntur & concipiunt, oua parere ad fœtum gignendum accommodatissima. Cæterum lectionem sententiamque nostram firmare videtur, quod ab Erasmo in prouerbio ὑπηνέμια τίκτει. i. subuentanea parit, scribitur, vsurpari id adagij de leuibus friuolisq; inuentis, translatumque esse ab auibus, quæ Veneris imaginatione concipiunt oua, sed inania, & vnde fœtus non gignatur, quæ Græci tum ὑπηνέμια, tum ζεφύρια dixerunt. Vnde & apud Homerum Iliad δ, ἀνεμώλια βάζεις, Vana & friuola loqueris. Vbi Homeri interpres ἀνεμώλια exponit ἀνεμόφθορα καὶ ἀνέμοις ἐοικότα, τουτέστιν ἀφανῆ. Et in libris epigrammatum, in illo Palladæ carmine:

ὦ γένος ἀνθρώπων ἀνεμώλιον αὐτοχόλωτον,
μέχρι τέλους βιότου μηδὲν ἐπιστάμενον.

Dicuntur etiã ἀνεμώδια & ἀνεμοφθόρητα. Cæterùm paulò alia lectio est in manu scripto, quã sanè haud scio an recipienda sit. Nã pro ἔστι δὲ καὶ ἄλλα γένη γυπῶν, illic legitur, ὀρνέων γένη, & tum sequenti sententiæ non erit adijciẽda negatio. Erit enim sensus, alia quidem esse auium genera, quæ ex vento cõcipiant, sed quorum oua esui tãtum, non geniture sint accommoda. At vulturum oua etsi ex vento concipiant, ad generandum valere.

πρὸ ἡμερῶν ἑπτὰ) Plinius scribit vultures triduò ante aut biduo volare, vbi cadauera futura sunt. Vnde prouerbialis sentẽtia, Si vultur es, cadauer expecta. vide Erasm. in prouerb. Vulturis vmbra.

ἑκατὸν γὰρ εἴκοσιν ἡμέρας ἔγγειος μένει.) Versionem nostram in hunc locum si cum vetere interprete conferas, eum locum hunc aut aliter legisse, aut nequaquam intellexisse comperies. Nam cùm trecentos sexaginta quinque anni dies in tres partes, hoc est in tercentum viginti dies, ita Græcus contextus dicat vulturẽ distribuere, vt centum quidem ac viginti diebus ἔγγειος, vel vt nos legimus ἔγκυος maneat, totidẽ diebus pullos nutriat, totidẽ se ipse curet, reliquis quinque ex vento concipiat. Vetus interpres cẽtum ac viginti

dies duobus primis membris ascribit, postremo ducentos & quadraginta, quo & modo dierum anni 360 completur, verùm non vt in contextu Græco distributi sunt. Porrò pro ἔγγαιος lego ἔγκυος, quod mihi magis vulturis naturæ consonum videtur, atque ita etiam in manu scripto legebatur. Enimuero illud animaduersione dignum, vbi in contextu Græco legitur, ταῖς δὲ λειπούσαις ἑκατὸν, minorem desiderari numerum εἴκοσι, qui & sæpe prætermitti solet, & infra omittitur, vbi dicit; ἐν ταῖς ἑκατὸν ἡμέραις, ἐν αἷς τὰ ἑαυτοῦ ἐκτρέφει τέκνα. At hoc loco, vt dierum anni numerus omni ex parte absolutus sit, necessariò adscribendum censuerim. Cæterum in manu scripto vtrobique legitur ἑκατὸν εἴκοσι, quo modo & nos restituimus.

ὅπερ ἐστὶ θηλείας ἔργον) Hoc ad vocem ipsam γένεσις, quæ fœminea est referri debet.

μιμούμενοι τὸν λόγον. αἰγύπτιοι) Desiderari in hac lacuna verbum δηλοῦσι ν, aut aliud simile, vetus quoque sensit interpres.

μήτηρ γάρ ἐστι θηλικοῦ ζώου) Potest vt vertimus intelligi, matrem sexus esse fœminei. Potest & de vulture accipi, quòd mater sit fœminei animalis. Nunquam enim nisi fœminam vultur, qui & ipse fœmineus est, ex se procreat.

δραχμαὶ δὲ δύο) Propter συνέπειαν superiorum, lego δραχμὰς δὲ δύο.

ὄντε ἀρσενικοῖς) Hic aliquid deesse videtur. Potest tamen sensus elici, etsi nonnulli ita hunc locum suppleant, ὄντε ἀρσενικοὶ ἀναγκαῖοι. Sed sequamur lectionem manu scripti exemplaris, vbi ita legitur, ἔκ τε ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ ὑπάρχοντος.

ἀρσενοθήλεις) Hoc ex poetarum fabulis satis notũ est, qui mollem effœminatumq́ue deum Vulcanum, Pallada viripotentem & bellatricem deam statuunt.

εἱμαρμένη δὲ) Lego εἱμαρμένην, vt præcedentibus & subsequentibus respondeat.

πέντε μόνοι ἐξ αὐτῶν κινούμενοι) Cur non potius septem omnes planetæ? nisi fortè ex hoc numero Saturnum & Martem, vt infesta grauiaq́ue sidera eximi voluerunt.

κυνοκέφαλον ζωγραφοῦσι) De cynocephalo Plin. lib. 8. cap. 54. Vnde colligere licet animal esse Cynocephalum homini haud absi-

mile, monstrisq́ue annumerari, sicut & satyros, sphinges, similiaq́; apud scriptores celebrata portentorum genera.

ἑβδομήκοντα δύο χώρας) Hæc climata appellant, à poli inclinatione, & eleuatione.

καὶ ἐπιμελείας τυγχάνοντες) Locum hunc corruptum alioqui quod ad illas duas dictiones attinet, τυγχάνοντες & τούτοις, ita emenda, vt quod & orationis ipsa monet structura, pro τυγχάνοντες legas τυγχάνοντας, & pro τούτοις, τούτους.

καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν νεσούμενον) Dubitabamus antea quomodo locus esset restituendus, ac ἐσθούμενον vel ἐσθιόμενον substituebamus, sed iam planè locus erit restitutus, si ex veteri legas νεκρούμενον.

καὶ σχοινίον) Hoc nomine stilum appellat ex iuncis concinnatum: σχοῖνος enim iuncus est.

καὶ ἐγγράφει) Potest hoc referri vel ad cynocephalum, vt nos vertimus: vel ad sacerdotem, vt sit sensus, & vbi sacerdos ex eo genere cynocephalum esse perspexerit, quod literis addictum est, eũ inter animalia sacra refert, & in ordinem sacrum cooptat. Id enim significatus sæpe habet verbum ἐγγράφειν.

ἐπεὶ ἑρμῇ ἐνεμήθη τῷ πάντων μετέχοντι γραμμάτων) Est enim Mercurius orationis ac eloquentiæ præses, quem & Plato ἑρμῆν quasi εἰρέμην, deum scilicet qui dicendi rationem excogitaret, dictum vult. Vnde olim apud Græcos in foris, ἑρμῆς ἀγοραῖος.

ἀλλ᾽ οὐδὲ ἰχθυώμενος ἀργὸν) Ita emendo, ἀλλ᾽ οὐδὲ ἰχθυούμενος ἀργὸν, vel potius ἀργός, sed neque si piscibus alatur, quod tamẽ eius naturæ repugnat, propterea ignauus est, aut inertiæ torporiq́; deditus, quemadmodum externi sacerdotes. AEgyptios enim sacerdotes sapientiæ studia & optimas quasque artes magna coluisse diligentia, eminentißimi prodiderũt autores, inter quos & Aristoteles circa initium τῶν μετὰ τὰ φυσικά. In veteri legitur ἰχθυώμενον ἀργὸν, vt sit ab ἰχθυάω.

σχήματα) Hæc dictio in Venetiano quoque exemplari ascribitur, sed longius à cæteris distans, quod ostendit aliquid hoc loco desiderari. Verum in manu scripto prorsus omittitur.

πῶς ἰσημερίας δύο) Græci dierum, Latini noctium rationem habuerunt. Vnde factum est, vt quas Græci ἰσημερίας, Latini æquinoctia vocarint, cùm vox Græca æquidia sonet. Hæc contingunt So-

Universidad de D… Bibliote…

le æquatorem quem vocant circulum perlustrantē, sub signis ariete & libra. Bis enim in anno noctes diebus æquantur, vere mense Martio, & autumno mense Septembri.

δωδεκάκις τῆς ἡμέρας καθ' ἑκάστην ὥραν οὐρεῖ) Atque hinc duodecim horarum origo fuisse creditur. Quodam enim tempore Trimegistus, cùm esset in AEgypto sacrum quoddam animal Serapi dedicatum, quod in toto die duodecies vrinam fecisset, pari semper interposito tempore, per duodecim horas diem dimensum esse coniecit, & exinde hic horarum numerus custoditur. Alij dicũt ex quadratura cœli, quæ secundum musicam rationem in 12 partes dicitur esse diuisa, horas 12 esse nominatas. Aquam enim per totum diem exceperunt tenuißima cauerna defluentem, & hanc maiores nostri in 12 partes diuiserunt: ex his partibus horis nomen imposuerunt. Hæc insignis rhetor Victorinus in luculentis illis commentariis quæ in rhetoricos Ciceronis edidit. Quæ ideo huc ad verbum transferre visum est, quòd ad sequentium intellectum faciant. Sacrum autem animal, nostrum intelligit cynocephalum.

ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον) Corruptus est locus hic, & ita meo iudicio restituendus, vt τὸ ὕδωρ quod priori loco habes expungatur, & pro κατασκευάσματα, vnitatis numero κατασκεύασμα legatur, sic. ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον κατασκεύασμα ὑπάρχῃ, δι' οὗ τὸ ὕδωρ &c. Cæterum quod hic legimus διαφάντες. in veteri haud scio an rectius legitur, διείραντες, quasi fibula trayciente.

κεφαλὴν γὰρ ἔχει μεγάλην) Caput habet leo maximum, & fortißimum, si Plinio credimus, lib. 8, cap. 36. Cæterùm de leonum natura amplè apud eundem eiusdem lib. cap. 16.

κοιμώμενος δὲ ἀνεῳγότας τούτους ἔχει) Patentibns dormit oculis, quod vno verbo κορυβαντιᾶν Græci dicunt, vt & autor est Plin. lib. 11. cap. 37.

αἰγυπτιστὶ νοῦν, ἑρμηνευθὲν δὲ σημαίνει νέον) Et νεῖλος quoq; Græcis autore Seruio dicitur, παρὰ τὸ νέαν ἰλὺν ἕλκειν, quòd nouum secum limum fæcemque trahat.

τρεῖς ὑδρίας) Nunc ὑδρίαν genere fœmineo, nunc ὑδρεῖον neutro dicit. Vtrunque nomen vas denotat aquarium.

ὁ ἥλιος εἰς λέοντα γενόμενος) Idem testatur Plin. lib. 1. cap. 18. his verbis: Nilus ibi coloni vice fungens, euagari incipit, vt di-

ximus à solstitio aut noua luna, ac primo lentè, deinde vehementius quandiu in Leone sol est. Mox pigrescit in Virginem transgresso, atque in Libra residet. & reliqua.

τὰς χολέδρας) Ego libentius κλεψύδρας legerim, aut certè modica immutatione facta χολύδρας: quo nomine canales innuătur, παρὰ τὸ ἐν αὐτοῖς ὡσανεὶ χολᾷν τὸ ὕδωρ, quòd in illis videatur aqua germinare ac pullulare.

κατ' εὐχὴν πλεονασμοῦ ὑγρότητος) Potest expleri locus hic, si adijcias τῷ αὐτῷ σημείῳ χρῶνται. Idem signum, Leonem inquam adhibent, cùm ob immodicam Nili inundationẽ preces fundunt. Exundat autem præter modum Nilus, si 16 cubitos exuperauerit. Vt enim ibidem inquit Plinius, si 12 cubitos non excesßit, fames certa est, nec minus si 16 exuperauit.

τὸ ὁμοιοῦντες) Puto legendum τὸ νέον ὁμοιοῦντες. Hoc enim ante dixit nomen esse Nilo apud AEgyptios, nisi mauis legere τὸν νεῖλον. Quæ enim sequuntur, Nilo accommodantur. At in veteri legitur, τὸ μὲν ὑδρεῖον.

γενέτειραν τοῦ εἶναι Fortè quòd in hac gustus sit, sine quo nullum esse animal tradit Aristoteles, cùm tamen lingua carere testudinem marinam scribat Plin. lib. 11. cap. 37.

τρίτον δὲ ὑπὲρ τῶν ὄμβρων) Vide de hac re Pompon. Melam.

ὀνοκέφαλον) Quoddam animalis genus, cui ab asinino capite nomen est. Alij asini caput simpliciter exponunt.

πῶς φυλακτήριον) Amuletum Latini appellant, omne id scilicet quod efficax est ad arcendum venenum ac discrimẽ: vocant & Græci ἀλεξιφάρμακον.

καὶ χωρὶς γραμμάτων) Huiusmodi ferè sunt omnia hæc AEgyptiorum sacra symbola & cælaturæ.

ἄπλαστον δὲ ἄνθρωπον) ἔμβρυον aut ἐμβρύονα vno appellant nomine, fœtum nimirum adhuc imperfectum, qui etiamnũ in vtero est: βρέφος ab Homero dici existimat eiusdem interpres Iliad. ψ.

τῷ μὲν ἑτέρῳ μέρει αὐτοῦ βατράχῳ) Hoc eleganter declarat Ouidius Metamorph. 1. — & eodem corpore sæpe
Altera pars viuit, rudis est pars altera tellus.

τὰ δὲ ὑπερῷα δὲ ταύτης τοῖς ὀφθαλμοῖς) Nec immeritò: cùm nulla ex parte, vt scribit Plinius lib. 11. cap. 37. maiora sint animi indicia, homini maximé. Voces autem sunt τῶν ἐν τῇ ψυχῇ πα-

θῶν σύμβολα, vt ſcribit Ariſtot. in lib περὶ ἑρμηνείας.

ἐκ τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν τοῦ ἔτους ὑπάρχοντος) Ex trecentis (vt ante dictum eſt) 65 diebus naturalibus, cum quadrante, id eſt ſex horis, conflatur annus, quæ quotãnis collectæ, quarto anno diē conſtituunt, vt venuſtè Ouidius lib. Faſt. 3 illo expreſſit diſticho,

Is decies ſenos tercentum & quinque diebus
Iungit, & è pleno tempora quarta die.

σημαίνεται ὡς παρακεκωδισμένον) Facilis lectio ex manu ſcripto. Nam quod antea legebatur ὡς παρείπετο διαμένον, difficilè poterat intelligi. Facile verò fuit ex παρακεκωδισμένον, ignaro præſertim aut oſcitanti ſcribæ, facere παρείπετο διαμένον.

τὰ δέκα ἐξ ἡδονῆν) Antea legebatur τὰ τέκνα ἐκ ἡδονῶν, verùm cùm hoc antedictũ non videretur, illud verò dictum ſit ſextum decimum annum initium eſſe conſuetudinis & oblectationis virorũ cum fœminis: hanc lectionem maluimus ex veteri reponere.

πάντων γὰρ ἐπιβαίνειν) Lego ἐπιβαίνει.

πολὺς ὀνομασθήσεται) Ita & in Venetiano legebatur, ſed quis non videt ὀνομασθήσεται legendum, vbi futurũ pro præterito Hebræorum forſan more vſurpatum notabis, ſicut & infra ὁ λόγος ἀποδοθήσεται, niſi vtrobique mauis aoriſtum ſubſtituere ὠνομάσθη & ἀπεδόθη. Cæterum hoc loco inter πολὺς & ὀνομασθήσεται ſpacium quoddam interijcitur in manuſcripto, quaſi deſit verbum.

διὰ πεντακοσίων ἐτῶν) Plinius tradit annis ſexcentis ſexaginta viuere, lib. 10, cap. 2. vbi mirum ſanè eius deſcribit ortum. Seneſcentem inquit, caſia thuriſque ſurculis cõſtituere nidum, replere odoribus, & ſuperemori. Ex oſſibus deinde & medullis eius naſci primo ceu vermiculũ, inde fi[illegible] pullũ, principioq́; iuſta funeri priori reddere, & totum deferre nidum prope Panchaiam in Solis vrbem, & in ara ibi deponere.

ἡλίου χώραν ὑπ' αἰγυπτίων) Libentius legerim ἐπ' αἰγυπτίων. Scribit & ibidem Plinius, ſacrum in Arabia Soli eſſe.

ἡ ἶβις αὐτὸ καθ' αὐτὸ τῇ καρδίᾳ ἐστὶν ἐμφερής) Significat ibi cor eſſe maximum, vt tota penè nihil aliud quàm cor eſſe videatur. Pro ἐμφερὴς in manu ſcripto legitur ἀμφρὴς, quaſi cor ibidis diuidi non poſſit, quod non perinde placet.

ἢ πέρας) Nonnulli lineam vel punctum exponunt, ſed malo finem vertere, cum huic ſenſui quadret optimè ratio, quæ poſteà ſubiungitur.

πᾶς ὁ ἔχων τὴν τροφὴν, μαθήσεται τὰ γράμματα, καὶ τὰ λοιπά) Vnde Iuuenalis:

Haud facilè emergunt, quorum virtutibus obſtat
Res anguſta domi.

Et illud Alciati emblema,

Dextra tenet lapidem, manus altera ſuſtinet alas.
Vt me pluma leuat, &c.

ἀμβρής) Nõmen eſt AEgyptium, quantum conijcere licet.

μαθὼν γράμματα εἰς ὅρμον) Nam iuxta ſenarium prouerbialem, διπλοῦν ὁρῶσιν οἱ μαθόντες γράμματα. Et, βακτηρία γάρ ἐστι παιδεία βίου. Et in lib. Epigram.

ἡ δ' ἀρετὴ σταθερόν τι καὶ ἄτροπον, ἧς ἐπὶ μόνης
κύματα θαρσαλέως ποντοπορεῖ βιότου.

προστιθέασι τῷ κυνὶ καὶ βασιλικὴν στολὴν παρακειμένην σχῆμα γυμνόν) Nec defuerunt autore Plinio lib. 6. cap. 30. qui canem pro rege haberent, motu eius imperia augurantes. Cæterum ubi legitur σχῆμα γυμνὸν, malim dandi caſu legere, σχήματι γυμνῷ, niſi mauis dicere pendere hunc accuſandi caſum à participio παρακειμένην ex vi præpoſitionis, vt ſæpe fit. Aut certe diſtingue poſt παρακειμένην, vt σχῆμα γυμνὸν per ſe intelligatur.

πῶς δηλοῦσιν ἀγνοίαν) Miror non aduertiſſe veterem interpretem, ἁγνείαν, hoc eſt puritatem legendum eſſe, quomodo & in manuſcripto legitur, non vt ipſe vertit, ignorantiam, hoc eſt ἄγνοιαν, quod rationi quæ ſubſequitur non eſt conſonum. Quæ & cauſſa fortaſſis eum impulit, vt pro dictione καθαρμὸς, quæ purgationem luſtrationemq́ue ſignificat, corruptione[illegible] verterit.

ἰχθυνὸν ζωγραφοῦσι) Pro ἰχθυωὸν, etſi Venetiano exemplari refragante, lego ἰχθυῶν. Quam lectionem firmat & vetus codex.

κενοποιὸν γὰρ ἰχθῦς πᾶς) Non deſunt ex piſcibus, qui hamum deuorent, aut mordeant, atque eſca ſpolient. Et omnino de aſtu piſcium variis locis Plinius lib. 9.

καὶ ἀλληλοφάγον) De ſimultate piſcium inter ſeſe, idem lib. 9. cap. vltimo.

ἅπαξ εἰς θήλειαν φύσιν καθεὶς τὸ ἑαυτοῦ) In tauris conce-

Universidad de Deusto Biblioteca

ptionem vno initu peragi, autor est Plin. lib. 8, cap. 45. quæ si fortè pererrarit, 20 post diem marem fœmina repetit. Hos non sæpius quàm bis die inire, idem attestatur.

ὄρυγα ζωγραφοῦσι) Orygem Plinius tradit animal esse vnicorne ac bisulcum lib. 11, cap. 46. Hunc quidam dicunt contrario pilo & ad caput verso vestiri, lib. 8, cap. 53. De eodem, caniculæ vim exponens lib. 2. ita scribit: Orygem appellat Ægyptus feram, quã in exortu eius contra stare, & contueri tradit, ac velut adorare, cùm sternuerit. Cæterùm nos ex manu scripto codice pro ὄρυγα reposuimus ὄρτυγα coturnicem. propterea quòd infra huic animãti alas tribuat. Negocium tamẽ videtur facessere quod anteriora crura nominat, nisi anteriorẽ crurum aut pedum partem in coturnice intelligas. Facessit & illud quod dicat huic animanti priscos reges insedisse, quodque labia nominet.

ζωγραφεῖ ἑαυτοῦ τὰς κόρας) Pupillas oculorum ita depingit, eoque colore inficit, vt indignantis tristantisque habitu cõspiciatur, aut certe humi oculos defigens, velut eos pingere pulueri imprimẽs videtur.

ὥς τινων γνωμόνων) Γνώμων norma à Valla verti solet, stylus ex cuius vmbra horarum sumitur indicium.

διὰ μόνον τῶν πλινθῶν) Hoc orygi accommodari non poterat propterea commodum occurrit vetus exẽplar, quod nobis totũ hunc eximeret scrupulum. Cæterum antea post ἐπειδὴ dictio vna desiderabatur, quam ex veteri codice contextui inseruimus, ἀντιδικίαν.

ὁ μῦς τὸν καθαρώτατον αὐτῶν ἐκλεξάμενος) Hoc idẽ Plin. lib. 8. cap. 37. de muribus Ponticis tradit, quorum, inquiens, palatũ in gustu sagacißimum, autores quonãmodo intellexerint, miror.

μύρμηκα ζωγραφοῦσιν) Miram formicarum industriam, & ingenium, vide apud Plin. lib. 11, cap. 30.

χηναλώπεκα) Chenalopeces, quasi Latinè vulpanseres dicas, in anserum genere connumerat Plin. lib. 10. cap. 22. Quod hic legebatur συμβάλλειν, rectè ex veteri exemplari est immutatum in σεβάζειν.

εὐχαριστίαν γράφοντες, κουκουφὰν ζωγραφοῦσι) Nomen hoc peregrinum esse ac barbarum satis apparet. Cæterùm hanc esse eã auem existimo, quam Græci πελαργὸν, Latini ciconiam appellant. Ciconiæ, inquit Plin. lib. 10, cap. 22. nidos eosdem repetũt, genitricum senectam inuicem educant. Vnde & factum est verbum ἀντιπελαργεῖν, pro eo quod est promerentibus gratiam in tempore referre. Cuius rei rationem totam Suidas diligenter his verbis explicat, quæ ideo ascribere visum est, quòd his & ciconiæ & hippopotami, de quo proximo capite, naturæ apertè ac eleganter exprimuntur, Ἀντιπελαργεῖν τὴν γηρωῦν, ἀντιδιδόναι χάριτας. λέγεται γὰρ τοὺς πελαργοὺς γεγηρακότας τοὺς γονεῖς τρέφειν. Ἀριστοτέλης δέ φησι τὸν περὶ τῶν πελαργῶν λόγον ἀληθῆ. ὁμοίως δὲ αὐτοῖς φησι ποιεῖν καὶ τοὺς ἀεροπόδας. διὸ ἐν τοῖς σκήπτροις ἀνωτέρω μὲν πελαργὸν τυποῦσι, κατωτέρω δὲ ἱπποπόταμον, δηλοῦντες ὡς ὑποτέτακται ἡ βία τῇ δικαιοπραγίᾳ. οἱ γὰρ πελαργοὶ δικαιοπραγεῖς ὄντες, ὑπὸ τῶν πτερύγων βαστάζουσι τοὺς γεγηρακότας γονεῖς· οἱ δὲ ἱπποπόταμοι, ζῶον ἀδικώτατον. Est in hanc rem Alciati emblema:

Aerio insignis pietate ciconia nido. &c.

ἱπποποτάμου ὄνυχας) Hippopotamum describit Plinius lib. 8. cap. 25.

περιστερὰν ζωγραφοῦσι) De columbis Plin. lib. 10. cap. 34.

βασιλέα δὲ κάκιστον) Antequam in Venetianum exemplar incidissem, quoniam in exemplari nostro legebatur κάριστον legẽdum credebam κράτιστον potentißimum, cui sanè lectioni quadrat optimè id quod subnectitur, αἰνιττόμενοι γράφειν τὸν βασιλέα τοῦ κόσμου κρατεῖν.

παρ' αὐτοῦ   ἐν τῷ κόσμῳ) Lacunam hanc replendam existimo interiecto verbo κυβερνᾶται aut ὑπάρχει, vt intelligatur ab eo non secus regi mundum, ac domum regiam, quæ in orbis ambitu vtique continetur.

ἐκ τοῦ μέλιτος   ἐκ τοῦ κέντρου) Lacunas huius sententiæ ita replendas existimo, vt legas, ἐκ τοῦ μέλιτος χρηστότητος καὶ ἐκ τοῦ κέντρου τῆς ζώσης δυνάμεως, βασιλέα χρηστὸν ἅμα καὶ εὔτονον εἶναι πρὸς διοίκησιν.

κροκόδειλον ζωγραφοῦσι) De quo Plin. lib. 8. cap. 25.

αὐτότοκον καὶ κατωφορὲς) αὐτότοκον per se ac facilè pariẽs. Nam & paulo antè πολυγόνον esse dixit. κατωφορὲς exposui in Venerem pronum. Significat & hoc nomen in humum deflexum ac despiciens.

Universidad de Deusto Biblioteca

IN LIBRVM SE-cundum.

Καὶ ἀεὶ νεοσσὸν) νεοσσὸς lego, & vbi in Venetiano paulò post κυκλοειδὸν legebatur, lego κυκλοειδὲς. Cæterum existimo libri huius initia mutila esse, ex eo potissimum quod cùm cæterorum rationem diligentissimè attulerit, in his rationem subticuerit, idque ad illud vsque caput, cuius est titulus, Τί δηλοῦσι, χελιδόνα γράφοντες. Nisi fortè horum omnium rationes prætermittendas autor ipse censuit, quod vel omnino ignotæ essent, vel quod potius credendum sit, quòd apud AEgyptios vulgo notissimæ essent.

δύο πόδας συνηγμένοι) Lego vel συνηγμένοι, vel συνημμένοι, aut si libet συναγόμενοι. Progressus siquidem Sol ad vltimum punctum Cancri vel Capricorni, iam ibi defixus subsistere videtur, quòd non vltra austrum vel aquilonem versus progrediatur, sed incipiat vel à nobis abscedere, vel ad nos rursum propius accedere. Græci conuersionis solis rationem habentes, τροπὰς χειμερινὰς καὶ θερινὰς dixere, quæ Latini hyberna æstiuáque solstitia, nomine ex eiusdem statione desumpto, quòd ibi stare videatur.

αἰδοῖον χειρὶ κρατούμενον) Vnde & legimus quendam extitisse philosophum, qui in somno manum alteram ori, alteram pudendis admoueret, innuens nimirum hæc duo esse in homine membra quæ moderamine egeant, frenatuque difficilima sint.

ἄνθη δὲ ἀνεμώνης) De anemone papaueris genere vide abunde Plin. lib. 22. cap. 23. & Erasmū in prouerbio ῥόδον ἀνεμώνῃ συγκρίνεις. insuperque medicos, præcipuè Dioscoridem lib. 2. cap. 169.

γυναῖκα ἔγγυον) Vide num ἔγκυον legi possit, & quod pòst sequitur σημαίνει, structuræ sensusque ratio postulet, vt in ζωγραφοῦσι commutetur.

οἷον πτέρυγας ἔχων) ἔχοντα legendum existimo, quod & oratio satis indicat.

ὥραν δηλοῖ) Potest & per horam, & per anni pulcherrimam partem verti. Sed cùm ratio huius ex autore non appareat, fit vt nō satis assequamur, vtro hic modo sumi debeat.

ὡς θήραν   τὸν ἀέρα) Et hic locus mutilus est, nec restitutu facilis, nisi dictionem τὸν ἀέρα, vt superuacuam expungas.

πράγματα ἑπτὰ) Malim cum veteri interprete legere γράμματα. Sed & huius rationem rei ignoramus.

ἰχνεύμονα ζωγραφοῦσιν) De ichneumone serpente Plinius lib. 8. cap. 24.

ὀρίγανον ἱερογλυφοῦσι) Herba est sic dicta, quòd montibus gaudeat, vel vt alij placet, quòd visum acuat. De hac & variis eius generibus Plin. lib. 20, cap. 17. Hæc & cunila dicitur. Autor Diosc. quem vide lib. 3. cap. 28.

ἐκσοβοῦντα) Verti cum vetere interprete, cauda flagellantē, significat propriè hæc dictio idē quod ἐκ τῆς στοᾶς ἐκβάλλοντα, quasi à porticu & antro suo pellentem.

διὰ τῶν στερεῶν) De hac re vide Plin. lib. 8 cap. 44.

ταῦρον ὑπὸ τὰ ἀριστερὰ) Idem Plin. eiusdem lib. cap. 45.

ἀετὸν λίθον βαστάζοντα) De aquilis Plin. lib. 10. cap. 3.

ὠτίδα) Auem hanc dictam putat Plin. quòd sit auribus plumeis eminentibus, quam describit lib. 10, cap. 22, & 23.

ῥήσσει ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν γῆν, καὶ ὀπὴν, & c. Pro ῥήσσει legunt nonnulli ῥίπτει, sic & pro ῥήγματος, ῥίμματος & pro ὀπὴν, κοπὴν: quam lectionem non improbo.

στόμα στόματι ἐμβάλλει) Viperæ mas, inquit Plin. libr. 10. capit. 62. caput inserit in os, quod illa abrodit voluptatis dulcedine.

ἄυτη γὰρ ἐν τῇ   ὀυ λείπεται) Videtur deesse ἐν τῇ φυσικῇ τάξει, naturali ordine ac ratione, aut simile quippiam.

σαλαμάνδραν ζωγραφοῦσιν) De hac Plin. lib. 10. cap, 66.

ἀσπάλακα ζωγραφοῦσι) Talpis visum non esse, oculorum tamē inesse effigiem, si quis prætentam detrahat membranā, autor Plin. lib. 11 cap. 37.

ἄνθρωπον διανθέντα ἀπὸ τοῦ διαίνειν, quod verbum interdum ἐξαπατᾶν, decipere & circumuenire notat.

φαγόντα κόνυζαν.) De qua Dioscorides lib. 3, cap. 116.

ἄρκτον ἐγκυμονοῦσαν) Plin lib. 8. cap 36.

ἐλέφαντα καὶ κριὸν) Vetus interpres pro ἐλέφαντα legebat ἔλαφον sicut & paulo pòst, vbi de dentibus elephanti fit mentio.

ἀδίαντον τὴν βοτάνην) Ea est quæ vulgo capillus Veneris dicitur, inde nomen nacta, quòd foliū eius aqua perfusum οὐ διαίνε-

Universidad de Deusto Biblioteca

ται non madeat, sicco semper simile. De hac Dioscor. lib. 4. cap. 120.

διὸ καὶ κάμμορος λέγεται) Quidam legunt κάμμυρος, quod in idem recidit, ἀπὸ τοῦ κάμπτειν τὸν μηρόν.

οἰνοβαρὲς κυνὸς ὄμματα ἔχων, κραδίην δ᾽ ἐλάφοιο) Homerus Iliad. α. Verba sunt Achillis Agamemnoni conuiciantis. Hessus ita vertit:

Ebriè, victe mero, vultu distorte canino,
Qui trepidum pauidi cor habes timidißime cerui.

λάμειαν ἔχοντα) Lego λαίμιαν, ἀντὶ τῆς λαιμαργίαν.

στρουθίον πυργίτην) De hoc passerum genere vide apud Paulum AEginetam lib. 1.

στρουθοκαμήλου πτερὸν) De Struthocamelo, quae auium maxima est, Plinius initio statim libri 2.

Atque hic nostrarum Obseruationum finis sit. Quas, etsi nõ ipsis omnia quae in hoc autore mutila erant loca restituimus, eo tamen nomine boni, Lector consules, quòd non totum librum primũ vetus exemplar habuerit, & Venetianum exemplar, vnde haec primum transcripta sunt, multis scatebat mendis: atque haud scio an paucioribus, quàm iam à multis annis hic typis mandatum fuerat. Tu interim bene vale, & his fruere.

Excudebat G. Morelius Iacobo Keruer, Lutetiae Parisiorum, M. D. LI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca